

Crnogorskih serdara 30, Podgorica; Tel: 069/338-130; E-mail: zasanovic@t-com.me

Društvo za projektovanje,
inženjering i konsalting

PIB: 02753138; PDV: 30/31-08869-3
Ž.r.: 510-28771-57 CKB

NOSILAC PROJEKTA: d.o.o. PB AGRO

NAZIV PROJEKTA: Preradno – poslovni objekat

**LOKACIJA: Katastarske parcele br.470/2 i 471 KO Šumane II, u zahvatu PUP-a Pljevlja –
Izmjene I dopune u Pljevljima**

ELABORAT O PROCJENI UTICAJA IZGRADNJE PRERADNO POSLOVNOG OBJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU

Obradivač:

Liming Projekt d.o.o. Podgorica

Broj licence 01-1075/2

Odgovorno lice:

Žarko Asanović, dipl.inž.el.

Odgovorno lice u multidisciplinarnom timu:

Žarko Asanović, dipl.inž.el.

JUNI 2023.

Sadržaj

1.	Opšte informacije.....	6
	Podaci o nosiocu projekta.....	6
	Glavni podaci o projektu	6
	Podaci o organizaciji i licima	7
2.	OPIS LOKACIJE	30
2.1.	Kopija plana katastarskih parcela na kojima se planira izvođenje projekta, sa ucrtanim rasporedom objekata za koje se sprovodi postupak procjene uticaja.	30
2.2.	Podaci o potreboj površini zemljišta u m ² , za vrijeme izgradnje, sa opisom fizičkih karakteristika i kartografskim prikazom odgovarajuće razmjere, kao i o površini koja će biti obuhvaćena kada Projekat bude stavljen u funkciju	34
2.3.	Podaci o relativnoj zastupljenosti, dostupnosti, kvalitetu i regenerativnom kapacitetu prirodnih resursa (uključujući tlo, zemljište, vodu i biodiverzitet) tog područja i njegovog podzemnog dijela.....	35
2.4.	Apsorpcioni kapaciteti prirodne sredine.....	35
2.5.	Prikaz pedoloških, geomorfoloških, geoloških i hidrogeoloških i seizmoloških karakteristika terena	36
2.5.1.	Geomorfološke karakteristike.....	36
2.5.2.	Geološka građa terena	37
2.5.3.	Inžinjersko geološka	37
2.5.4.	Pedološke karakteristike i bonitet tla	38
2.5.5.	Seizmološke karakteristike.....	39
2.5.6.	Hidrološke karakteristike	39
2.6.	Izvorišta vodosnabdijevanja.....	40
2.7.	Prikaz klimatskih karakteristika sa odgovarajućim meteorološkim pokazateljima	41
2.8.	Opis flore i faune, zaštićenih prirodnih dobara, rijetkih i ugroženih divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa	44
2.9.	Pregled osnovnih karakteristika pejzaža	45
2.10.	Pregled zaštićenih objekata i dobara kulturno-istorijske baštine.....	45
2.11.	Podaci o naseljenosti, koncentraciji stanovništva i demografskim karakteristikama u odnosu na planirani projekat.....	46
2.12.	Podaci o postojećim privrednim i stambenim objektima, kao i o objektima infrastrukture	47
2.12.1.	Postojeći privredni i stambeni objekti	47
2.12.2.	Elektroenergetska mreža	47
2.12.3.	Saobraćajna infrastruktura	48
2.12.4.	Telekomunikacione instalacije	49

2.12.5.	Vodovodna i kanalaciona mreža.....	49
3.	OPIS PROJEKTA.....	50
3.1.	Opis fizičkih karakteristika cijelog projekta, i gdje je potrebno, neophodne radove uklanjanja i uslove korišćenja zemljišta u fazi izvođenja i fazi funkcionisanja projekta, uključujući: prateću infrastrukturu, organizaciju proizvodnje, organizaciju transporta, broj i strukturu zaposlenih.....	50
3.2.	Opis prethodnih/pripremnih radova za izvođenje projekta (površina potrebnog zemljišta; tehnologija građenja; organizacija unutrašnjeg transporta; primjena mehanizacije, opreme i sredstava; dinamika realizacije pojedinih faza; korišćenje vode, energije, sirovina; stvaranje otpada; emisije opasnih, štetnih, otrovnih ili neprijatnih mirisa u vazduh; povećanje buke, vibracija).....	51
3.3.	Opis glavnih karakteristika funkcionisanja projekta postupaka proizvodnje (energetska potražnja i korišćenje energije, priroda i količine korišćenih materijala, prirodni resursi uključujući vodu, zemljište, tlo i biodiverzitet).....	52
3.4.	Detaljan opis projekta, planiranog proizvodnog procesa i tokova proizvodnje, počev od ulaznih sirovina do finalnog proizvoda	52
3.4.1.	Opis funkcionalnog rješenja.....	52
3.4.2.	Osnovni podaci o konstrukciji objekta	57
3.4.3.	Karakteristike i svojstva materijala, instalacija i opreme.....	57
3.4.4.	Zelenilo i slobodna površina	58
3.5.1.	Vodovod i kanalizacija.....	59
	<i>Vodovod</i>	59
	<i>Kanalizacija</i>	62
	<i>Atmosferska kanalizacija</i>	63
3.5.2.	Elektroinstalacije	63
3.6.	Prikaz procjene vrste i količine: očekivanih otpadnih materija i emisija koje mogu izazvati zagađivanje vode, vazduha, tla i podzemnog sloja zemljišta, buku, vibracije, svjetlost, toplotu, zračenje (jonizujuća i nejonizujuća), proizvedenog otpada tokom izgradnje i funkcionisanja projekta.....	69
3.6.1.	Emisije u vazduh.....	69
3.6.2.	Ispuštanje u vodotoke.....	69
3.6.3.	Odlaganje na zemljište	69
3.6.4.	Buka, vibracije i toplota	70
3.6.5.	Sanitarno-fekalne otpadne vode	71
3.7.	Prikaz tehnologije tretiranja (prerada, reciklaža, odlaganje i sl.) svih vrsta otpadnih materija	71
4.	IZVJEŠTAJ O POSTOJEĆEM STANJU SEGMENTA ŽIVOTNE SREDINE	73
5.	OPIS MOGUĆIH ALTERNATIVA	74
6.	OPIS SEGMENTA ŽIVOTNE SREDINE	76
	<i>Stanovništvo (naseljenost i koncentracija)</i>	76

Zdravlje ljudi.....	76
Biodiverzitet (flora i fauna), podaci o rijetkim i zaštićenim vrstama	77
Zemljište (zauzimanje/korištenje zemljišta, kvalitet zemljišta, geološke i geomorfološke karakteristike)	77
Tlo (organske materije, erozija, zbijenost, zatvaranje tla)	77
Voda (hidromorfološke promjene, količina i kvalitet sa posebnim osvrtom na ispuste otpadnih voda)	77
Vazduh (Kvalitet vazduha)	81
Klima (emisija gasova sa efektom staklene bašte, uticajima bitnim za adaptaciju)	90
Materijalna dobra I postojeći objekti.....	90
Kulturno nasljeđe-nepokretna kulturna dobra, uključujući arhitektonske i arheološke aspekte	90
Predio i topografija	91
Izgrađenost prostora lokacije i njene okoline	91
7. OPIS MOGUĆIH ZNAČAJNIH UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU	92
7.1. Kvalitet vazduha.....	92
7.2. Kvalitet voda	95
7.3. Zemljište.....	95
7.4. Lokalno stanovništvo	97
7.5. Ekosistem i geologija.....	98
7.6. Namjena i korištenje površina	98
7.7. Komunalna infrastruktura.....	99
7.8. Zaštićena prirodna i kulturna dobra i njihova okolina, ...	99
7.9. Karakteristike pejzaža i slično	100
8. OPIS MJERA PREDVIĐENIH U CILJU SPRJEČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA ZNAČAJNOG ŠTETNOG UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	101
8.1. Mjere predviđene zakonom i drugim propisima, normativima i standardima i rokove za njihovo sprovođenje	101
8.2. Mjere zaštite predviđene prilikom izgradnje objekta.....	102
8.3. Mjere zaštite u toku redovnog rada objekta	103
8.4. Mjere koje će se preduzeti u slučaju udesa ili velikih nesreća.....	103
8.5. Planovi i tehnička rješenja zaštite životne sredine (reciklaža, tretman i dispozicija otpadnih materija, rekultivacija, sanacija i slično	105
8.6. Druge mjere koje mogu uticati na sprečavanje ili neutralisanje štetnih uticaja na životnu sredinu	107
9. PROGRAM PRAĆENJA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	108
9.1. Prikaz stanja životne sredine prije puštanja projekta u rad.....	108
9.2. Parametri na osnovu kojih se mogu utvrditi štetni uticaji na životnu sredinu	108
9.3. Mjesta, način i učestalost mjerjenja utvrđenih parametara	109

9.4.	Sadržaj i dinamika dostavljanja izvještaja o izvršenim mjeranjima	110
9.5.	Obaveza obavještavanja javnosti o rezultatima izvršenog mjerenja.....	110
9.6.	Prekogranični program praćenja uticaja na životnu sredinu	110
10.	NETEHNIČKI REZIME INFORMACIJA	111
11.	PODACI O MOGUĆIM POTEŠKOĆAMA.....	117
12.	REZULTATI SPROVEDENIH POSTUPAKA UTICAJA PLANIRANOG PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU.....	118
13.	DODATNE INFORMACIJE I KARAKTERISTIKE PROJEKTA	119
14.	IZVORI PODATAKA.....	120
15.	PRILOZI	122

1. Opšte informacije

Podaci o nosiocu projekta

Naziv pravnog lica/preduzetnika	d.o.o. PB AGRO
Ime i prezime odgovornog lica:	Pavle Bojović
Adresa:	TRŠOVA BB - LAMELA E
Registracioni broj	50912853
Broj telefona/faxa	+38268565944
Email adresa	pbagro.cg@gmail.com

Glavni podaci o projektu

Pun naziv projekta:	Preradno poslovni objekat
Skraćen naziv projekta:	Šumane bb, Pljevlja 84210
Lokacija:	Katastarske parcele br.470/2 I 471 KO Šumane II, u zahvatu PUP-a Pljevlja – Izmjene I dopune u Pljevljima

Podaci o organizaciji i licima

IZVOD IZ CENTRALNOG REGISTRA PRIVREDNIH SUBJEKATA UPRAVE PRIHODA I CARINA

Registarski broj 5 - 0526961 / 008
PIB: 02753138

Datum registracije: 15.04.2009.
Datum promjene podataka: 24.02.2021.

"LIMING PROJEKT" D.O.O. ZA PROJEKTOVANJE, INŽENJERING, TEHNIČKA ISPITIVANJA PROMET ROBA I USLUGA - PODGORICA

Broj važeće registracije: /008

Skraćeni naziv: LIMING PROJEKT
Telefon: +38269338130
eMail: zasanovic@t-com.me
Web adresa:
Datum zaključivanja ugovora: 09.04.2009.
Datum donošenja Statuta: 09.04.2009. Datum promjene Statuta: 15.02.2021.
Adresa glavnog mjesta poslovanja: UL. CRNOGORSKIH SERDARA BR. 24 PODGORICA
Adresa za prijem službene pošte: UL. CRNOGORSKIH SERDARA BR. 24 PODGORICA
Adresa sjedišta: UL. CRNOGORSKIH SERDARA BR. 24 PODGORICA
Pretežna djelatnost: 7112 Inženjerske djelatnosti i tehnicko savjetovanje
Obavljanje spoljno-trgovinskog poslovanja: DA
Oblik svojine: Privatna
Porijeklo kapitala: Domaći
Upisani kapital: 1,00Euro (Novčani 1,00Euro, nenovčani Euro)

OSNIVAČI:

ŽARKO ASANOVIĆ 1510968270046 CRNA GORA

Uloga: Osnivač
Udio: 100% Adresa: OBALA RIBNICE 8 PODGORICA CRNA GORA

LICA U DRUŠTVU:

ŽARKO ASANOVIĆ 1510968270046

Adresa: TRG BOŽANE VUČINIĆ 6/32 PODGORICA CRNA GORA

Uloga: Izvršni direktor

Ovlašćenja u prometu: Neograničeno ( )

Ovlašćen da djeluje: POJEDINAČNO ( )

ŽARKO ASANOVIĆ 1510968270046

Adresa: OBALA RIBNICE 8 PODGORICA CRNA GORA

Uloga: Ovlašćeni zastupnik

Ovlašćenja u prometu: ( )

Ovlašćen da djeluje: POJEDINAČNO ( )

Izdato: 09.08.2022 godine u 10:39h

Načelnica

24 Sanja Bojanic

Broj 01-1075/2
Podgorica, 06.10.2015. godine

Inženjerska komora Crne Gore rješavajući po Zahtjevu privrednog društva „LIMING PROJEKT“ d.o.o. iz Podgorice, za izдавanje licence za izradu tehničke dokumentacije, na osnovu člana 134 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list CG", br. 51/08, 34/11, 35/13 i 33/14), čl.8 Pravilnika o načinu i postupku izдавanja i oduzimanja licence i načinu vođenja registra licenci ("Sl. list CG", br. 68/08), člana 196 Zakona o opštem upravnom postupku ("Sl. list RCG", br. 60/03), člana 1 Uredbe o izmjeni uredbe o povjeravanju dijela poslova Ministarstva održivog razvoja i turizma, Inženjerskoj komori Crne Gore broj: OB-1375 ("Sl. list CG", br. 35/15), donosi

RJEŠENJE

Izdaje se

LICENCA

za izradu tehničke dokumentacije

Za izradu, TEHNIČKE DOKUMENTACIJE IZ OBLASTI ZAŠTITE NA RADU I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE Privrednom društvu „LIMING PROJEKT“ d.o.o. iz Podgorice.

Licenca se izdaje na period od pet godina.

OBRAZOZLOŽENJE

Inženjerska komora Crne Gore postupajući po Zahtjevu br. 03-1075 od 05.10.2015. godine, koji je podnesen u ime privrednog društva „LIMING PROJEKT“ d.o.o. iz Podgorice, za utvrđivanje ispunjenosti uslova za sticanje licence za izradu tehničke dokumentacije, na osnovu člana 83. Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list CG", br. 51/08, 34/11, 35/13 i 33/14) i člana 8 Pravilnika o načinu i postupku izдавanja i oduzimanja licence i načinu vođenja registra licenci ("Sl. list CG", br. 68/08 i 32/14), utvrdila je da:

- privredno društvo posjeduje Potvrdu o registraciji kod Centralnog registra privrednih subjekata Poreske uprave reg br. 5-0526961/004, za – inženjersku djelatnost i tehničko savjetovanje.
- ima u radnom odnosu odgovornog projektanta – Žarka R. Asanovića, dipl.inž.el., sa Licencem broj: UP 0502-124/15-1 od 21.09.2014. godine, izdatom od Ministarstva održivog razvoja i turizma.
- ispunjava uslove za sticanje tražene licence.

Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ovog Rješenja.

Uputstvo o pravnom sredstvu: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu održivog razvoja i turizma u roku od 15 dana od dana prijema rješenja, preko Stručne službe Inženjerske komore Crne Gore.

Generalni sekretar:
Svetislav Popović, dipl. pravnik

Službeno lice:
Miran Boškar, dipl. pravnik

Dostavljeno:
- Prednosioci zahtjeva.
- U spise predmeta;
- Ministarstvu održivog razvoja i turizma;
- a/a

PREDSEDJEDNIK KOMORE

Prof. dr Branislav Glavatović, dipl.inž.geol.

Broj: EŽ-08-06/23

Podgorica: 08.06.2023. godine

Shodno članu 19., Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 75/18),
donosim,

RJEŠENJE

o angažovanju stručnih lica na izradi

Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu, projekta izgradnje preradno poslovnog
objekta, određujem tim u sastavu:

1. Žarko Asanović, dipl.inž.el., strukovni inženjer zaštite od požara i zaštite životne sredine - specijalista
Žarko Asanović
2. Arh Fuad Šabović, dipl. ing.
Fuad Šabović
3. Zoronjić Alma, dipl. biolog
Alma Zoronjić
4. Dragomir Popović, dipl.inž.građ.
Dragomir Popović
5. Nusret Mekić, Bachelor turizma i zaštite životne sredine
Nusret Mekić

Za odgovorno lice u multidisciplinarnom timu određujem Žarka Asanovića, dip.inž.el.

Obrazloženje:

Budući da imenovani ispunjavaju uslove predviđene važećom zakonskom regulativom, to je
odlučeno kao u dispozitivu ovog Rješenja.

Izvršni direktor

Žarko Asanović, dipl.inž.el.

Žarko Asanović

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA

DIREKTORAT ZA INSPEKCIJSKI NADZOR

I LICENCIRANJE

Direkcija za licenciranje

Broj: UPI 107/7-1362/2

Podgorica, 17.04.2018. godine

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, rješavajući po zahtjevu ŽARKA ASANOVIĆA, diplomiranog inženjera elektrotehnike – odsjek energetika iz Podgorice, za izdavanje licence za ovlašćenog inženjera, na osnovu člana 135. st. 1 i 2 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore" br. 64/17) i člana 46 stav 1 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore" br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), donosi:

R J E Š E N J E

1. IZDAJE SE ŽARKU ASANOVIĆU, diplomiranom inženjeru elektrotehnike – odsjek energetika iz Podgorice, LICENCA ovlašćenog inženjera za obavljanje djelatnosti izrade tehničke dokumentacije i građenje objekta.
2. Ova Licenca se izdaje na neodređeno vrijeme.

O b r a z l o ž e n j e

Aktom, br.UPI 107/7-1362/1 od 15.03.2018.godine, ŽARKO ASANOVIĆ, diplomirani inženjer elektrotehnike – odsjek energetika iz Podgorice, obratio se ovom ministarstvu zahtjevom za izdavanje licence ovlašćenog inženjera za obavljanje djelatnosti izrade tehničke dokumentacije i građenje objekta.

Uz zahtjev imenovani je ovom ministarstvu dostavio sledeće dokaze:

- Ovjerenu Diplому o stečenom visokom obrazovanju stečenu na Elektrotehničkom fakultetu – Univerzileti Crne Gore, br.737 od 12.11.2000.godine;
- Ovjerena fotokopija radne knjižice;
- Ovjerena fotokopija lične karte;
- Rješenje Ministarstva za ekonomski razvoj br.02-4087/1 od 30.04.2008.godine, kojim se ŽARKU ASANOVIĆU, diplomiranom inženjeru elektrotehnike – odsjek energetika iz Podgorice, izdaje ovlašćenje za rukovođenje – izvođenjem instalacija jake struje;
- Rješenje Ministarstva za ekonomski razvoj br.02-4087/2 od 30.04.2008.godine, kojim se ŽARKU ASANOVIĆU, diplomiranom inženjeru elektrotehnike – odsjek energetika iz Podgorice, izdaje ovlašćenje za izradu projekata jake struje;
- Ovlašćenje za rukovođenje građenjem – instalacija jake struje na objektima visokogradnje, reg.br.ER 00325 0119 od 20.05.2005.godine, izdato od strane Inženjerske komore Crne Gore;

- Ovlašćenje za projektovanje za izradu projekata jake struje na objektima visokogradnje, reg.br.ER 00325 0119 od 20.05.2005.godine, izdato od strane Inženjerske komore Crne Gore;
- Referenc lista – potvrda za ŽARKA ASANOVIĆA, diplomiranog inženjera elektrotehnike – odsjek energetika iz Podgorice, izdata od strane »VELMI YUVEL« DOO iz Bijelog Polja;
- Referenc lista – potvrda za ŽARKA ASANOVIĆA, diplomiranog inženjera elektrotehnike – odsjek energetika iz Podgorice, izdata od strane O.D »ENERGIJA« iz Bijelog Polja;
- Referenc lista – potvrda za ŽARKA ASANOVIĆA, diplomiranog inženjera elektrotehnike – odsjek energetika iz Podgorice, izdata od strane Instituta »SIGURNOST« DOO iz Podgorice;
- Referenc lista – potvrda za ŽARKA ASANOVIĆA, diplomiranog inženjera elektrotehnike – odsjek energetika iz Podgorice, izdata od strane Crnogorskog fonda za solidarnu izgradnju, br.04-550 od 21.02.2018.godine;
- Referenc lista – potvrda za ŽARKA ASANOVIĆA, diplomiranog inženjera elektrotehnike – odsjek energetika iz Podgorice, izdata od strane »LIMING PROJEKT « DOO iz Podgorice, od 07.03.2018.godine;
- Uvjerjenje Ministarstva pravde, od 16.04.2018.godine, kojim se potvrđuje da u kaznenoj evidenci ne postoje podaci o osuđivanosti za imenovanog;

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, razmotrilo je podnijeti zahtjev pa je odlučilo kao u dispozitivu ovog rješenja, a ovo sa slijedećih razloga:

Naime, članom 123 stav 1 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata (»Službeni list Crne Gore » br. 64/17), propisano je da ovlašćeni inženjer može da bude fizičko lice koje obavlja poslove izrade tehničke dokumentacije odnosno građenje objekta, odgovarajuće struke, sa visokim obrazovanjem, odnosno najmanje kvalifikacijom VII1 podnivoa okvira kvalifikacije i najmanje tri godine radnog iskustva na stručnim poslovima izrade tehničke dokumentacije i građenja objekta.

Članom 3 stav 1 tačka 1 Pravilnika o načinu i postupku izdavanja, mirovanja licence i načinu vođenja registara licenci („Službeni list Crne Gore „, br. 79/17), utvrđene su vrste licenci, a između ostalih i licenca ovlašćenog inženjera koja se izdaje fizičkom, licu za obavljanje djelatnosti izrade tehničke dokumentacije i građenje objekta.

Članom 4 stav 1 tač. 1-4. Pravilnika, utvrđeno je da se u postupku izdavanja licence ovlašćenog inženjera, provjerava: 1) identitet podnosioca zahtjeva; 2) da li podnositelj zahtjeva posjeduje visoko obrazovanje, odnosno najmanje kvalifikacije VII1 podnivoa okvira kvalifikacija, odnosno da li je izvršeno priznavanje inostrane obrazovne isprave najmanje kvalifikacije VII1 podnivoa okvira kvalifikacija; 3) da li podnositelj zahtjeva ima najmanje tri godine radnog iskustva na stručnim poslovima izrade tehničke dokumentacije i građenju objekta sa visokim obrazovanjem, odnosno najmanje kvalifikacije VII1 podnivoa okvira kvalifikacije i 4) da li je podnositelj zahtjeva osuđivan za krivično djelo za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti.

Stavom 3 istog člana Pravilnika, utvrđeno je da se radno iskustvo u smislu stava 1 tačka 3 ovog člana, smatra radno iskustvo u svojstvu saradnika na izradi tehničke dokumentacije na građenju objekta, odnosno izvođenja pojedinih radova na građenju objekta. Stavom 4 istog člana Pravilnika, utvrđeno je da se izuzetno od stava 3 ovog člana, fizičkom lici koje posjeduje licencu za izradu tehničke dokumentacije i građenje objekata, izdatu po propisima koji su važili do donošenja ovog propisa, radno iskustvo može dokazati na osnovu uvida u dokumentaciju koja je bila osnov za njeno izdavanje. Članom 137 stav 1 Zakona, propisano je da se licenca za fizičko lice izdaje na neodređeno vrijeme.

Rešavajući po predmetnom zahtjevu, a na osnovu uvida u dostavljene dokaze, ovo ministarstvo nalazi, da su se u konkretnoj pravnoj stvari stekli uslovi za primjenu čl. 123 stav 1 i 135 stav 2 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, a u vezi čl 3 stav 1 tač. 1 i čl. 4 Pravilnika o načinu i postupku izdavanja, mirovanja licence i načinu vođenja registara licenci.

Saglasno izloženom, rješeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda Crne u roku od 20 dana od dana prijema istog.

VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA
Broj UP 0502-124/15-1
Podgorica, 21.09.2014.godine

Oma Gore
INŽENJERSKA KOMORA CRNE GORE
Dok. 03-589/14
Podgorica, 25.09.2015 god.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, rješavajući po žalbi Asanović Žarka, dipl.ing.elektrotehnike i specijaliste strukovnog inženjera zaštite na radu i zaštite životne sredine iz Podgorice, izjavljenoj na rješenje Inženjerske komore Crne Gore br.01-589/5 od 23.07.2015.godine, na osnovu člana 238 stav 1 Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni list RCG“ br 60/03 i „Službeni list CG“br.32/11) i člana 21 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“br.5/12) i ovlašćenja Ministra br.01-3021/5 od 10.12.2012.godine, donosi:

RJEŠENJE

- I. Poništava se rješenje Inženjerske komore Crne Gore br.01-589/5 od 23.07.2015.godine.
- II. Asanović Žarku, diplomiranom inženjeru elektrotehnike i specijalisti strukovnom inženjeru zaštite životne sredine i zaštite na radu iz Podgorice, izdaje se licenca za izradu tehničke dokumentacije iz oblasti zaštite na radu i zaštite životne sredine.

Obratioženje

Inženjerska komora Crne Gore je, postupajući po rješenju ovog ministarstva, br.UP0505-87/15-1 od 09.07.2015 godine, u ponovnom postupku, po osnovu člana 237 stav 2 Zakona o opštem upravnom postupku, donjela rješenje, br.01-589/5 dana 23.07.2015.godine, kojim je odbila zahtjev, br.03-589 od 14.05.2015.godine, Asanović Žarku, dipl.ing.el. iz Podgorice, za izdavanje licenca za izradu tehničke dokumentacije iz oblasti zaštite na radu i zaštite životne sredine, iz razloga navedenih u ozbiljenom rješenju.

Na navedeno rješenje, žalitelj je izjavio žalbu ovom ministarstvu zbog bitne povrede pravila upravnog postupka, nepotpuno i nepravilno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava. U bitnome navodi da je prvostepeni organ učinio bitnu povredu pravila postupka iz člana 226 stav 2 tač. 3 i 7 ZUP, kao i da se prvostepeni organ nije pridržavao primjedbi i sugestija iz drugostepenog rješenja ovog ministarstva, već je ponovo donio isto rješenje, bazirano na nelogičnostima i nedosjednostima uslijed neadekvatnog tumačenja i ocjene zakonskih odredbi. Ističe da posjeduje dugogodišnje radno iskustvo u predmetnoj oblasti, o čemu svjedoče referenc liste izdate od firmi u kojima je radio projekte i elaborate; da obratioženje ozbiljnog rješenja nije sačinjeno u skladu sa zakonom i da prvostepeni organ pogrešno tumači zakonsku normu u pogledu posjedovanja trogodišnjeg radnog iskustva. Predlaže da se poništi ozbiljno rješenje i Ministarstvo odluči o predmetnom zahtjevu.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, razmotriло је ozbiljno rješenje, žalbu i spise predmeta, па је одлучило као у dispozitivu rješenja, а ово из sledećih razloga:

Odredbom člana 238 stav 1 Zakona o opštem upravnom postupku propisano je da ako drugostepeni organ utvrdi da su u prvostepenom rješenju pogrešno ocijenjeni dokazi, da je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak u pogledu činjeničnog stanja, da je pogrešno primjenjen pravni propis na osnovu koga se rješava upravna stvar ili ako nadje da je na osnovu slobodne ocjene trebalo donijeti drukčije rješenje, on će svojim rješenjem ponistiti prvostepeno rješenje i sam rješiti upravnu stvar.

Razmatrajući predmetne spise, ovo ministarstvo je, postupajući u skladu sa odredbom člana 238 stav 1 Zakona o opštem upravnom postupku, odlučilo poništiti prвostepeno rješenje i na osnovu slobodne ocjene rješiti upravnu stvar. Ovo iz razloga što je Ministarstvo u dosadašnjem upravnom postupku, po osnovu člana 237 stav 2 ZUP, poništavalo rješenje prвostepenog organa, koji je u ponovnom postupku donosio identična rješenja, ne uvažavajući primjedbe i sugestije ovog ministarstva.

Uvidom u spise predmeta, ovo ministarstvo je utvrdilo da se Asanović Žarko, dipl.ing.el.- specijalist strukovni inženjer zaštite na radu i zaštite životne sredine i iz Podgorice, zahtjevom, br.03-589 od 14.05.2015 godine, obratio Inženjerskoj komori Crne Gore, za izдавanje licence za izradu tehničke dokumentacije iz oblasti zaštite na radu i zaštite životne sredine. Uz zahtjev, imenovan je dostavio zakonom propisanu ovjerenju dokumentaciju (fotokopiju lične karte; fotokopiju uvjerenja o završenim specijalističkim strukovnim studijama Visoke inženjerske škole strukovnih studija u Beogradu br.03-1032/1 od 29.10.2013.godine; rješenje Ministarstva pravljene o priznavanju prednje citiranog uvjerenja, UP I br.05-1-2168/2 od 18.12.2013.godine; fotokopiju uvjerenja o završenim specijalističkim strukovnim studijama Visoke inženjerske škole strukovnih studija u Beogradu br.03-258/1/1 od 12.03.2015.godine; rješenje Ministarstva pravljene o priznavanju prednje citiranog uvjerenja, UP I br.05-1-363/2 od 24.04.2015.godine i referenc liste od Instituta sigurnosti d.o.o. iz Podgorice i „LARS FIRE“d.o.o. iz Podgorice, o projektima i elaboratima zaštite na radu i zaštite životne sredine, koje je žalitelj izradio u periodu od 2008 godine do 2015.godine).

Činjenica, da su uvjerenja o sticanju specijalističkog zvanja iz 2013.godine i 2015.godine, ne sprječava prвostepeni organ da izda tražene licence, ukoliko žalitelj ima 3 godine radnog iskustva na navedenim poslovima, jer je žalitelj, shodno članu 84 stav 6 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, obavio navedene poslove kao diplomirani inženjer elektrotehnike i posjeduje referenc liste od Instituta sigurnosti d.o.o. iz Podgorice i „LARS FIRE“d.o.o. iz Podgorice, o projektima i elaboratima zaštite na radu i zaštite životne sredine, koje je izradio u periodu od 2008 godine do 2015.godine.

Kako je odredbom člana 7 Pravilnika o načinu i postupku izдавanja i oduzimanja licence i načinu vođenja registra licenci („Službeni list CG“br.68/06) propisano da se licenca za vodećeg projektanta, odnosno odgovornog projektanta za izradu pojedinih djelova tehničke dokumentacije, izdaje fizičkom lici, između ostalog, na osnovu dokaza o najmanje tri godine radnog iskustva na izradi, reviziji, nadzoru, pregledu ili ocjeni tehničke dokumentacije, to je ovo ministarstvo utvrdilo da žalitelj ispunjava uslove propisane ovim pravilnikom.

Shodno navedenom, odlučeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

Uputstvo o pravnom sredstvu: Protiv ovog rješenja može se tužbom pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore, u roku od 30 dana od dana prijema ovog rješenja.

GENERALNI DIREKTOR

Danilo Gvozdenović

Odsjek za normativno pravne
poslove i II-stепени upravni postupak
Dubravka Pešić, dipl. pravnik

Dostavili:

- prвostepenom organu
- a/e

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA
DIREKTORAT ZA INSPEKCIJSKI NADZOR

I LICENCIRANJE

Direkcija za licenciranje

Broj: UPI 107/7-2103/2

Podgorica, 27.04.2018. godine

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, rješavajući po zahtjevu FUADA ŠABOVIĆA diplomiranog inženjera arhitekture iz Bijelog Polja, za izdavanje licence za revizora, na osnovu čl.125 i 135 st. 1 i 2 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore " br. 64/17) i člana 46 stav 1 Zakona o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore " br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), donosi

R J E Š E N J E

1. IZDAJE SE FUADU ŠABOVIĆU diplomiranom inženjeru arhitekture iz Bijelog Polja, LICENCA, revizora za obavljanje djelatnosti revizije tehničke dokumentacije i stručnog nadzora nad građenjem objekta.
2. Ova Licenca se izdaje na neodređeno vrijeme.

O b r a z l o ž e n j e

Aktom, br.UPI107/7-2103/1 od 06.03.2018.godine, FUAD ŠABOVIĆ diplomirani inženjer arhitekture iz Bijelog Polja, obratio se ovom ministarstvu zahtjevom za izdavanje licence revizora tehničke dokumentacije i stručnog nadzora nad građenjem objekta.

Uz zahtjev imenovani je ovom ministarstvu dostavio sledeće dokaze:

- Ovjerenu kopiju lične karte za imenovanog (Crnogorsko državljanstvo); ovjerenu kopiju radne knjižice; Rješenje Ministarstva održivog razvoja i turizma br.UPI 107/7-810 od 23.03.2018.godine, kojim se FUADU ŠABOVIĆU, diplomiranom inženjeru arhitekture iz Bijelog Polja, izdaje licenca ovlašćenog inženjera za obavljanje djelatnosti izrade tehničke dokumentacije i građenje objekta;
- Rješenje Ministarstva za ekonomski razvoj br.03-9980/1 od 08.12.2008.godine, kojim se Šabović Sudu iz Bijelog Polja, izdaje licenca, kojom se utvrđuje ispunjenost uslova za izradu arhitektonskih projekata za arhitektonске objekte, projekata unutrašnjih instalacija vodovoda i kanalizacije, projekata enterijera i projekata unutrašnjih slobodnih prostora;
- Rješenje Inženjerske komore Crne Gore, br.01-529/2 od 13.08.2012.godine, kojim se FUADU A.ŠABOVIĆU dipl.inž.arh. iz Bijelog Polja, izdaje licenca odgovornog inženjera za izvođenje građevinskih i građevinsko – zanatskih radova na arhitektonskim objektima;
- Referenc lista za FUADA ŠABOVIĆA dipl.inž.arh. iz Bijelog Polja, izdata od strane »INTESA GROUP« DOO iz Bijelog Polja;

- Uvjerjenje Ministarstva pravde, br.05/2-72-2510/18 od 20.03.2018.godine, kojim se potvrđuje da u kaznenoj evidenciji ne postoje podaci o osudivanosti za imenovanog.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, razmotrilo je podnijeti zahtjev pa je odlučilo kao u dispozitivu ovog rješenja, a ovo sa sledećih razloga:

Nalime, članom 125 stav 1 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata (»Službeni list Crne Gore« br. 64/17), propisano je da revizor može da bude fizičko lice koje obavlja poslove revizije tehničke dokumentacije odnosno stručnog nadzora nad građenjem, koje je crnogorski državljanin sa najmanje sedam godina radnog iskustva na izradi tehničke dokumentacije i/ili građenje objekta u svojstvu ovlašćenog inženjera.

Revizor iz stava 1 ovog člana dužan je da izvrši provjeru usklađenosti tehničke dokumentacije sa urbanističko-tehničkim uslovima, ovim zakonom, posebnim propisima i odgovoran je tačnost izvještaja o usklađenosti, odnosno da vrši stručni nadzor nad građenjem objekta i odgovoran je da se ti radovi izvode u skladu sa revidovanim glavnim projektom, ovim zakonom, posebnim propisima i pravilima struke.

Članom 3 stav 1 tačka 2 Pravilnika o načinu i postupku izdavanja, mirovanja licence i načinu vođenja registara licenci („Službeni list Crne Gore“, br. 79/17), utvrđene su vrste licenci, a između ostalih i licenca revizora, koja se izdaje fizičkom, licu za obavljanje djelatnosti revizije tehničke dokumentacije i stručnog nadzora nad građenjem objekta.

Članom 6 stav 1 tač. 1-4. Pravilnika, utvrđeno je da se u postupku izdavanja licence revizora, provjerava: 1) da li podnositelj zahtjeva ima crnogorsko državljanstvo; 2) da li podnositelj zahtjeva ima licencu ovlašćenog inženjera; 3) da li podnositelj zahtjeva ima najmanje sedam godina radnog iskustva na izradi tehničke dokumentacije i/ili građenju objekta u svojstvu ovlašćenog inženjera; i 4) da li je podnositelj zahtjeva osuđivan za krivično djelo za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti.

Stavom 2 istog člana Pravilnika, utvrđeno je da se izuzetno od stava 1 tačka 3 ovog člana, radnim iskustvom za fizičko lice koje posjeduje licencu za izradu tehničke dokumentacije i/ili građenje objekta, izdatu po propisu koji su važili do donošenja ovog propisa, smatra se i radno iskustvo u svojstvu odgovornog projektanta, vodećeg projektanta, odgovornog vršioca revizije, vodećeg vršioca revizije, odgovornog inženjera, glavnog inženjera, nadzornog inženjera i/ili glavnog nadzornog inženjera.

Članom 137 stav 1 Zakona, propisano je da se licenca za fizičko lice izdaje na neodređeno vrijeme.

Rješavajući po predmetnom zahtjevu, a na osnovu uvida u dostavljene dokaze, ovo ministarstvo nalazi, da su se u konkretnoj pravnoj stvari stekli uslovi za primjenu čl. 125 stav 1 i 135 stav 2 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, a u vezi čl 3 stav 1 tač. 2 i čl. 6 Pravilnika o načinu i postupku izdavanja, mirovanja licence i načinu vođenja registara licenci.

Saglasno izloženom, rješeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda Crne Gore u roku od 20 dana od dana prijema istog.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛЕТ

ДИПЛОМА

о стеченом високом образовању

ЗОРОЊИЋ (Ђемал) Алма

РОђен-а 05. 05. 1979. године у Бијелом Пољу, Бијело Поље
РЕПУБЛИКА ЦРНА ГОРА, уписан-а 1997/1998. године,
а дана 27. 06. 2006. године, завршно-ла је студије на
ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКОМ ФАКУЛЕТУ У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ
на одсеку - ГРУПИ - СМЕРУ

БИОЛОГИЈА

са општим успехом... 6,95. (шест 95/100.) у току студија
и оценом... 10. (десет...) на дипломском испиту
на основу тога издаје му-јој се ова диплома
о стеченом високом образовању и стручном називу

ДИПЛОМИРАНИ БИОЛОГ

РЕДНИ БРОЈ ИЗ ЕВИДЕНЦИЈЕ О ИЗДАТИМ ДИПЛОМАМА 770
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, 15. 03. 2007. ГОДИНЕ.

ДСКАН
Л. Ђорђевић
Проф. др ЈАТИЦА КОСАНОВИЋ

(СУВИ)
2007

РЕКТОР
Д. Ђорђевић
проф. др ЗАРАВКО ВИТКОВИЋ

Broj: EŽ-8-06/23

Podgorica: 08.06.2023. godine

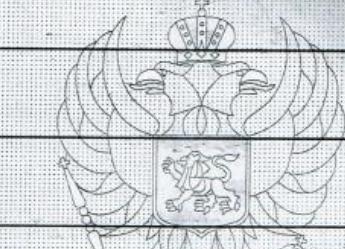
POTVRDA

Kojom se potvrđuje da Zoronjić Alma dipl. biolog, rođena 05.05.1979. godine u Bijelom Polju, angažovana kao stručni saradnik u "LIMING PROJEKT" d.o.o. Podgorica, na poslovima izrade Inoviranog elaborata o procjeni uticaja projekta na životnu sredinu od avgusta 2017. godine.

Uvidom u radnu knjižicu, ustanovali smo da, imenovana ima preko pet godina rada u struci.

Izvršni direktor
"LIMING PROJECT"
Projektovanje, tehnička
konstrukcija, planiranje, dizajniranje
PODGORICA
Žarko Asanović, dipl.inz.el.

<i>Brdo Polje</i>		<i>Општина</i>	
РАДНА КЊИЖИЦА			
Серијски број:		<i>649/2003</i>	
Регистарски број:		<i>№ 030651</i>	
ИСПРАВА О ИДЕНТИТЕТУ			
Исправа	Серијски број	Регистарски број	Мјесто и датум издавања
lk.br	00149977	9/97	<i>Br. Polje 20.06.1997.</i>
Матични број грађанина:			<i>0605879285021</i>
Потпис корисника радне књижице			<i>т.ж. Хујробек</i>
Име и презиме:			<i>Амила Јоровић</i>
Име оца или мајке:			<i>Семај</i>
Дан, мјесец и година рођења:			<i>05.05.1979.</i>
Мјесто рођења, општина:			<i>Brdo Polje</i>
Република:			<i>Србија</i>
Држављанство:			<i>RCS - SCC</i>
Датум:			<i>21.08.2003.</i>
Потпис и печат			<i>Инцидент</i>

<p>Подаци о школској спреми</p> <p><i>Диплома о редотичној најбољој изложби училиште 'И. Дубровчак' у Сарајеву 1888. - ЈУ Сарајево</i></p> <p><i>Симеон</i></p> <p><i>Младен</i></p> 	<p>Печат</p>
<p>Подаци о стручном усавршавању, специјализацији и радној способности стеченој радом</p> <p><i>Бранко</i></p> 	
<p>Потпис и печат</p>	

ПОДАЦИ О

Број сви- десн.	Назив и сједиште правног лица (послодавца)	Датум заснива- ња рад- ног одно- са	Датум престан- ка рад- ног од- носа
129	ЈУ ОШ „ВРЧИС“ Горњи Врчићи Бисерник	01.09.2005.	01.09.2006.
129	ЈУ - ОСНОВНА ШКОЛА RIFAT BURGOVAC - ГОЗД Лозница	01.09.2006.	30.09.2007.
129	ЈУ - ОСНОВНА ШКОЛА RIFAT BURGOVAC - ГОЗД Лозница	01.10.2007.	31.08.2008.
129	ЈУ ОШ „МАКСОТ“ Књое	01.09.2008.	

- 5 -

ЗАПОСЛЕЊУ

Трајање запослења		
Бројкама	Словима	
Година	Мјесец	Дана
100	једна	година
111	један	година
- 11 -	један	година

Година једна
 Мјесец јануар
 Дан један

Година једна
 Мјесец јануар
 Дан један

Година једна
 Мјесец јануар
 Дан један

- 5 -

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA
DIREKTORAT ZA INSPEKCIJSKI NADZOR
I LICENCIRANJE
Direkcija za licenciranje
Broj: UPI 107/7-2552/2
Podgorica, 23.04.2018. godine

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, rješavajući po zahtjevu »POP PROJEKT« DOO iz Podgorice, za izdavanje licence projektanta i izvođača radova, na osnovu člana 135 st. 1 i 2 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata (»Službeni list Crne Gore« br. 64/17) i člana 46 stav 1 Zakona o upravnom postupku (»Službeni list Crne Gore« br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), donosi:

RJEŠENJE

1. IZDAJE SE »POP PROJEKT« DOO iz Podgorice, LICENCA projektanta i izvođača radova.
2. Ova Licenca se izdaje na 5 (pet) godina.

Obratljene

Aktom, br.UPI 107/7-2552/1 od 19.04.2017.godine, »POP PROJEKT« DOO iz Podgorice, обратило се овом министарству за издавање лиценце пројектанта и извођача радова.

Уз захтјев именовано привредно друштво, доставило је овом министарству следеће доказе:

Рješenje Ministarstva održivog razvoja i turizma, broj UPI 107/7-1380/2 od 17.04.2018.godine, kojim je Dragomiru Popoviću, dipl.inženjeru građevinarstva iz Podgorice, izdata licenca ovlašćenog inženjera za obavljanje djelatnosti izrade tehničke dokumentacije i građenje objekata; Ugovor o radu na neodređeno vrijeme, br.01/2008 od 22.04.2008.godine, zaključen između »POP PROJEKT« DOO iz Podgorice i Dragomira Popovića, dipl.inženjera građevinarstva iz Podgorice; Izvod iz Centralnog Registra Privrednih subjekata Poreske uprave za именовано привредно društvo – pretežna djelatnost, šifra 7112 -inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, razmotrilo je podnijeti zahtjev па je odlučilo kao u dispozitivu ovog rješenja, а ово са следеćih razloga:

Naime, članom 122 stav 1 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata (»Službeni list Crne Gore« br. 64/17), propisano je da привредно društvo koje izrađuje tehničku dokumentaciju (projektant), односно привредно društvo koje gradi objekat (izvođač radova), dužno je da za obavljanje djelatnosti izrade tehničke dokumentacije dijela tehničke dokumentacije, односно građenje ili izvođenje pojedinih radova ovlašćeni

- Ovlašćenje za projektovanje – izrada projekata konstrukcija zgrada u sferi, reg.br.GP 15824 0186 od 30.06.2004.godine;
- Referenc lista potvrda za DRAGOMIRA POPOVIĆA, diplomiranog inženjera građevinarstva – smjer konstruktivni iz Podgorice, izdata od strane »GKM« DOO iz Podgorice, br.72/17 od 29.06.2017.godine;
- Referenc lista potvrda za DRAGOMIRA POPOVIĆA, diplomiranog inženjera građevinarstva – smjer konstruktivni iz Podgorice, izdata od strane »KATEL« DOO iz Podgorice;
- Referenc lista potvrda za DRAGOMIRA POPOVIĆA, diplomiranog inženjera građevinarstva – smjer konstruktivni iz Podgorice, izdata od strane »ING INVEST« DOO iz Danilovgrada;
- Referenc lista potvrda za DRAGOMIRA POPOVIĆA, diplomiranog inženjera građevinarstva – smjer konstruktivni iz Podgorice, izdata od strane »ING INVEST« DOO iz Danilovgrada, br.595/17 od 30.06.2017.godine;
- Referenc lista potvrda za DRAGOMIRA POPOVIĆA, diplomiranog inženjera građevinarstva – smjer konstruktivni iz Podgorice, izdata od strane »SIGURNOST« DOO iz Podgorice;
- Referenc lista potvrda za DRAGOMIRA POPOVIĆA, diplomiranog inženjera građevinarstva – smjer konstruktivni iz Podgorice, izdata od strane »LARS FIRE« DOO iz Podgorice;
- Referenc lista potvrda za DRAGOMIRA POPOVIĆA, diplomiranog inženjera građevinarstva – smjer konstruktivni iz Podgorice, izdata od strane »POP PROJEKT« DOO iz Podgorice;
- Referenc lista potvrda za DRAGOMIRA POPOVIĆA, diplomiranog inženjera građevinarstva – smjer konstruktivni iz Podgorice, izdata od strane Crnogorskog fonda za solidarnu stambenu izgradnju, br.04-583/2 od 23.02.2018.godine;
- Referenc lista potvrda za DRAGOMIRA POPOVIĆA, diplomiranog inženjera građevinarstva – smjer konstruktivni iz Podgorice, izdata od strane Crnogorskog fonda za solidarnu stambenu izgradnju, br.04-583/2 od 23.02.2018.godine;
- Referenc lista potvrda za DRAGOMIRA POPOVIĆA, diplomiranog inženjera građevinarstva – smjer konstruktivni iz Podgorice, izdata od strane »POP PROJEKT« DOO iz Podgorice;
- Uvjerenje Ministarstva pravde, od 16.04.2018.godine, kojim se potvrđuje da u kaznenoj evidenciji ne postoje podaci o osuđivanosti za imenovanog;

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, razmotrilo je podnijeti zahtjev pa je odlučilo kao u dispozitivu ovog rješenja, a ovo sa sledećih razloga:

Naime, članom 123 stav 1 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata (»Službeni list Crne Gore « br. 64/17), propisano je da ovlašćeni inženjer može da bude fizičko lice koje obavlja poslove izrade tehničke dokumentacije odnosno građenje objekta, odgovarajuće struke, sa visokim obrazovanjem, odnosno najmanje kvalifikacijom VII podnivoa okvira kvalifikacije i najmanje tri godine radnog iskustva na stručnim poslovima izrade tehničke dokumentacije i građenja objekta.

Članom 3 stav 1 tačka 1 Pravilnika o načinu i postupku izdavanja, mirovanja licence i načinu vođenja registara licenci („Službeni list Crne Gore“, br. 79/17), utvrđene su vrste licenci, a između ostalih i licenca ovlašćenog inženjera koja se izdaje fizičkom, licu za obavljanje djelatnosti izrade tehničke dokumentacije i građenje objekta.

Članom 4 stav 1 tač. 1-4. Pravilnika, utvrđeno je da se u postupku izdavanja licence ovlašćenog inženjera, provjerava: 1) identitet podnosioca zahtjeva; 2) da li podnositelj zahtjeva posjeduje visoko obrazovanje, odnosno najmanje kvalifikacije VII1 podnivoa okvira kvalifikacija, odnosno da li je izvršeno priznavanje inostrane obrazovne isprave najmanje kvalifikacije VII1 podnivoa okvira kvalifikacija; 3) da li podnositelj zahtjeva ima najmanje tri godine radnog iskustva na stručnim poslovima izrade tehničke dokumentacije i građenju objekta sa visokim obrazovanjem, odnosno najmanje kvalifikacije VII1 podnivoa okvira kvalifikacije i 4) da li je podnositelj zahtjeva osuđivan za krivično djelo za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti.

Stavom 3 istog člana Pravilnika, utvrđeno je da se radno iskustvo u smislu stava 1 tačka 3 ovog člana, smatra radno iskustvo u svojstvu saradnika na izradi tehničke dokumentacije na građenju objekta, odnosno izvođenja pojedinih radova na građenju objekta. Stavom 4 istog člana Pravilnika, utvrđeno je da se izuzetno od stava 3 ovog člana, fizičkom licu koje posjeduje licencu za izradu tehničke dokumentacije i građenje objekata, izdatu po propisima koji su važili do donošenja ovog propisa, radno iskustvo može dokazati na osnovu uvida u dokumentaciju koja je bila osnov za njeno izdavanje. Članom 137 stav 1 Zakona, propisano je da se licenca za fizičko lice izdaje na neodređeno vrijeme.

Rešavajući po predmetnom zahtjevu, a na osnovu uvida u dostavljene dokaze, ovo ministarstvo nalazi, da su se u konkretnoj pravnoj stvari stekli uslovi za primjenu čl. 123 stav 1 i 135 stav 2 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, a u vezi čl 3 stav 1 tač. 1 i čl. 4 Pravilnika o načinu i postupku izdavanja, mirovanja licence i načinu vođenja registara licenci.

Saglasno izloženom, rješeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda Crne u roku od 20 dana od dana prijema istog.

BOSNA I HERCEGOVINA
Univerzitet u Sarajevu
Prirodno-matematički fakultet

MEKIĆ (HAJRO) NUSRET

rođen/a 12.08.1983. godine, Bijelo Polje, općina Bijelo Polje, Republika Crna Gora, završio/la je dana 24.09.2009. prvi ciklus studija u trajanju od osam semestara/četiri godine na Univerzitetu u Sarajevu - Prirodno-matematički fakultet, Odsjek Geografija, smjer Turizam i zaštitu životne sredine i na osnovi toga se izdaje

DIPLOMA

o stičenoj akademskoj tituli

i stručnom zvanju Bakalaureat/Bachelor turizma i zaštite životne sredine

Izdato u Sarajevu, 07. novembra 2009. godine

Broj: 93/2009

DEKAN:

Prof. dr. Mirz Spahić

REKTOR:

Prof. dr. Faruk Čaklović

Crnogorskih serdara 30, Podgorica; Tel: 069/338-130; E-mail: zasanovic@t-com.me

Društvo za projektovanje,
inženjering i konsalting

PIB: 02753138; PDV: 30/31-08869-3

Ž.r.: 510-28771-57 CKB

Broj: EŽ-08-06/23

Podgorica: 08.06.2023. godine

POTVRDA

Kojom se potvrđuje da Mekić Nusret, Bachelor turizma i zaštite životne sredine, rođen 12.08.1983.godine u Bijelom Polju, angažovana kao stručni saradnik u "LIMING PROJEKT" d.o.o. Podgorica, na poslovima izrade Inoviranog laborata o procjeni uticaja projekta na životnu sredinu od januara 2015. godine.

Uvidom u radnu knjižicu, ustanovili smo da, imenovani ima preko pet godina rada u struci.

Izvršni direktor
"LIMING PROJECT"
M.P.
Žarko Asanović, dipl.inž.el.

Бијело Поље

Општина

РАДНА КЊИЖИЦА

Серијски број: № 0000295

Регистарски број: 933/10

ИСПРАВА О ИДЕНТИТЕТУ:

Исправа	Серијски број	Регистарски број	Мјесто и датум издавања
ИК	0999922567	6. ПОЛС	12.05.2008

Матични број грађанина: 1208983280033

Име и презиме: Мехомић Надреј

Поро

12.08.1983

Дан, мјесец и година рођења: 10.12.2010

Мјесто рођења, општина: Бијело Поље

И. Торо

ИГ

Република:

Држављанство:

Бијело Поље
10.12.2010

Датум:

Михајловић

потпис и печат

потпис корисника радије књижице

- 1 -

- 2 -

Подаци о школској спреми	Печат
ДИПЛОМА О САДОСТВУ АКАДЕМСКОЈ ГОДИНИ СЕМЕСЕЦ ВАСИЧЕЛОВ ШУРИДЖИЋ И ЗАШИЋЕД Издавао је сређачи Од 93. до 99. инсултологија 10.09.2009. до 09.09.2011.	Михајловић
ДИПЛОМА О САДОСТВУ САДОСТВУ ПАМПЕДАРСКОЈ ГОДИНИ ЧЕХОВСКЕ ШУРИДЖИЋ Зашивић је издавао Сређачи од 02.03.1951. до 09.09.2011. Оригинал је у пасошу 05-1-1011/1011	Михајловић

- 3 -

Подаци о стручном усавршавању, специјализацији и радној способности стеченој радом	Потпис и печат

- 4 -

ПОДАЦИ О

Број сви-деп-шије	Назив и сједиште правног лица (послодавца)	Датум заснива-ња рад-ног одво-са	Датум престап-ка рад-ног од-носа
	OO "INTESA - GROUP" Bjelovar	07.11.2016.	2017.01
	ARCHAND SOUL D.O.O. Bjelovar	22.01. 2017.6.	

ЗАПОСЛЕЊУ

Трајање запослења			Напомена	Потпис и печат
Бројкама		Словима		
Го-дина	Мје-сецја	Дана		
		Година		
		Мјесеци		
		Дана		
		Година		
		Мјесеци		
		Дана		
		Година		
		Мјесеци		
		Дана		

- 5 -

- 5 -

2. OPIS LOKACIJE

2.1. Kopija plana katastarskih parcela na kojima se planira izvođenje projekta, sa ucrtanim rasporedom objekata za koje se sprovodi postupak procjene uticaja.

Lokacija za planirani preradno poslovni objekat, nalazi se južno od centra Pljevalja oko 5 km u naselju Zabrdje.

Na katastarskoj parceli broj 470/2 i KO Šumane II, prema Listu nepokretnosti br. 470 KO Šumani II, evidentirano sljedeće:

- Livada 3. klase, površine P=1.191m²;
- Porodična stambena zgrada P=54m²;

a na katastarskoj parceli 471 KO Šumane II, prema Listu nepokretnosti br. 470 KO Šumani II, evidentirano je: - Njiva 3. klase P=680m²;

141000000275
Barcode
107-919-4254/2021

UPRAVA ZA KATASTAR
I DRŽAVNU IMOVINU

CRNA GORA

PODRUČNA JEDINICA
PLJEVLJA

Broj: 107-919-4254/2021

Datum: 08.11.2021.

KO: ŠUMANE II

Na osnovu člana 173 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl. list RCG" br. 29/07, "Sl. list CG" br. 73/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17 i 17/18), postupajući po zahtjevu SEKRETARIJAT ZA UREĐENJE PROSTORA, PLJEVLJA, za potrebe SEKRETARIJATA ZA UREĐENJE PROSTORA izdaje se

LIST NEPOKRETNOSTI 470 - PREPIS

Podaci o parcelama								
Broj Podbroj	Broj zgrade	Plan Skica	Datum upisa	Potes ili ulica i kućni broj	Način korišćenja Osnov sticanja	Bon. klasa	Površina m ²	Prihod
470 2		9 80	13/08/2021	DIZDARICE	Livada 3. klase KUPOVINA		1191	6.19
470 2	1	9 80	13/08/2021	DIZDARICE	Porodična stambena zgrada KUPOVINA		54	0.00
471		9 68	13/08/2021	DIZDARICE	Njiva 3. klase KUPOVINA		680	5.85
Ukupno								1925 12.04

Podaci o vlasniku ili nosiocu			
Matični broj - ID broj	Naziv nosioca prava - adresa i mjesto	Prava	Obim prava
0000003291839 0	PB AGRO DOO UL.TRŠOVA BB LAMELA E BIJELO POLJE 0	Svojina	1/1

Podaci o objektima i posebnim djelovima					
Broj Podbroj	Broj zgrade	Način korišćenja Osnov sticanja Sobnost	PD Godina izgradnje	Spratnost/ Sprat Površina	Prava Vlasnik ili nosilac prava Adresa, Mjesto
470 2	1	Porodična stambena zgrada KUPOVINA	919	54	Svojina PB AGRO DOO 0000003291839 0 UL.TRŠOVA BB LAMELA E BIJELO

Ne postoje tereti i ograničenja.

Datum i vrijeme: 08.11.2021. 09:40:58

1 / 2

Naplata takse je oslobođena na osnovu člana 17 Zakona o administrativnim taksama ("Sl.list CG, br. 18/19). Naplata naknade oslobođena je na osnovu člana 174 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl. list RCG" br. 29/07, "Sl. list CG" br. 73/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17 i 17/18).

M
Danilović
Miloš
Nacelnik
M. Herdićan

Danilović Miloš

Datum i vrijeme: 08.11.2021. 09:40:59

2 / 2

Slika 1.,2., i 3: Kopija plana i list nepokretnosti (Izvor:Uprava za katastar i državnu imovinu)

2.2. Podaci o potrebnoj površini zemljišta u m², za vrijeme izgradnje, sa opisom fizičkih karakteristika i kartografskim prikazom odgovarajuće razmjere, kao i o površini koja će biti obuhvaćena kada Projekat bude stavljen u funkciju

Novoprojektovani objekat je u funkciji poslovanja, odnosno za preradu industrijske konoplje. Objekat je prizemne spratnosti (P).

Prizemlje je u funkciji poslovanja tj. prerade i sastoji se od ulaza, prostora za preradu i skladišta.

Svi koeficijenti dati urbanističko tehničkim uslovima, računati su u odnosu na površinu kat. parcela 470/2 i 471 (1.925,00m²).

Bruto površina postojećeg objekta (P) iznosi **P=54,00 m²**

Bruto površina projektovanog objekta u osnovi PRIZEMLJA iznosi **P=188,00 m²**

Za obračun indeksa zauzetosti računata je osnova prizemlja postojećeg objekta i osnova prizemlja projektovanog poslovnog objekta što ukupno iznosi P=54m²+188m²=**242m²**, što čini indeks zauzetosti od 0.12 što je manje od dozvoljenog indeksa zauzetosti 30.

Objekat je prizemne spratnosti (P), ukupna bruto građevinska površina projektovanog objekta je **188.00 m²**,

Ukupna BRUTO površina postojećeg objekta i projektovanog iznosi P=54m²+188m²=**242m²**, što čini indeks izgrađenosti od 0,12 što je manje od dozvoljenog indeksa izgrađenosti od 0.60.

Neto površina projektovanog prizemnog objekta (P) iznosi **P=169.08 m²**.

Zadate građevinske linije koje su date urbanističko tehničkim uslovima su ispoštovane tako da se izgradnja objekta planirana unutar ili do zadatah građevinskih linija.

Ukupna visina projektovanog objekta od kote konačno zaravnatog terena do najvisočije tačke objekta je **4,83m**.

Parkiranje vozila predviđeno je u okviru vlasništva predmetne parcele.

U smislu oblikovanja objekat je projektovan kao jedna konstruktivna cjelina koji svojom formom i funkcionalnošću daju specifičnu kompoziciju i funkcionalno rješenje samog objekta, a samim tim i naglašava arhitehonsko rješenje samog objekta.

Objekat teži da ne optereti, ali svakako da do kraja definiše prostor, na način na koji prethodno izgrađena struktura u okruženju to zahtijeva.

Objekat je projektovan da zadovolji sve potrebe poslovnog objekta za preradu, kao i arhitektonsko oblikovanje, prostornu organizaciju kao i samo vizuelnu definiciju objekta.

Slika 4.: Prikaz trenutnog izgleda lokacije projekta

2.3. Podaci o relativnoj zastupljenosti, dostupnosti, kvalitetu i regenerativnom kapacitetu prirodnih resursa (uključujući tlo, zemljište, vodu i biodiverzitet) tog područja i njegovog podzemnog dijela

Prirodni resursi okoline su zastupljeni u mjeri koja je zadovoljavajuća, obzirom da se radi o seoskom naselju, gdje su najviše zastupljene livade i obradivo zemljište, privatne parcele.

Livadski ekosistemi se nalaze u blizini predmetne lokacije, dok su manji šumski ekosistemi oko 200m udaljeni u pravcu zapada i jugozapada.

Tlo i zemljište nije urbanizirano, biodiverzitet je zastupljen na samoj lokaciji i šire.

Jezero Borovičko se nalazi oko 1km udaljenosti od lokacije projekta u pravcu sjevera, sjeverozapada. Jokin potok od juga, jugozapada, teče prema sjeveru (na udaljenosti od oko 700m) i ulijeva su rijeku Vezašnicu sjeverno od predmetne lokacije oko 700m. Rijeka Vezašnica teče zapadnom stranom, 350 m od predmetne lokacije, pored magistralne ceste M6.

2.4. Apsorpcioni kapaciteti prirodne sredine

Apsorpcione karakteristike lokacije su djelimično dobre. Potrebno je da se na racionalan i održiv način koriste.

Vodeni tok se nalazi oko 350 m udaljenosti od lokacije, dok se ostake vodene površine nalaze na udaljenosti od 1km i više.

Šumske površine se nalaze u blizini lokacije, dok se planinska područja počinju prostirati na udaljenosti od 1,5km u pravcu zapada i jugozapada.

U blizini lokacije nisu registrovane zaštićene biljne i životinjske vrste.

Također, nije registrovano nepokretno kulturno dobro.

Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da na lokaciji nema vidljivih ostataka materijalnih i kulturnih dobara koji bi ukazivali na moguća arheološka nalazišta.

2.5. Prikaz pedoloških, geomorfoloških, geoloških i hidrogeoloških i seismoloških karakteristika terena

2.5.1. Geomorfološke karakteristike

Geomorfološke odlike terena su direktna posledica litostratigrafskog sastava, tektonskog sklopa, istorije stvaranja terena i klimatskih odlika regiona gledano u geološkom vremenu. One su od uticaja na hidrogeološke i inženjerskogeološke odlike, koje u geološkom vremenu imaju povratni uticaj na te geomorfološke odlike. Ova međusobna zavisnost između geomorfoloških, hidrogeoloških i inženjerskogeoloških odlika terena u najširem smislu tih pojmove, uslovljava neke pojave u terenu koje su jednovremeno manje ili više geomorfološke, hidrogeološke ili inženjerskogeološke. Često jedna ista pojava različitih oblika i dimenzija, ili jedan isti proces u terenu uslovljava i karakteriše geomorfološke, hidrogeološke ili inženjerskogeološke odlike ili sve njih jednovremeno.

Geomorfološke odlike terena opštine Pljevlja su složene. Ti tereni pripadaju brdsko-planinskim djelovima terena jugoistočnih Dinarida. Najvećim dijelom pripadaju slivu rijeke Ćehotine, znatno manjim dijelom slivu rijeke Tare i jednim veoma malim dijelom slivu rijeke Poblaćnice.

Gledano sa geomorfološkog aspekta terene opštine Pljevlja karakteriše proširena dolina rijeke Ćehotine, kanjon rijeke Tare I planinski masivi koji odvajaju terene sliva Ćehotine sa sjevera, sjeveroistoka, istoka i jugoistoka od terena sliva rijeka Drine i Lima i planinski masivi koji se sa jugozapada nalaze u prostoru duž razvođa između slivova Ćehotine i Tare.

Tereni opštine su sa najvećim kotama u prostoru planine Ljubišnje i to baš duž granice sa Bosnom i Hercegovinom, gdje dostižu visine u vrhu planine Ljubišnje od 2. 238 mm. Ovaj planinski masiv koji je izdužen po pravcu sjeverozapad-jugoistok se nastavlja prema jugoistoku u masiv Lisac planine 1. 805 mm a ovaj dalje kroz masiv Crnog vrha 1. 540 mm, idući dalje na jugoistok i istok do masiva Stožera 1. 577 mm. Ovo su planinski masivi koji razdvajaju terene sliva Ćehotine na sjeveroistoku od terena sliva Tare na jugozapadu.

Generalno gledano tereni u slivu Ćehotine su sa nagibom od jugoistoka prema sjeverozapadu po kom pravcu je i usmjeren i tok Ćehotine. Pored ovoga tereni koji pripadaju slivu Ćehotine su u nagibima od vrhova opisanih planinskih masiva prema vodotoku Ćehotine tj. od jugozapada ka sjeveroistoku; jugoistoka ka sjeverozapadu i od sjeveroistoka ka jugozapadu.

Tereni koji pripadaju slivu rijeke Ćehotine raščlanjeni su brojnim pritokama.

Može se zaključiti da tereni opštine Pljevlja pripadaju brdsko-planinskim terenima jugoistočnih Dinarida koji idu od oko 500 mn m do visina od 2.238 mn m. To su jako raščlanjeni tereni i složenih geomorfoloških odlika što je uslovljeno, sjedne strane geološkom građom, a s druge strane dejstvom površinskih sila. Današnji izgled tih terena modelirala je fluvijalna erozija i karstifikacija, a ima tragova i glečerske erozije. To su tereni sa markantnim pojавama nastalim fluvijalnom erozijom: kanjon Tare i kanjoni njenih pritoka; klisure duž vodotoka Ćehotine i njenih pritoka i tereni sa veoma markantnim i izraženim raznovrsnim pojavama nastalim karstifikacijom.

2.5.2. Geološka građa terena

Tereni opštine su izgrađeni od stijena mlađeg paleozoika (devona, karbona i perma) i mezozoika (trijasa, jure i krede). Od kenozojskih sedimenata zastupljen je neogen i kvartar. Litološko-facialni sastav sedimenata i njihova dosadašnja stratigrafska rasčlanjenost daju podatke na osnovu kojih se može govoriti i o istoriji stvaranja tih terena. Ti tereni su stvarani kroz dugo geološko vrijeme u kojem su djelovale poznate tektogeneze: kaledonska, hercinska i alpska. Sve ove tri tektogeneze odnosno pojedine njihove orogene faze ostavile su trag u terenima opštine Pljevlja. Svakako među orogenim fazama navedenih tektogeneza za ovaj prostor je najznačajnija laramijska orogena faza koja je zahvatila šire regije sedimentacionog basena u kojem su stvorene i stijene koje izgrađuju ove terene. Ta orogena faza je zahvatila odnosne terene krejem krede i izdigla ih iznad nivoa mora. Sa ovom orogenom fazom nijesu završeni epirogeni i orogeni pokreti terena opštine. Ti pokreti su nastavljeni do današnjih dana. Bitno je istaći da su naročito orogeni pokreti današnje opštine izborali, a pod tim snažnim pritiscima došlo je do brojnih razloma među kojima ima i onih duž kojih je došlo do znatnih najahivanja – navlačenja.

2.5.3. Inžinjersko geološka

Tereni opštine Pljevlja su sa brojnim savremenim geološkim procesima i pojavama. Među tim procesima svojim efektima ističe se karstifikacija, rečna erozija, površinsko spiranje, jaružanje, kidanje, denudacija, odronjavanje, puzanje i bubrenje. Svi ovi procesi na terenu daju karakteristične pojave. Tako karstifikacija daje karakteristične površinske i podzemne pojave u karstnim terenima; rečna erozija duboke kanjone; jaružanje ostavlja jaruge; kidanje i klizanje klizišta; odronjavanje odrone; puzanje pušića i td.

Pored nevedenih procesa i pojava, lokalno se pojavljuju klizišta manjih razmjera (Brvenica, Đurđevića Tara, obodni dio Potrlice u zoni eksploatacije uglja), ali ne i u blizini predmetne lokacije.

2.5.4. Pedološke karakteristike i bonitet tla

Na području opštine Pljevlja zastupljena su raznovrsna zemljišta i u pogledu tipske pripadnosti i po fizičkim i hemijskim osobinama, kao i plodnosti. Na obrazovanje zemljišta uticali su, raznovrsna geološka podloga, dinamičan brdsko-planinski reljef, oštro izražene klimatske prilike, vegetacija i čovjek. U nastavku opisujemo vrstu zemljišta koje pripada i predmetna lokacija.

- Aluvijumi i aluvijalno-deluvijalna zemljišta

Ova zemljišta se nalaze u dolinama Čehotine, oko Vrulje, Pljevalja, Židovića i Gornje Brvenice, dolini Vezišnice (Odžak, Baščinovići, Zabrdje) i Maočnice, u Maočkom polju. Ovo su mlada i genetički nerazvijena zemljišta, pa su heterogenog sastava, odnosno pretežno su pjeskovito ilovasta, a po dubini su srednje duboka i duboka. Dublji varijeteti ovih zemljišta koje srećemo u uzanim pomenutim mjestima, a i drugim na neznatnim površinama, su dobra poljoprivredna zemljišta, i spadaju u najbolja u Pljevaljskom području. Pliča, koja su uz to prožeta skeljetom ili leže na šljunku, srećemo u dolinama Poblaćenice i svih pritoka Čehotine, ali na manjim površinama.

Aluvijalno-deluvijalna zemljišta zauzimaju veće prostranstvo od čistih aluvijuma. Razlog tome je što su na području Pljevalja mali vodotoci sa uskim dolinama i malom prenosnom snagom. Materijal koji se pokreće, prenosi i odlaže na kraćem rastojanju nije dobro sortiran i nema jasno izraženu slojevitost. Pored toga, nanos koji prenose vodotoci izmješan je sa onim koji se spirala okolnog strmog terena, nastao deluvijacijom.

Fizičke i hemijske osobine aluvijuma i aluvijalnih zemljišta su dobre, ali aluvijum sadrži malo humusa. Nekad su ova zemljišta plavljeni pa i zabarena pored vodotoka uslijed visokog nivoa podzemnih voda.

Bonitet aluvijuma i aluvijalno-deluvijalnih zemljišta kreće se od II-VI klase. Ilovasta duboka zemljišta, pored Čehotine u Pljevaljskom polju, od Židovića do Donje Brvenice, oko Graca i Vrulje, kao i pored Vezišnice do Odžaka su uglavnom II - IV klase. U dolinama ostalih rijeka i potoka su od IV do VI klase.

- Smeđa zemljišta na laporcima i glinama

Ova zemljišta su se obrazovala na podlozi koju čine jezerski sedimenti miocenske starosti. Zauzimaju veće površine u Pljevaljskom i Maočkom polju, zatim Matarugama, Otilovićima, Šumanima, Zabrdju, Gotovuši, Glisnici i Sađu. Laporci, laporoviti krečnjaci i gline na

istaknutijim reljefastim oblicima su otkriveni i znatno erodirani, a u nižim, pogotovu duž vodotoka zatrpani su nanosima, tj. aluvijalno-deluvijalnim materijalom. Ovo su uglavnom srednje duboka i duboka zemljišta ilovastog i ilovasto--glinovitog sastava. Imaju površinski A-horizont dosta strukturan i rastresit, dubok 15-30 cm i dobrih flzičkih i hemijskih osobina čemu doprinosi prilično visok sadržaj humusa i prisustvo kreča. Dublji slojevi su težeg - glinovitijeg sastava, neizražene strukture i zbijeniji, slabo vodopropusni, te usled toga podložni sezonskim promjenama, stvrdnjavanju i pucanju u sušnim perodima, a rasplinjavanju, bubrenju i pseudoooglejavanju kad je previše vlage u sloju zemljišta.

Pod ovim i aluvijalno-deluvijalnim zemljištima u Pljevaljskom području su najveći ravni kompleksi koji omogućavaju mehanizovanu obradu zemljišta. Međutim, pošto se nalaze na ravnom terenu, kod izvjesnih površina potrebne su melioracije, prvenstveno zaštita od plavljenja i odvodnjavanje, a za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju i navodnjavanje. Pored ovoga, kod ovih zemljišta je problem što su ugroženi fizički (zauzimanje za rudnike, naselja, industrijske i druge objekte) i što se zagađuju, pa se ubrzo može desiti da najplodnija zemljišta budu izgubljena za poljoprivredu.

Bonitet ovih zemljišta se kreće od II-VII klase. Na ravnim terenima Pljevaljskog polja, Otilovića, Donje i Gornje Brvenice i Glisnice preovlađuju II, III i IV klasa. Na brežuljkastim i strmijim terenima koji su na većoj nadmorskoj visini u svim navedenim mjestima gdje se javljaju ova zemljišta su po bonitetu od IV-VII klase.

2.5.5. Seizmološke karakteristike

Na području pljevaljske opštine:

- zemljotresi sedmog stepena mogu se очekivati u sjeverozapadnoj polovini teritorije opštine, odnosno u terenima izgrađenim od paleozojskih škriljavih kompleksa i mezozojskih karbonatnih stena, u ugljenim basenima u terenima izgrađenim od miocenskih laporaca i kompaktnih lignita.
- zemljotresi osmog stepena mogu se очekivati u jugoistočnoj polovini opštinske teritorije, odnosno u terenima izgrađenim od raspadnutih paleozojskih škriljavih kompleksa, miocenskih glinovito-laporovitih sedimenata, raspadnutih miocenskih laporaca i u zonama kvartarnih aluvijalnih sedimenata.

Za očekivane maksimalne intenzitete zemljotresa postoji čitav niz uputstava i standarda koji se primjenjuju pri projektovanju, građenju i održavanju konkretnih građevinskih objekata, u skladu sa stepenom seizmičnosti terena.

2.5.6. Hidrološke karakteristike

Klimatske osobenosti, geološka građa i morfologija terena uslovjavaju različite hidrološke i hidrografske prilike u pojedinim zonama pljevaljskog kraja.

Planine Ljubišnja, Lisac i planinske zone u gornjem delu sliva reke Ćehotine, kao kraški tereni u široj zoni Boljanića i Crljenica ka Jabuci su često oskudni vodom, pa i bezvodni, a na spoju kraških terena sa nepropustljivom podlogom javljaju se često veoma jaka kraška vrela (u podnožju Ljubišnje, Lisca i Crnog vrha, a u manjem broju u podnožju planine Kovač). Izdašnost pojedinih većih izvora je: Breznica 100lit/sec (ljeti 60lit/sec), Jugoštica 10-15lit/sec, Bezarsko vrelo 24lit/sec, Zmajevac 43,75lit/sec, Mandojevac 67,05lit/sec. S obzirom na kraški sastav terena, voda u kraškim vrelima Breznica i Jugoštica podložna je povremnom zamujućenju psle obilnijih padavina. U pojedinim zonama (Glibaći) dolazi i do zamočvarivanja najnižih zona kraških vrtača i uvala.

U terenima opštine Pljevlja najznačajniji vodotoci su rijeka Ćehotina i rijeka Tara sa njihovim pritokama.

Rijeka Ćehotina počinje karstnim vrelom zvana Glava Ćehotine na koti oko 1.045 mm a tok, dugačak 125 km (na području opštine Pljevlja 108 km), joj je usmjeren prema sjeverozapadu dajući vodu Drini kod Foče na teritoriji Bosne i Hercegovine. Ovaj vodotok na teritoriji Crne Gore je dužine oko 93 km, a teritoriju Crne Gore napušta na koti oko 500 mm.

Veće pritoke sa desne strane su: Kozička rijeka (10 km), Suva Dubočica, Breznica Jugoštica (5 km), Gornja rijeka (12 km), Gotovuša, Glisnička rijeka, Kamenica (9 km), Buna (10 km), Kozica, Luška rijeka (12 km), Kržavska rijeka (7 km), i Šuplica (6 km).

Lijeve pritoke su: Maočnica (17 km), **Vezišnica (18 km)**, Voloder (36 km), Sredenica, Koritnik (12 km), Mejdanik (8 km) i Škopotnica (17 km). Lijeve pritoke imaju duže tokove od desnih, dolaze sa šumovitim predjelima i imaju veću količinu vode. Gornji tok Ćehotine je smješten u uzanoj dubokoj dolini koja se izlaskom iz klisure širi u prostrano Pljevaljsko polje. Od Pljevalja do Graca tok Ćehotine je pristupačan, a nizvodno od Graca teče kanjonskom dolinom. Prosječni proticaj Ćehotine kod Pljevalja iznosi 7,4 m³/sek, a u Gracu 14,2 m³/sek.

Mnoge od ovih pritoka su, pošto potiču od kraških vrela, bogate vodom, često se ponačaju kao bujice (što je posebno nepovoljno na području grada Pljevlja na kojem je korito Breznice kanalizano, a korito potoka Zlodo zacevljeno na delu kroz grad). Kao povremeni tokovi – bujice ističu se još i potoci na području Otilovića, Mataruga i Krupica. Do izgradnje brane i formiranja jezera hidroakumulacije "Otilovići" Ćehotina se često izlivala i plavila delove Pljevalja.

2.6. Izvorišta vodosnabdijevanja

Pljevlja se snabdijevaju vodom iz sistema izvorišta iz pravca Odžaka (Zmajevac, Bezarska vrela i Mandojevac), iz izvorišta Jugoštica, iz izvorišta Breznica i iz akumulacije Otilovići. Vodosnabdijevanje iz pravaca Odžaka i Jugoštice je slobodnim padom, a za snabdijevanje grada vodom iz izvora Breznica i akumulacije Otilovići, nužno je imati pumpne sisteme, zbog čega se ostvaruje određeni utrošak električne energije potrebne za rad pumpnih sistema.

Voda iz izvorišta Jugoštica, kao i voda sa tri izvorišta iz pravca Odžaka (Zmajevac, Bezarska vrela i Mandojevac) se gravitacionim cjevovodom vodi do bazena, a dodatne, tj. nedostajuće količine vode, se dobijaju iz akumulacije Otilovići - koja se preko pumpne stanice Podpliješ transportuje do Postrojenja za prečišćavanje vode „Plješ“. U sklopu sistema vodosnabdijevanja postoje tri rezervoara: Plješ V1 (800 m³), Plješ N (2000 m³) i Bogiševac (1.200m³).

Iz izvorišta Jugoštica gravitaciono se dovodi voda do rezervoara Bogiševac, odakle se snabdijeva visinska zona V2.

Iz Odžačkih izvorišta, takođe gravitacionim cjevovodom, voda se dovodi do PPV „Plješ“, odakle se snabdijevaju vodom zona V1, rezervoar Plješ N i niska zona potrošača.

Nedostajuće količine vode se uzimaju iz akumulacije Otilovići – jezerska voda, koja je na nižoj koti od PPV „Plješ“ i ista se preko pumpne stanice Podpliješ prepumpava do PPV „Plješ“. Niža zona potrošača se jednim dijelom snabdijeva iz rezervoara Plješ N, a drugim dijelom iz pumpne stanice Breznica u koju se doprema voda iz istoimenog izvora.

2.7. Prikaz klimatskih karakteristika sa odgovarajućim meteorološkim pokazateljima

Klima područja opštine Pljevlja definisana je geografskim položajem i konfiguracijom terena. Pljevaljski kraj se nalazi u zoni planinskog kontinentalnog klimatskog pojasa, položajem Pljevaske kotline i smerom pružanja planinskih venaca (koji dosežu i visine do 2238 m n.v. - Ljubišnja) koji je okružuju, dok rječne doline (Ćehotine i Tare u prvom redu) djeluju kao modifikatori klime na pojedinim dijelovima pljevaljske opštine.

Od klimatskih elemenata najvažniji su temperatura vazduha, ekstremne temperature, relativna vlažnost vazduha, količina padavina, maksimalne količine padavina, oblačnost, insolacija, a od pojava: magla, snijeg, jaki vjetar, olujni vjetar.

Klimatski parametri

Temperatura vazduha

Podaci za Meteorološku stanicu Pljevlja pokazuju da je u periodu 1961.-1990.god.:

- Srednja godišnja temperatura 8,0°C;
- Najtoplji mjesec je juli sa srednjom temperaturom 17,4°C, a najhladniji januar sa -2,8°C;
- Godišnje kolebanje temperature iznosilo je 20,2°C ;
- Apsolutni max temperature iznosio 38,6°C i izmјeren je u avgustu 1958. godine (PPO Pljevlja);
- Apsolutni min temperature iznosio -29,4°C i izmјeren je u januaru 1954. godine (PPO Pljevlja);
- Apsolutno termičko kolebanje bilo 68,0°C;
- Godišnje ima prosječno 125 maraznih dana (najviše u periodu decembar, januar i februar, kada su česte pojave „ujezeravanja“ hladnog vazduha na dnu kotline

- Godišnje ima prosječno svega 10 tropskih dana (najviše u julu i avgustu), što je posljedica velike nadmorske visine na kojoj se Pljevlja nalaze.
- Mjerena temperatura vazduha na širem prostoru teritorije opštine nijesu vršena, ali se zapaža da su zimi, u isto vrijeme kada su u kotlini mrazevi, na okolnim planinama česte pojave sunčanog i toplog vremena. Mrazevi uglavnom prestaju do kraja aprila, te je zima u Pljevljima dva meseca duža od leta.

Vlažnost vazduha, oblačnost i pojava magle i smoga

Područje Pljevalja spada u područja velike oblačnosti, posebno povećana u hladnom dijelu godine.

Relativna vlažnost se poklapa sa oblačnošću područja i u granicama je od 70-80%. Oskudnost u padavinama pored visoke relativne vlažnosti je posljedica nepostojanja uslova u većem dijelu godine da se postigne nivo kondenzacije.

- Srednja mjesecna oblačnost je maksimalna u decembru i iznosi 7,6 desetina, a minimalna u avgustu 4,7 desetina. Oblačnost je povećana u hladnom dijelu godine, dok u ljetnjem periodu dostiže minimum. Jesen u odnosu na proljeće ima u prosjeku manju oblačnost;
- Srednja višegodišnja vrijednost relativne vlažnosti je 77,4 %, max je 84,5 % u decembru, a min je 70,8 % u avgustu (PPO Pljevlja)
- Srednja godišnja vrijednost insolacije - suma osunčavanja je 1633,6 časova, mjesecni max je u julu 228,9 časova i avgustu 226,3 časa, a min u decembru 35,4 čas;
- Vedrih dana ima najviše u ljetnjem periodu godine, dok su tmurni veoma česti u periodu od decembra do marta, kada je i period najvećeg zagađenja vazduha u kotlini kada se na njenom dnu nad gradom zadržava "jezero" smoga, poreklom iz Termoelektrane.

U Pljevljima je, zbog kotlinskog položaja, povećan broj dana sa maglom i to:

- godišnji prosjek je 80,8 dana;
- mjesec sa najvećim prosjekom je decembar sa 11,5 dana;
- mjesec sa najmanjim prosjekom je april sa 1,7 dana;
- maksimalni broj dana sa maglom je 27 dana u januaru 1989. godine;
- broj padavinskih dana: srednja godišnja vrijednost je 128,5 dana;
- broj dana sa jakim vjetrom: godišnji prosjek je 75 dana.

Okolni planinski krajevi imaju, zbog veće nadmorske visine, povećanu oblačnost, ali i više vedrih dana, jer je na njima zadržavanje magle i smoga kraće i ređe nego u gradu Pljevlja. Zbog toga su masivi Ljubišnje, Lisca i drugih planinskih zona često osunčani u vrijeme kada je u Pljevljima vrijeme tmurno i maglovito.

Padavine

Pljevlja spadaju u područja sa najmanjom količinom padavina u Crnoj Gori i po padavinskom režimu imaju takođe odlike kontinentalne klime. Velika udaljenost od mora, kao i planinski masivi koji se visoko uzdižu u središnjem dijelu Crne Gore i predstavljaju prepreku za prelazak vlažnog vazduha sa mora, te utiču na režim padavina. Padavine su ravnomjerno raspoređene

tokom godine, nešto izraženije u V, VI i VII mjesecu prouzrokovane orografijom obično su pljuskovi lokalnog karaktera, dok su april i avgust najsušniji mjeseci. I u zimskim mjesecima su male količine padavina, zbog niskih temperatura i sniježnih padavina.

- Srednja godišnja količina padavina je 814,8 lit/m²;
- Prosječne najveće padavine su u mjesecu junu i iznose 94,7 lit/m², a najmanje u mjesecu martu i februaru sa 49,0 lit/m²;
- Najveća godišnja količina padavina je 1451,0 lit/m² izmjerena 1981. godine, a najmanja 480,4 lit/m² izmjerena u 1961. godine;
- Najveća mjeseca količina padavina je 276,0 lit/m² izmjerena u novembru 1958. godine, a najmanja 0,9 lit/m² izmjerena u novembru 1953. godine;
- Maksimalna dnevna količina padavina je 123,5 lit/m² izmjerena u novembru 1985. godine;
- U ovom području nijesu izražene velike visine sniježnog pokrivača, ali je izražena dužina trajanja koja iznosi oko 65 dana (PPO Pljevlja).
- Maksimalna visina sniježnog pokrivača u Pljevljima je 87 cm, a sneg visine preko 30 cm se zadržava maksimalno godišnje 18 dana. Na okolnim planinama, posebno Ljubišnji, Liscui dr. snijeg dostiže veće visine i zadržava se i duže. U pojedinim zonama česti su smetovi i nanosi.
- Prvi snijeg se najčešće javlja oko polovine novembra, a može se pojaviti i sve do 20. aprila. Snježni pokrivač traje oko 5 meseci.

Vjetrovitost

Raspored vazdušnih strujanja pored opšte cirkulacije modificiran je lokalnim uslovima.

- Zatvorenost pljevaljske kotline visokim planinskim vijencima uslovila je pojavu čestih tišina do 74,6 %.
- Prema PPO Pljevlja, najučestaliji vjetrovi su južni (17,5 %, prosječne jačine 3,1 bofor) i sjeverni (6,2 % prosječne jačine 2,2 bofora). Sledeći po učestalosti su zapadni i severozapadni vjetrovi (3,6 %, jačine 2 bofora), a ostali duvaju znatno ređe.
- U Pljevljima, sjeverni vjetar donosi malo padavina, uglavnom u vidu slabog snijega, i niske temperature. Južni vjetar, kao jedan od najizraženijih vjetrova u pljevaljskom kraju ima veliki uticaj na klimu Pljevalja: kada on duva dolazi do naglog otapanja snega i poratsa temperature.
- Veoma česte tišine pogoduju zadržavanju magle i smoga, pogotovo u zimskim mesecima, kada se najviše javlja izrazito zagađenje vazduha u gradu.
- Morfologija kotline i pravci duvanja vjetrova i pojave tišina uslovljavaju da se najveća koncentracija zagađenja zadržava upravo iznad grada Pljevlja i to u dužem vremenskom periodu. Veliki broj individualnih ložišta dodatno povećava količinu aerozagađenja (iz Termoelektrane, rudarskih kopova, industrije i saobraćaja), a čestice aerosedimenata u vazduhu javljaju se kao jezgra kondenzacije vlage, čime se dodatno povećavaju vlažnost i maglovitost atmosfere grada.
- U pojedinim zonama, na prevojima ka Jabuci, na površi Kosanice verovitost je jače izražena i često se javlja i suvomrazica (po ovoj pojavi poznat kraški kraj Ravno Čemerno).

U dolini Ćehotine i selima koja se nalaze nizvodno od Pljevalja (Brvenica i dr. sela) česti su vjetrovi koji se spuštaju sa okolnih planinskih zona: danik (duva od doline ka planini Kovač) i noćnik (duva sa planine Kovač ka Ćehotini).

Pri duvanju južnih topnih vjetrova na prisojnim manje šumovitim stranama Ljubišnje i Lisca često se mogu javiti usovi i lavine, ali ostali krajevi, zbog manjih nadmorskih visina, manjeg snežnog pokrivača i blažih nagiba nijesu zone u kojima se ove pojave sreću.

2.8. Opis flore i faune, zaštićenih prirodnih dobara, rijetkih i ugroženih divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa

Biodiverzitet opštine Pljevlja je bogat, raznovrstan i prilično očuvan. Različiti oblici reljefa, izrazite visinske razlike (505 mnv na Ćehotini, do 2.238 mnv vrh Ljubišnje), klimatske karakteristike i drugi faktori, uslovili su brojnost i strukturu biljnog i životinjskog svijeta. Najčešće zajednice su mješovite šume, a od drveća kao najzastupljenije vrste ističu se: smrča, jela, crni bor, bijeli bor, bukva, hrast kitnjak, crni i obični grab. Ove dominantne vrste formiraju različite oblike šumskega zajednica, koje se kreću od izdanačkih šuma i šikara do različitih oblika visokih šuma.

Šumska i livadska vegetacija su najupečatljiviji element pejzaža. Na pljevaljskom području registrovane su 94 vrste i livadske vegetacije: 57 vrsta aromatičnog i ljekovitog bilja, 26 vrsta šumskih plodova i 11 vrsta jestivih gljiva. Zbog velike pokrivenosti šumama, Pljevlja imaju važan potencijal za sakupljanje i prodaju ljekovitog bilja i šumskega plodova.

Slično je sa raznovrsnošću faune, na okolnim planinama ima: divokoza, medvjeda, vukova, lisica, divljih svinja, zečeva jazavaca, kuna, divljih mačaka, a od ptica: grlica, velikih tetrijeba, šumske šljuka, divljih patki, liske crne

Po broju divlači, pljevaljsko lovište je jedno od inteneresantnijih i atraktivnijih u Crnoj Gori. Od ukupne površine lovišta „Ljubišnja“ 93,3% nalazi se u granicama opštine Pljevlja, dok ostalo pripada Nacionalnom parku „Durmitor“. Lovište zauzima 125.705 ha površine, od toga ukupne lovne površine zauzimaju 124.872 ha, a nelovne oko 833 ha zemljišta.

I pored devastacije korita rijeke Ćehotine, u srednjem toku, od grada do Gradca, najviše dominira potočna pastrmka, a lipljen i mladica su sporadični. U toku Ćehotine, nizvodno od Gradca, pored potočne pastrmke, znatno su zastupljene populacije lipljena i mladice, kao i škobalja.

Specifična flora i fauna karakteriše Nacionalni park „Durmitor“. Značajan dio nacionalnog parka nalazi se na prostoru opštine Pljevlja.

Opština Pljevlja na svom području sa izraženim prirodnim agroekološkim uslovima, načinu i strukturi korišćenja poljoprivrednog zemljišta i zastupljenosti stoke ima zastupljene autohtone i odomaćene biljne i životinjske sorte.

Poljoprivreda Pljevalja tradicionalno je orijentisana na stočarstvo, prvenstveno na gajenje goveda i ovaca, ali i na proizvodnju pojedinih ratarskih kultura, krompira, mahunarki, voća i povrća.

2.9. Pregled osnovnih karakteristika pejzaža

Kao najizrazitiji tipovi pejzaža na prostoru pljevaljske opštine ističu se

- Pljevaljska površ sa Pljevaljskom kotlinom – poljem i prostorima koji se na nju naslanjavaju: zonom Kosanice, dolinom Čehotine koja prolazi kroz kotlinu i okolnim terenom koji je u manjoj ili većoj meri rasčlanjen, obrastao vegetacijom i postepeno prelazi u visoke planinske zone.
- Visokoplaninske zone Ljubišnje, Lisca, Kovača, Crnog Vrha, padina Čemerna i Stožera se, zavisno od geološke podloge i hidrogeoloških uslova, veoma razlikuju: sjeverne padine Ljubišnje i Lisca su izrazito šumovite, južne se sa manje vegetacije. Padine i površi Čemerna i Kamene Gore su često skoro gole, bez mnogo vegetacije, oskudne vodom, a područja Bukovice i planine Kovač i Stožer su šumovitija i često se na ovim prostorima javljaju voćnjaci. Strme padine u gornjem delu sliva Čehotine su šumovitije od dolinskih proširenja u zoni Vrulje, Mataruga i dr.
- Kanjoni Tare i Drage su specifičnih pejzažnih vrijednosti i svrstani su u granice NP „Durmitor“. Strane su im strme, ponegde skoro vertikalne, mestimično obrasle šumom ili potpuno gole kamenite, a često se na njima javljaju i sipari.

2.10. Pregled zaštićenih objekata i dobara kulturno-istorijske baštine

Kulturno-istorijsko nasljeđe u opštini Pljevlja je veoma bogato. Materijalno i nematerijalno kulturno nasljeđe predstavlja nezaobilaznu vrijednost istorije i kulture Pljevlja. Na osnovu raspoloživih podataka iz Registra Zavoda za zaštitu spomenika kulture Crne Gore, u opštini Pljevlja evidentirani su dva spomenika kulture I kategorije (spomenici od izuzetnog značaja), kao i četiri spomenika kulture II kategorije (spomenici od velikog značaja). Pored pomenutih, zakonom zaštićenih spomenika kulture, ostatak starih gradova i nekropola sa stećcima, na prostoru opštine Pljevlja nalazi se na desetine skoro zaboravljenih ostataka manastira, crkava i crkvišta, srednjovjekovnih gradova i utvrđenja, nekropola i tumula i to iz različitih istorijskih razdoblja, pa čak i različitih epoha.

U spomenike kulture I kategorije ubrajaju se Manastir Svetе Trojice i Husein pašina džamija, dok se u spomenike II kategorije svrstavaju manastiri Dovolja, Dubočica, arheološki lokalitet Komini i manastir Sv. Arhanđela Mihaila.

Spomenici i spomen-obilježja NOR-a u pljevaljskom kraju predstavljaju značajna kulturna dobra.

Značajni spomenici i spomen-obilježja NOR-a na teritoriji opštine Pljevlja su mnogobrojni. U njih se ubrajaju memorijalni centri, spomen obilježja, biste, ploče i ukupno broje preko 70, od kojih je jedan od najznačajnijih, Memorijalni centar „1. decembar“, Stražica, podignut 1961. godine.

2.11. Podaci o naseljenosti, koncentraciji stanovništva i demografskim karakteristikama u odnosu na planirani projekat

Prema Popisu iz 2011. godine, na teritoriji opštine Pljevlja živi 30.786 stanovnika (15.138 muškaraca ili 49,17% i 15.648 žena ili 50,83%), sa gustinom naseljenosti od 20,09 stanovnika na km².

U urbanom gradskom naselju Pljevlja živi 63,30%, dok je 36,70% u ruralnom području.

Kretanje broja stanovnika od 2000. godine, kada je opština Pljevlja imala 36.250 stanovnika, prema podacima Uprave za statistiku pokazuje konstantno smanjenje broja stanovnika (vidjeti tabele 1 i 2).

Trend smanjenja broja stanovnika uslovjen je negativnim prirodnim priraštajem i nepovoljnim migracionim tokovima. Ukupan broj stanovnika u Pljevljima se prethodnih godina smanjivao, tako da je u periodu od 2011. do 2018. godine ukupan broj stanovnika smanjen za 10,6%. Uz negativan prirodni priraštaj, migracija predstavlja dodatni značajan faktor smanjenja broja stanovnika. U 2011. godini kada je vršen popis stanovništva, odseljenja su bila viša za 165 u odnosu na doseljenja, dok je ta razlika bila znatno veća u 2018. godini kada je iznosila 285. Odseljenja su četiri puta veća od doseljenja. Najveći broj stanovnika (60%) se odselilo u Podgoricu, dok se skoro trećina (32,2%) odselila u opštine u primorskom regionu.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
CRNA GORA	618294	619428	620079	620601	621207	621810	622159	622303	622373	622227
PLJEVLJA	33245	32031	30788	30369	29899	29487	29047	28586	28124	27531

Tabela 1.: Procjenjeni broj stanovnika sredinom godina za period 2009.-2018.

	Stopa prirodnog priraštaja	Stopa nataliteta	Stopa mortaliteta
Crna Gora	1,2	11,7	10,5
Pljevlja	-9,7	6,9	16,6

Tabela 2.: Pokazatelji vitalne statistike 2018.g.

Gustina naseljenosti u Sjevernom regionu iznosi 24,35 stanovnika po km², dok je gustina naseljenosti opštine Pljevlja 20,9 stanovnika po km² i znatno je ispod nacionalnog prosjeka prosječna naseljenost po km² iznosi 44,8 stanovnika, prema podacima iz Popisa 2011. godine.

Opština Pljevlja kao i sjeverni region karakteriše niska gustina naseljenosti u odnosu na gustinu naseljenosti u središnjem i primorskom regionu.

Opština Pljevlja ima najveći broj naselja u Crnoj Gori (ukupno 159), što je uslovljeno njenom velikom površinom. Mreža naselja je disperzivnog tipa, uslovljena nepovoljnim geografsko-saobraćajnim karakteristikama. Veliki broj seoskih naselja je razbijenog tipa, malih demografskih veličina, male gustine naseljenosti, sa niskim nivoom koncentracije stanovništva i djelatnosti sekundarnog i tercijarnog tipa. Uočljiva je prostorna disproporcija užeg gravitacionog područja Pljevalja i okolnog prostora u smislu koncentracije stanovništva i ekonomskih aktivnosti u urbanoj aglomeraciji Pljevalja.

Lokacija planiranog objekat se nalazi upravo u jednom takvom navedenom seoskom naselju razbijenog tipa, gdje je mala gustina naseljenosti, niskim nivoom kontentracije stanovništva i dr.

2.12. Podaci o postojećim privrednim i stambenim objektima, kao i o objektima infrastrukture

2.12.1. Postojeći privredni i stambeni objekti

Stanovanje u opštinskom centru je urbano i organizovano u dva osnovna vida: individualno i kolektivno stanovanje. Opremljenost naselja infrastrukturom je u najvećem broju zadovoljavajuća, kako u individualnom tako i u kolektivnom stanovanju.

Seoska naselja se nalaze u brdsko-planinskom predjelu opštine. U velikom broju naselja ima napuštenih objekata i imanja, a u nekim naseljima postoji izvjestan broj objekata koji se ne koriste za stalno stanovanje, već ih njihovi vlasnici koriste povremeno, vikendom i u ljetnjim mjesecima.

Na osnovu toga, uočeno je i da se u blizini navedene lokacije nalaze objekti za stanovanje, ali su razuđeno raspoređeni po naselju.

2.12.2. Elektroenergetska mreža

Kada je u pitanju energetika, u opštini Pljevlja dominira korišćenje električne energije. Pored električne energije, u znatnim količinama koristi se ugalj i ogrevno drvo kao emergent, kao i prerađevine i biomasa (pelet).

Sistem prenosa električne energije dalekovodom 400 KV je konceptualno dobar, jer povezuje termoelektranu u Pljevljima sa rasklopništvom u Ribarevini.

Mreža 220 KV na području Opštine je dobro kocipirana i ima dobre tehničke karakteristike:

- Podgorica 1 – Pljevlja
- HE Bajina Bašta – Pljevlja
- Požega – Pljevlja
- Piva – Pljevlja vod (1 i 2)

Mreža 110KV zadovoljava i povezuje:

- Pljevlja 1 – Pljevlja 2
- Goražde – Pljevlja 1
- Žabljak – Pljevlja 1
- HE Potpeće – Pljevlja 1.

Distributivna mreža 35 KV ima dobre tehničke karakteristike, s tim što je na seskom području nedostatak što trafo stanice TS 35/10 KV nisu vezane u prsten, a na gradskom području je to ostvareno. Na seoskom području trafostanice su u „T“ spoju, koji ne pruža sigurnost u napajanju električnom energijom. Mreža 10 KV je na gradskom području pretežno kablovska, a na seoskom vazdušna. Specifična potrošnja električne energije u kategoriji domaćinstva je 3.569 KWh/dom što se može smatrati zadovoljavajućim. Gubici električne energije iznose

9,98% u 2019. godini na nivou opštine Pljevlja. Prosječni godišnji energetski konzum opštine Pljevlja je oko 110 miliona kWh.

2.12.3. Saobraćajna infrastruktura

Opština Pljevlja ima nepovoljan saobraćajni položaj u odnosu na osnovnu mrežu saobraćajnica Crne Gore. Sa Bosnom i Hercegovinom, Pljevlja su povezana putnim pravcima Pljevlja - Čajniče i Pljevlja - Gradac. Sa Srbijom se ostvaruje veza putnim pravcem Pljevlja – Prijeopolje. Preko ovog pravca se ostvaruje i direktna veza sa prugom Beograd-Bar. Sa ostalim gradovima u Crnoj Gori veza je ostvarena preko Đurđevića Tare i Vrulje/Slijepač mosta.

U toku je rekonstrukcija putnog pravca Pljevlja – Metaljka. Završetkom ovih radova očekuje se bolja povezanost sa centralnom regijom Crne Gore.

Na teritoriji opštine Pljevlja, jedini vid saobraćaja je drumski saobraćaj. Javni putevi na teritoriji opštine kategorisani su na magistralne, regionalne i lokalne puteve.

Pored javnih, na teritoriji opštine postoji i mreža nekategorisanih puteva koju čine seoski, poljski i šumski putevi, putevi na nasipima za odbranu od poplava i sl.

Jedini magistralni put na teritoriji Opštine Pljevlja je magistralni put M - 6 koji se pruža u pravcu istok – zapad, od granice Republike Srbije preko Mihailovice, Pljevalja do Gradca. Teritorijom opštine pruža se u dužini od 36,3 km. Prosječna širina kolovoza iznosi 6 m izuzev na dijelu kroz naselje Pljevlja gde je kolovoz širine 7 metara. Put je u cijelosti sa savremenim kolovozom (asfalt). Maksimalni uzdužni nagib je 7%.

Osnovni regionalni pravci su:

- Regionalni put R - 3 pruža se u pravcu sjeverozapada od Pljevalja ka granici sa Republikom BiH, dok se jedan krak puta R-3 odvaja ka istoku, od Dajevića Hana ka Čemernu (granica sa Republikom Srbijom). Dio puta Pljevlja - Metaljka je dužine 39,7 km. Maksimalni podužni nagib je 7% dok je širina asfaltног kolovoza 5-6 m (uglavnom 5,5 m). Dionica Dajevića Han - Čemerno je dužine oko 10,3 km, a širina asfaltног kolovoza je 5,5 m.
- Regionalni put R - 4 pruža se u pravcu sjever – jug, od Pljevalja do Đurđevića Tare i dalje ka Mojkovcu, a njegova dužina na teritoriji opštine je oko 39 km. Maksimalni podužni nagib je 7% dok je širina asfaltног kolovoza 7 m.
- Regionalni put R - 11 pruža se u pravcu jug – sjever od Slijepač mosta preko Vrulje do Trlice u dužini od oko 29,6 km. Širina kolovoza od Trlice do Vrulje je 5 m, dok je u nastavku prema Slijepač mostu put rekonstruisan.

U opštini Pljevlja registrovan je 51 lokalni putni pravac, ukupne dužine 380,6 km i 30 nekategorisanih putnih pravaca dužine 110,1 km što ukupno iznosi 490,7 km. Od ukupne mreže lokalnih puteva savremenim kolovoznim zastorom je pokriveno 190,9 km a makadamskim kolovozom 189,7 km. Od nekategorisanih puteva asfaltirano je 8,5 km a sa makadamskim kolovoznim zastorom je 101,6 km.

Mreža ostalih puteva (seoski i šumski) veća je od registrovane mreže puteva i iznosi oko 1000 km koji se aktivno koriste.

Lokalna putna mreža ima ulogu povezivanja naselja sa putnom mrežom višeg ranga ali je kvalitet mreže takav da su u većini slučajeva uslovi u kojima se odvija saobraćaj loši. Svi lokalni

putevi su male širine kolovoza (2,8 - 4 m) i nepovoljnih tehničko-eksploatacionih karakteristika čime je onemogućeno normalno odvijanje saobraćaja, posebno u zimskim uslovima.

2.12.4. Telekomunikacione instalacije

Na području opštine prisutna su tri operatera mobilne telefonije:

1. T-Mobile (dio Crnogorskog Telekoma a.d.)
2. Telenor
3. M: tel

Pokrivenost Opštine signalima je oko 80% teritorije. Pokrivenost signalom je veoma dobra, na teritoriji cijele opštine, tako da skoro da i ne postoji potreba za izgradnjom novih baznih stanica.

2.12.5. Vodovodna i kanalizaciona mreža

Vodovodni sistem

Vodosabdijevanje grada Pljevalja se vrši sa više vodoizvorišta, što čini sistem vodosabdijevanja izuzetno složenim i kompleksnim za održavanje.

U vodosistemu Pljevalja postoje tri visinske zone vodosabdijevanja: niska, visoka 1 i visoka 2.

U sklopu vodosistema grada Pljevalja se nalaze 3 pumpne stanice: PS „Breznica“, PS „Podpliješ“ i PS „Podbogiševac“.

Distributivna mreža izgrađena je od cijevi različitog materijala a dominiraju materijali po sledećem redosledu: liveno gvozdene cijevi, pocinkovane cijevi, azbestcementne cijevi, čelične cijevi i polietilenske cijevi.

Kanalizacioni sistem

Upravljanje otpadnim vodama je jedno od najbitnijih pitanja koje je potrebno rješavati u budućem periodu. Izazov predstavlja obezbijediti sredstva za realizaciju većih projekata od kojih zavisi funkcionisanje sistema za odvođenje otpadnih voda.

U opštini Pljevlja ukupna dužina izgrađene kanalizacione mreže na nivou grada je 56 km od čega 7 km atmosferske kanalizacije što iznosi nekih 12% izgrađene atmosferske kanalizacije. U tom pogledu opština Pljevlja je malo ispod nacionalnog prosjeka od 20%.

U toku 2019. godine završena je izgradnja Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i glavni gradski kolektor, što je jedan od najznačajnijih infrastrukturnih projekata iz oblasti upravljanja otpadnim voda. Gradsko vodovodno preduzeće „Vodovod“ DOO nakon, tehničkog prijema i primopredaje će preuzeti upravljanje i održavanje ovih objekata, kako je definisano zakonom i lokalnim odlukama.

3. OPIS PROJEKTA

3.1. Opis fizičkih karakteristika cijelog projekta, i gdje je potrebno, neophodne radove uklanjanja i uslove korišćenja zemljišta u fazi izvođenja i fazi funkcionisanja projekta, uključujući: prateću infrastrukturu, organizaciju proizvodnje, organizaciju transporta, broj i strukturu zaposlenih.

Novoprojektovani objekat je u funkciji poslovanja, odnosno za preradu industrijske konoplje. Objekat je prizemne spratnosti (P). prostorije od kojih se sastoji prizemni objekat je: ulaz, prostor za preradu i skladište.

Objekat je prizemne spratnosti (P), ukupna bruto građevinska površina projektovanog objekta je 188.00 m².

Neto površina projektovanog prizemnog objekta (P) iznosi P=169.08 m².

Zadate građevinske linije koje su date urbanističko tehničkim uslovima su ispoštovane tako da se izgradnja objekta planirana unutar ili do zadatih građevinskih linija.

Ukupna visina projektovanog objekta od kote konačno zaravnatog terena do najvisočije tačke objekta je 4,83m.

Parkiranje vozila predviđeno je u okviru vlasništva predmetne parcele.

U smislu oblikovanja objekat je projektovan kao jedna konstruktivna cjelina koji svojom formom i funkcionalnošću daju specifičnu kompoziciju i funkcionalno rješenje samog objekta, a samim tim i naglašava arhitektonsko rješenje samog objekta.

Objekat teži da ne optereti, ali svakako da do kraja definiše prostor, na način na koji prethodno izgrađena struktura u okruženju to zahtijeva.

Objekat je projektovan da zadovolji sve potrebe poslovnog objekta za preradu, kao i arhitektonsko oblikovanje, prostornu organizaciju kao i samo vizuelnu definiciju objekta.

Prilikom izvođenja radova za realizaciju projekta, koristiće se prostor cjelokupne parcele, a nakon završetka radova, preuređiti će se prostor hortikultурно I funkcionalno za radnike objekta.

Sva oprema će se nalaziti unutar objekta, a podrazumijeva radne stolove, ormare, vitrine I sl. Prostor će biti opremljen na način koji je najlakši za funkcionalnu (većim dijelom ručnu) preradu konoplje, pakovanje I transport.

.

3.2. Opis prethodnih/pripremnih radova za izvođenje projekta (površina potrebnog zemljišta; tehnologija građenja; organizacija unutrašnjeg transporta; primjena mehanizacije, opreme i sredstava; dinamika realizacije pojedinih faza; korišćenje vode, energije, sirovina; stvaranje otpada; emisije opasnih, štetnih, otrovnih ili neprijatnih mirisa u vazduh; povećanje buke, vibracija)

Pripremni radovi za izgradnju objekta obuhvataju geodetsko obilježavanje položaja objekta na lokaciji, i sve neophodne iskope koji su malog obima. Prije početka radova, gradilište mora biti obezbjeđeno od neovlaštenog pristupa, osim licima angažovanim na izvođenju radova.

Svi građevinski radovi moraju se izvesti prema planovima, tehničkom opisu, predmjeru i predračunu radova, važećim tehničkim propisima i standardima, kao i uputstvu nadzornog organa, uz punu kontrolu.

Na gradilište će se dopremati građevinski materijal u skladu sa programom njegove isporuke u tačno određenim rokovima i količinama i to: armatura, građa (rezana, daske, fosne), beton i dr.

Dopremu građevinskog materijala treba obavljati tako da se time dodatno ne zagađuje životna sredina, a rasuti materijal treba dovoziti u pokrivenim kamionima. Građevinski radovi obavljaju se tako da se njihovim izvođenjem ne zagađuje životna sredina.

Korišćenje prilazne saobraćajnice izvođač radova treba da obavlja na način, tako da ne ometa odvijanje normalnog saobraćaja. Brzina saobraćaja prema gradilištu mora se ograničiti na 10 km/h, odnosno neophodno je postaviti saobraćajni znak za ograničenje brzine na ulaz u gradilište.

Pri obavljanju transporta na gradilištu ne smije biti ugrožena bezbjednost radnika koji opslužuju uređaj ili rade u blizini njegovog manevarskog prostora.

Za izgradnju objekta u određenim vremenskim intervalima biće angažovana građevinska mehanizacija koju u osnovi sačinjavaju: rovokopač, utovarivač, kamion, automikser, pumpa za beton, kranska dizalica, kao i sitne mašine i uređaji.

Za sva korišćena sredstva rada potrebno je pribaviti odgovarajuću dokumentaciju o primjeni mjera i propisa iz zaštite na radu od ovlašćene institucije. Za rukovanje i održavanje navedenih sredstava rada može se povjeriti samo licu koje je stručno sposobljeno za takav rad i ispunjava određene uslove u smislu stručne, zdravstvene i druge podobnosti o čemu se mora voditi evidencija.

Gradilište će biti snabdjeveno električnom energijom i vodom prema važećim propisima i telefonskim vezama. Voda će se koristiti za potrebe radnika i za kvašenje sitnog otpada da bi se spriječilo dizanje prašine. Električna energija će se koristiti za rad određenih uređaja i aparata u toku izgradnje objekta.

U fazi izgradnje objekta kao otpad javlja se građevinski otpad.

Građevinski otpad će se privremeno skladištiti na zemljištu gradilišta. Skladištiće se odvojeno po vrstama građevinskog otpada u skladu sa katalogom otpada i odvojeno od drugog otpada, na način kojim se ne zagađuje životna sredina.

Upravljanje građevinskim otpadom biće u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom (Sl. list Crne Gore 64/11 i 39/16).

3.3. Opis glavnih karakteristika funkcionisanja projekta postupaka proizvodnje (energetska potražnja i korišćenje energije, priroda i količine korišćenih materijala, prirodni resursi uključujući vodu, zemljište, tlo i biodiverzitet)

Glavna karakteristika funkcionisanja projekta jeste prerada industrijske konoplje u čaj i kapi, ali i druge oblike prerade, ambalažiranje i transport.

Objekat je planiran kao prizemni.

U smislu oblikovanja objekat je projektovan kao jedna konstruktivna cjelina. Svojom formom i funkcionalnošću daje specifičnu kompoziciju i odlično arhitektonsko rješenje.

Objekat teži da ne optereti, ali svakako da do kraja definiše prostor, u skladu sa okruženjem.

3.4. Detaljan opis projekta, planiranog proizvodnog procesa i tokova proizvodnje, počev od ulaznih sirovina do finalnog proizvoda

3.4.1. Opis funkcionalnog rješenja

Tehnologija prerade industrijske konoplje je jedan u potpunosti ekološki čist zatvoreni ciklus, bez nus proizvoda, jer se svaki dio konoplje koristi za različite proizvode kojih je na listi Evropske Unije više od 5000.

Predmetni projekat planira preradu nekoliko proizvoda, od kojih su glavni:

- **čaj od cvijeta i lista industrijske konoplje**
- **kapi od cvijeta industrijske konoplje.**

U oba slučaja ne postoji nikakav nusproizvod prilikom prerade istih. *Sve što eventualno ostane od prerade, pakuje se u đakove i ponovo vraća na plantažu (koja nije predmet ovog Elaborata), te se prostire na zemlju i prekopava, kako bi poslužilo kao prirodno đubrivo visoke kvalitete.*

Proces prerade glavna dva proizvoda, je prikazan u nastavku:

1. čaj od cvijeta i lista industrijske konoplje

Prilikom branja cvijeta na polju, cvijet se bere ručno kao na **fotografiji 1.** poslije toga cvijet se suši u prirodnim uslovima i određenom temperturnom režimu u plastenicima na polju gdje je ubran, kao na **fotografiji 2.** Poslije sušenja vrši se odvajanje cvijjeta od stabiljke, koje se obavlja isto u plastenicima na polju gdje je ubran, kao na **fotografiji 3.** Poslije čišćenja dobija se čist cvijet koji se pakuje u papirne đakove i prevozi u fabriku, kao na **fotografiji 4.**, gdje se vaga i ručno pakuje u odgovarajuću ambalažu i potom u prodaju.

Slika 5.i 6.: Fotografija 1 i Fotografija 2

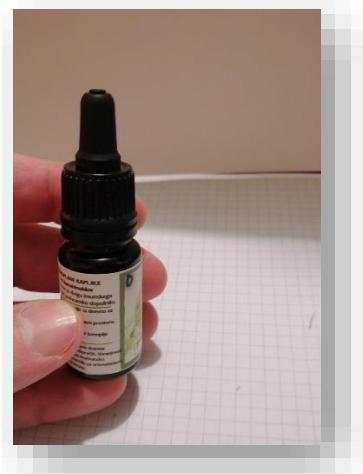
Slika 7.: Fotografija 3

Slika 8.: Fotografija 4

2. Kapi od cvijeta industrijske konoplje

Prilikom proizvodnje kapi od industrijske konoplje postupak branja, sušenja, čišćenja, pakovanja, tasnporta do fabrike je u potpunosti isti, s tim što se u ovom slučaju čist cvijet (očišćen od stabiljke), kao na **fotografiji 5**, kuha u električnom kotlu, i tim postupkom se dobijaju kapi od industrijske konoplje koje se potom pakuju u bočice i idu u prodaju, kao na **fotografiji 6**.

Slika 9. i 10.: Fotografija 5 i Fotografija 6

Poslije branja cvijeta sa stabiljke, ista se kosi sa rotacionom sitnilicom koja dijelove stabiljke sitni i razbacuje po zemljištu i služi kao najkvalitetnije udobrenje.

Isto važi za dijelove stabiljke očišćene od cvijeta koji se razbacuju po zemljištu, da bi istruile i poslužile kao udobrenje zemljišta.

Prema opisu procesa prerade, da se zaključiti da dio prerade koji se obavlja unutar planiranog objekta podrazumijeva:

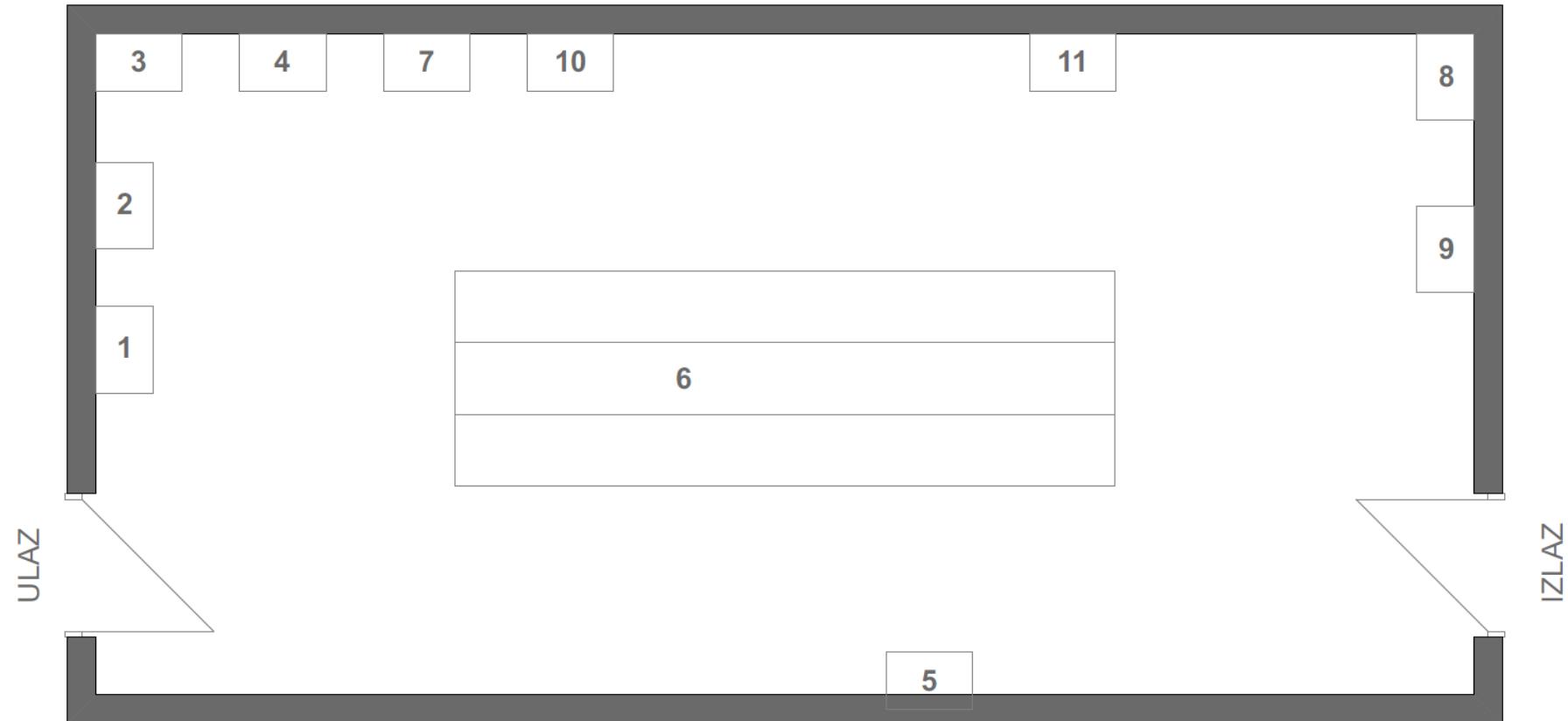
- ***Za čaj od cvijeta i lista konoplje- vaganje, ručno pakovanje u odgovarajuće ambalaže i***
- ***Za kapi od cvijeta i lista konoplje – kuhanje u elektirčnom kotlu i pakovanje u bočice.***

Na osnovu toga, zaključuje se da veći dio prerade podrazumijeva ručni rad, osim korišćenja električnog kotla.

Kako bi se stvorila jasnija slika o načinu prerade sirovine, raspored prostorija i opreme unutar planiranog objekta je objašnjen na sljedeći način:

1. Radni sto za prijem konoplje, vizuelnu kontrolu kvaliteta i sortiranje po kvalitetu.
2. Radni sto za veganje konoplje (digitalna vaga) i raspoređivanje po kvalitetu u odgovarajuće posude.
3. Radni sto za usitnjavanje konoplje, električni kuhinjski mikseri, i priprema za pakovanje.
4. Pakovanje gotovih proizvoda od konoplje u odgovarajuću ambalažu.
5. Električni kotao za kuhanje konoplje.
6. Magacin u vidu polica metalnih.
7. Orman vitrina za potrebne stvari i opremu (dvokrilni).
8. Finalna kontrola proizvoda i ambalaže.
9. Mesto za odlaganje finalnog proizvoda neposredno pre utovara.
10. Radni sto za miksovanje , doziranje i dozrevanje konoplje.
11. Vitrina za ambalažu i ostalo.

Navedeni raspored je grafički prikazan u nastavku, kako bi se stvorio bolji uvid u sami proces prerade

Šema 1.: Prikaz rasporeda opreme i prostorija unutar objekta

3.4.2. Osnovni podaci o konstrukciji objekta

Konstruktivna koncepcija objekta bazirana je na armiranobetonskim stubovima oslonjenim na temeljnoj armirano betonskim temeljnim trakama kao sekundarnim konstruktivnim elementima. Svi spoljasnji zidovi su debljine 25cm zidani giter blokom, unutrašnji zidovi su rigips zidovi debljine 10cm.

3.4.3. Karakteristike i svojstva materijala, instalacija i opreme

Fasade su u oblikovanju i u materijalizaciji riješene tako da je vizuelno jasno definisana sama funkcija objekta koja je namijenjena poslovanju, tj. preradi industrijske konoplje.

Predviđeni materijali u obradi fasade su kombinacija potpuno savremenih: staklene površine u PVC ramovima i jednostavnih malterisanih bojenih površina.

Materijalizacija zidova ispune u objektu je sledeća:

- Zidovi fasadne ispune su debljine 25 cm u nijansama bijele boje
- Dvorište će biti nasuto kamenim agregatom krečnjaka dimenzije 16-32
- Spoljašnjim ivicama objekta je planiran trotoar
- Ozelenjavanje dvorišta
- Ograđivanje parcele betonskom ogradom u kombinaciju sa metalom

Osnovni projektovani krov je kosi dvovodni nagiba 180, pokrivanje je limom tamne boje. Spoljna stolarija je od AL profila u bijeloj boji, sa dvostrukim ili trostrukim ostakljenjem (smanjenje transmisaonih gubitaka) i međuprostorom od najmanje 16 mm ispunjen internim gasom (argonom) koji djeluje kao toplotni izolator.

Kako bi se smanjio koeficijent (manje od 1,5W/m²K) prolaza toplote staklene površine na spoljašnjoj površini svakog stakla postavlja se tzv. Low-E premaz (premaz niske emisivnosti). Postavljanjem tog sloja samo sa spoljašnjih površina stakla dozvoljava se ulaz toplote ali ne i izlaz, tako da staklo djeluje poput toplotnog ventila. Low-E premaz je bezbojan i ne utiče na prolazak svjetlosti.

Unutrašnja stolarija je od AL profila u bijeloj boji.

Podovi u objektu su od keramike I klase;

Finalna obrada zidova i plafona u objektu je sledeća:

- su malterisani bojeni poludisperzivnom bijelom bojom, sa svim potrebnim predradnjama.
- zidovi i plafoni su malterisani i bojeni poludisperzivnom bijelom bojom, sa svim potrebnim predradnjama.
- zidovi kupatila obloženi su keramičkim pločicama do plafona.

- plafoni kupatila su malterisani i bojeni disperzivnom bijelom bojom, sa svim potrebnim radnjama

3.4.4. Zelenilo i slobodna površina

Predviđeno je uređenje cjelokupnog okoliša oko objekta u okviru parcele. Sve pješačke površine, pristupi oko ulaza će se popločati; dok će slobodne površine uz ulazni put biti ozelenjene niskim zelenilom (autohtonim). Prostor namijenjen zelenoj površini u potpunosti će se horikulturno obraditi na način prilagođavanja autohtonom ambijentu i ostvarivanja što kvalitetnijeg zelenog prilagođenog prostora.

.

3.5. Prikaz vrste i količine potrebne energije i energetika, vode, sirovina i drugog potrošnog materijala koji se koristi za potrebe tehnološkog procesa sa posebnim osvrtom na količine i karakteristike opasnih materija

3.5.1. Vodovod i kanalizacija

Vodovod

Za ovaj dio naselja ne postoji izgrađena vodovodna mreža, pa se za objekat planira izgradnja rezervoara za vodu. U prilogu dokumenta će biti prikazan šematski prikaz rezervoara za vodu.

Shodno arhitektonskoj dispoziciji sanitarnih čvorova i svih drugih istočista, planirana je određena šema vodovodnih instalacija. Obezbeđenje tople vode planirano je preko električnog bojlera. Za objekat se planira jedna vodovodna vertikala hladne i tople vode.

Razvod po vertikali vrši se sa $\varnothing 25$. Vodovodna mreža, izvodi se od PP vodovodnih cijevi spoljnog prečnika $\varnothing 20$.

Potrošači hladne vode u objektu su:

Sudopera $0 \times 1,00 = 0,00$ JO

UKUPNO: $=1.00$ JO

JO	q [l/s]	DN cijevi u [mm]													
		10		15		20		25		32		40		50	
		h_t	v	h_t	v	h_t	v	h_t	v	h_t	v	h_t	v	h_t	v
0.1	0.079	0.21	0.6	0.05	0.4										
0.25	0.125	0.53	1.0	0.14	0.6										
0.5	0.177	1.05	1.4	0.28	0.9	0.05	0.5								
1	0.250	2.12	2.0	0.55	1.2	0.11	0.7	0.03	0.4						
1.5	0.306	3.17	2.5	0.85	1.5	0.16	0.8	0.05	0.5						
2	0.354	4.23	2.9	1.10	1.8	0.22	1.0	0.06	0.6						
2.5	0.395	5.28	3.2	1.38	2.0	0.27	1.1	0.08	0.7						
3	0.433	6.35	3.5	1.65	2.2	0.32	1.2	0.09	0.7						
3.5	0.468			1.93	2.3	0.38	1.3	0.11	0.8						
4	0.500			2.21	2.5	0.43	1.4	0.12	0.9	0.03	0.5				
4.5	0.530			2.48	2.6	0.49	1.4	0.14	0.9	0.03	0.5				
5	0.559			2.76	2.8	0.54	1.5	0.15	1.0	0.03	0.6				
5.5	0.586			3.04	2.9	0.59	1.6	0.17	1.0	0.04	0.6				
6	0.612			3.31	3.0	0.65	1.7	0.18	1.1	0.04	0.6				
6.5	0.637			3.59	3.2	0.70	1.7	0.20	1.1	0.04	0.6	0.02	0.5		
7	0.661			3.86	3.3	0.76	1.8	0.22	1.1	0.05	0.7	0.02	0.5		
7.5	0.685			4.14	3.4	0.81	1.9	0.23	1.2	0.05	0.7	0.02	0.5		
8	0.707			4.41	3.5	0.86	1.9	0.25	1.2	0.05	0.7	0.02	0.5		
8.5	0.729					0.92	2.0	0.26	1.3	0.06	0.7	0.03	0.5		
9	0.750					0.97	2.0	0.28	1.3	0.06	0.7	0.03	0.5		
9.5	0.771					1.03	2.1	0.29	1.3	0.06	0.8	0.03	0.6		
10	0.791					1.08	2.2	0.31	1.4	0.07	0.8	0.03	0.6		
11	0.829					1.19	2.3	0.34	1.4	0.07	0.8	0.03	0.6		
12	0.866					1.30	2.4	0.37	1.5	0.08	0.9	0.04	0.6		
13	0.901					1.41	2.5	0.40	1.5	0.09	0.9	0.04	0.7		
14	0.935					1.51	2.6	0.43	1.6	0.10	0.9	0.04	0.7		
15	0.968					1.62	2.6	0.46	1.7	0.10	1.0	0.04	0.7		
16	1.000					1.73	2.7	0.49	1.7	0.11	1.0	0.05	0.7	0.01	0.5

Vodovi se moraju pričvrstiti na zidove i stropove obujmicama, odnosno vješalicama na razmaku od najviše 2 m, a plastične cijevi na razmaku od najviše 1m. One osim toga moraju biti po cijeloj dužini podzidane ili na dugi način oslonjene.

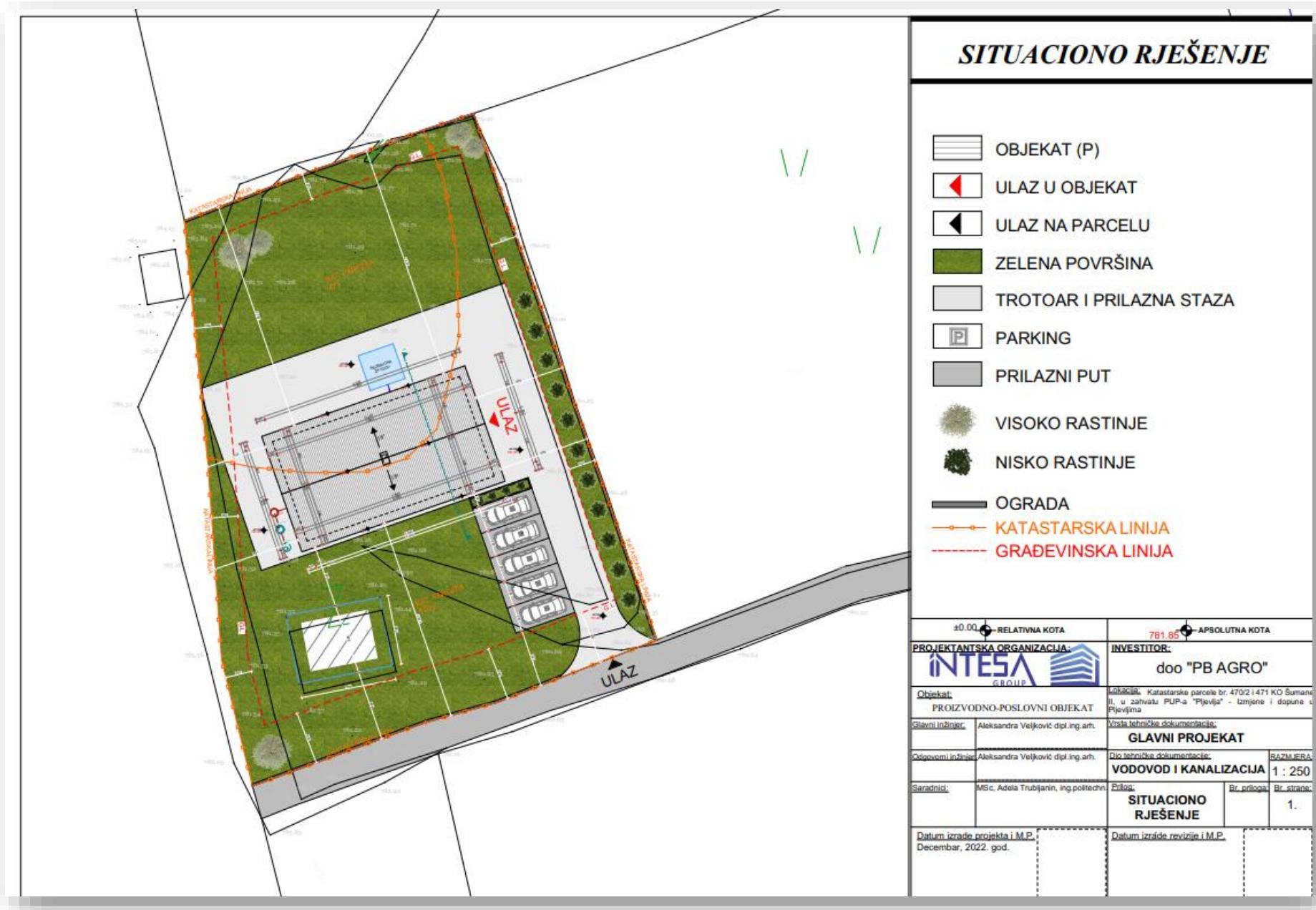
Između cijevi i obujmica mora se radi zvučne zaštite postaviti podmetač od pluta, gume ili filca debljine 3 mm u stegnutom stanju, tako da obujmica nigdje ne dodiruje cijev. Pri dnu svake kanalizacijske vertikale treba postaviti luk koji se treba osloniti na temeljni blok od betona ili opeke u cementnom malteru.

Sva sanitarna oprema i pribor su prve klase, od renomiranih proizvođača. Izbor sanitарне opreme i pribora izvršit će projektant Arhitektonskog dijela u dogovoru sa Investitorom.

Sanitarni predmeti se pričvršćuju na zidove pomoću tiplova dovoljne veličine.

Visina postavljanja sanitarnih predmeta ako u opisu radova nije drugačije navedeno mjereno od gotovog poda su ove:

- umivaonik prednja ivica 80 cm
- police nad umivaonikom 125 cm
- ogledalo od sredine 155 cm
- držač ručnika 70 cm
- zidna slavina 105 cm

Kanalizacija

Za ovaj dio naselja ne postoji izgrađena kanalizaciona mreža pa se priključenje kanalizacije planira na izgrađeni biološki separator tj. upojni bunar (BP ASP K O/AB 3-25 ES). (Šematski prikaz biološkog separatora prikazan u prilogu dokumenta). Glavni odvodni kanal iz objekta ima prečnik Φ 160mm. Usvojeni nagib priključnog kanala je 2%.

Vertikale postaviti vidno pored zida, a potom ih opšiti drvetom na krajevima kanalizacionih vertikala predviđene su ventilacione glave Φ 110 mm.

Na svim izlascima kanalizacije iz objekta i na skretanjima kanalizacije predviđeni su revizioni šahtovi.

Završetak dovodne cijevi u revizioni šaht bit će razveden sa završnim koljenom.

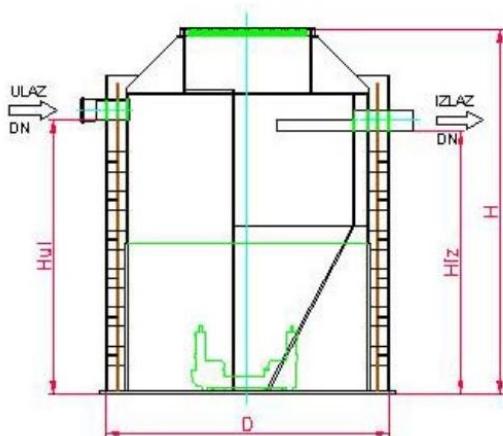
Za prolaz cijevi kroz konstruktivne elemente ostaviti odgovarajuće otvore da ne bi došlo do naknadnog narezivanje drvene građe. Nakon izvršene montaže, potrebno je izvršiti ispitivanje na vododrživost prema važećim propisima.

Cijevi u zemlji polagati na sloj pijeska debljine 10 cm zbog ravnomjernog slijeganja. Po završenoj montaži cijevi prekriti slojem pijeska od 10 cm da se izbjegnu mehanička oštećenja prilikom zatrpanjavanja rova.

BP ASP K O/AB 3-25 ES – upotrebljava se za biološko prečišćavanje otpadnih voda porodičnih kuća, manjih fabrika i hotela do 25 ES (ekvivalent stanovnika). Dimensionisanje biološkog uređaja za prečišćavanje otpadnih voda BP ASP K obavljen je u skladu s EN 12566-3 tako da je predviđeno po 1 ES potrošnja od 150 l/dan vode i BPK5 60 g/dan.

Zagarantovani izlazni parametri za tip BP ASP K je BPK5 25 mg/l, a KPK 125 mg/l.

Tip biološkog prečistača	ES	Q[m ³ /dan]	BPK5[kg/dan]	D[mm]	H[mm]	Hul[mm]	Hiz[mm]	DN[mm]	Snaga(W)	Masa(kg)
BP ASP 5 K O/AB	3-7	0,75	0,30	1650	2120	1320	1260	160	60	239
BP ASP 10 K O/AB	8-12	1,50	0,60	1950	2120	1320	1260	160	60	292
BP ASP 15 K O/AB	13-17	2,25	0,90	2150	2550	1850	1750	160	100	382
BP ASP 20 K O/AB	18-25	3,00	1,20	2400	2550	1850	1750	160	100	437

Šema 2.: Biološki separator

Atmosferska kanalizacija

Oborinska kanalizacija sa krova sakuplja se u slivnike, a zatim odvodi u olučne cijevi koje se izlivaju na pločnik, a donja ivica izliva mora biti 10 cm iznad pločnika. Olučne cijevi koje su na fasadi ili u fasadnim žljebovima moraju biti udaljene od zida najmanje 2 cm.

Za hidrološke uslove ITP krive, prema podacima HMZ Crne Gore, trajanje mjerodavne kiše je 5 minuta, povratnog perioda 5 godina, a intenzitet iznosi 264 L/s/ha.

Na osnovu date površine krova određen je broj kišnih vertikala i njihov profil.

Olučne cijevi za atmosfersku kanalizaciju su plastične PVC DN125 mm. Olučne cijevi koje su na fasadi ili u fasadnim žljebovima moraju biti udaljene od zida najmanje 2 cm.

Dimenzionisanje kišnih stojnica:

Hidrološki uslovi: I – T – P krive, prema podacima HMZ Crne Gore

Trajanje: 5 minuta

Povratni period: 5 godina

$$q = F * I * O$$

Hidrološki uslovi: I – T – P krive , prema podacima HMZ Crne Gore

Trajanje: 15 minuta

Povratni period: 15 godina

$$I = 264 \text{ l/s / ha}$$

Oborinska voda s kosog krova tlocrtne površine 235m² ($\psi = 1,0$):

$$QOB = A * I * \psi / 10000 = 235 * 264 / 10000 = 6.20 / \text{s}$$

Tablice Kutera: punjenje 0,5 D; IR= 0,15; DN 125; v= 0,58 m/s; Q = 6.20 l/s

Usvojeni promjer odvoda za atmosfersku kanalizaciju je DN 110mm, a broj kišnih vertikala je 4.

3.5.2. Elektroinstalacije

Novoprojektovani objekat je u funkciji poslovanja, odnosno za preradu industrijske konoplje. Objekat je prizemne spratnosti (P).

Slobodnostojeći priključnomjerni ormar, SS-PMO, predviđen je za ugradnju na granici vlasništva, na betonskom postolju, okrenut prema javnoj površini.

Od SS-PMO do RO vodi se kabal tip PP-00 5x16 mm².

Razvodni ormar RO postavlja se u hodniku prizemlja objekta.

Priklučuje se sa SS-PMO kablom tip PP-00 5x16 mm².

Ormar je sa sledećom opremom:

ZUDS 63/30 mA kom 1

automatski osigurači 16 A kom 25

automatski osigurači 10 A kom 5

Materijal od koga je izrađen SS-PMO mora ispunjavati uslove standarda klase II po IEC 364-4-41, odnosno zadovoljavati propisana mehanička svojstva (čvrstoću) pri temperaturi od -20°C. Materijal mora biti nesagoriv (samogasiv) i otporan na UV zračenje, kao i na starenje usled vremenskih uslova. Konstrukcija kućišta ormara mora biti takva da prilikom njegove ugradnje ne dođe do deformacije kućišta koje bi otežalo ugradnju predviđene opreme. Kućište ormara mora nakon ugradnje zadovoljavati stepen mehaničke I zaštite od prodora vlage po standardu IEC 529, minimalno IP 55. Konstrukcija kućišta mora obezbijediti unutrašnje ambijentalne uslove u opsegu od -20°C do +60°C bez obzira na spoljašnje klimatske uslove, mjesto i način njegove ugradnje.

Vrata ormara treba da se zatvaraju u tri tačke, upotrebom brave sa okretnom ručicom i sa ugrađenim cilindričnim tipskim uloškom. Šarke vrata moraju biti od metala (toplo pocinčane), vijcima pričvršćene za osnovu i moraju biti izvedbe koja onemogućava skidanje vrata. Na vratima ormara mora biti vidno istaknuta oznaka upozorenja o prisustvu napona, oznaka sistema napajanja i oznaka klase izolacije II (dvostruka izolacija).

Za ormar u ovom slučaju se koristi zaštitno izolovanje kao mjera zaštite od indirektnog dodira.

Polja u ormarima treba da su međusobno odvojena pregradama. Polja opremiti vratima I bravom sa ključem. Polje sabirnica mora biti opremljeno distributivnim bravama I okcima za mogućnost plombiranja.

Ormar opremiti elementima prema predmjeru predračunu i jednopolnoj šemi. Uz ormar treba priložiti jednopolnu šemu, obilježiti osigurače, sabirnice i ostale elemente.

Šemiranje ormara i veze u ormarima uraditi kablovima tipa PP.

Razvodni ormar je limeni. Razvodni ormar izvesti i montirati u svemu prema jednopolnim šemama i predmjeru.

Brojilo za mjerjenje utroška električne energije smješteno je u SS-PMO.

Priklučno mjerni ormar, SS-PMO i priključak objekta izvesti u skladu sa Tehničkom preporukom TP-2, EPCG.

Za potrebe opšte potrošnje, prema namjeni pojedinih djelova prostora predviđen je odgovarajući broj priključnica, kako je to dato na planovima električnih instalacija.

Priklučnice su predviđene u pojedinačnoj i modularnoj izvedbi, rješenje preko instalacionih kutija za malter i popunjene držaćima, dekorativnim okvirima i modulima odgovarajuće namjene.

Električne instalacije monofaznih priključnica izvode se provodnikom PP-00 3x2,5 mm², a električna instalacija trofaznih priključnica provodnikom PP-00 5x2,5 mm².

Električne instalacije rasvjete su prilagođene namjeni prostorija i uslovima montaže.

Osvjetljenjem se upravlja u zavisnosti od namjene prostora. Prekidači se montiraju na visini 1,2 m od kote gotovog poda u odgovarajućim kutijama. Sve metalne mase svjetiljki neophodno je uzemljiti. Instalacije rasvjete izvesti provodnicima tipa PP-00 3x1,5 mm², položenim direktno ispod maltera (u betonu) u cijevima prečnika 20/15,5 mm. Razvodne kutije se postavljaju iznad prekidača u zidu.

Pored opšte rasvjete predviđena je i nužna rasvjeta. Za ovaku vrstu rasvjete predviđene su svjetiljke sa sopstvenim akumulatorom. U slučaju nestanka napona u glavnim energetskim ormarama ili pak TS, sopstvena automatika i nikl-kadmijumske baterije svjetiljke obezbjeđuju paljenje i rad fluorescentnih cijevi i minimalnu osvjetljenost prostora.

Svetiljke su 1x10W, stepena autonomije 1h, stepena zaštite IP40.

„Antipanik“ svjetiljke se napajaju sa posebnog strujnog kruga iz pripadajuće razvodne table i iste su zaštićene odgovarajućim zaštitnim prekidačem- osiguračem kojim se može vršiti provjera ispravnosti svjetiljki (isključivanjem prekidača).

Instalaciju protivpaničnog osvjetljenja izvesti provodnicima tipa N2XH-J 3x1,5 mm², položenim u samogasivom crijevu odgovarajućeg presjeka.

Instalacije za zaštitu od opasnog dejstva struje

Za zaštitu ljudi, objekta, uređaja i instalacija od opasnog napona dodira, atmosferskih pražnjenja i prenapona iz distributivne mreže, predviđene su sljedeće zaštitne mjere:

Instalacija izjednačenja potencijala,

Instalacija uzemljenja,

Instalacija gromobana

Instalacije izjednačenja potencijala

U skladu sa Tehničkim propisima za izvođenje elektroinstalacija jake struje predviđene su i instalacije za izjednačenje potencijala. U svrhu izjednačenja potencijala u objektu se u posebnoj kutiji sa vratima i bravom za zaključavanje, ugrađuje bakarna sabirnica presjeka 15x3mm sa 10 mesinganih vijaka M8. Na ovu sabirnicu se povezuju:

- zaštita sabirnica sa FeZn 25x4mm,
- glavna vodovodna cijev sa PP 1x25mm² - ako je metalna,
- glavna kanalizaciona cijev sa PP 1x25mm² - ako je metalna,
- uvodni telefonski ormari sa PP 1x25mm²,
- temeljni uzemljivač sa trakom Fe/Zn 25x4mm.

Spoj kabla za izjednačenje potencijala na sabirnicu izvesti vijkom M8 i odgovarajućom stopicom, spojeve sa masom limenih PTT ormara vijkom M8 i stopicom, vodovodnom i kanalizacionom cijevi i obujmicom od poinčane trake olovnom podloškom stopicom i vijkom M8, sa sabirnicom vijkom M8 i stopicom.

U svrhu dodatnog izjednačenja potencijala u mokrim čvorovima, prema planu instalacije, ugraditi kutiju PS-49 sa sabirnicom za izjednačenje potencijala (ŠIP) u kojoj će se izvesti izjednačenje potencijala. U kutiji je ugrađena bakarna sabirnica na koju se povezuje provodnikom PP 1x4 mm² u cijevi Ø14 mm – vodovodna, cijev lavabo, kanalizacione cijevi, vodovodne cijevi. Priključak na vodovodne cijevi spoj provodnika PP 1x6 mm² izvesti preko bakarne stopice i bakarne obujmice sa vijkom M5. Između bakarne obujmice cijevi postaviti olovni umetak debljine 3mm. Od kutije za izjednačenje potencijala PS-49 do zaštite sabirnice pripadajuće razvodne table u kablovskom kanalu postaviti provodnik PP 1x6 mm², i izvršiti povezivanje. Za plastične instalacije nije potrebno povezivanje. Krovni limeni opšivi krovnih zidova - kalkana, treba priključiti na zemljovode. Veza između poinčanog opšiva na atici i trake FeZn 20x3mm ostvaruje se pomoću priključnice traka lim JUS N.B4 932.

Instalacije uzemljenja

U skladu sa JUS IEO 1024-1 t.2.3.2., za uzemljenje je predviđen temeljni uzemljivač objekta zajednički za sve instalacije u objektu prema JUS N.B2.754.

Temeljni uzemljivač je predviđen od poinčane trake Fe-Zn 25x4mm (P 25 JUS N.B4.901) položen u temelju objekta, prema planu u prilogu. Traka se ugrađuje u sloj betona tako da između uzemljivača i tla ovaj sloj bude debljine najmanje 10 cm, to se obezbjeđuje posebnim nosačima trake ili polaganjem uzemljivača pri vrhu temeljne čelične konstrukcije.

Temeljni uzemljivač je jednostavan, efikasan i ekonomičan uzemljivač. Najveća mu je prednost što se uzemljivač nalazi u betonu koji ga štiti od korozije, pa je vijek trajanja ovog uzemljivača praktično neograničen. Temeljni uzemljivač omogućava pouzdan kontakt uzemljivača sa tlom, pri čemu promjene meteoroloških uslova okoline (temperatura, vlažnost i td.) ne utiču bitno na promjenu vrijednosti ukupne otpornosti rasprostiranja temeljnog uzemljivača.

Prilikom polaganja traku zavariti za armaturu u temelju na svakih 1-2 metara dužine.

Prilikom ugradnje trake potrebno je izvesti priključke za:

- vezu sa susjednim objektima,
- vezu za glavnu sabirnicu za uzemljenje,
- vezu na oluke ako su metalni.
- vezu sa sledećim: spoljašnja ograda, metalni ramovi vrata,REK).

Zadatak uzemljenja je da u slučaju nastanka kvara spoji konstrukciju postrojenja sa zemljom i ne dozvoli pojavu opasnog napona dodira i napona koraka, odnosno uzemljenje se dimenzioniše tako da ti naponi budu u okviru granica.

Temeljni uzemljivač se postavlja u sklopu drugih građevinskih radova pri izgradnji objekta. Kako kasnije ovaj uzemljivač nije pristupačan, to se sa njega treba blagovremeno postaviti potreban broj priključaka.

Temeljni uzemljivač mora imati direktni kontakt, preko betona, sa zemljom. Zato se ovaj uzemljivač postavlja tako da između njega i zemlje ne smije biti nikakva izolacija objekta od vlage. Ako se izolacija objekta od vlage postavlja ispod temelja objekta, tada temeljni uzemljivač treba posebno izvesti ispod ove izolacije, kako bi bio u vezi (preko betona) sa zemljom.

Temeljni uzemljivač se ugrađuje u spoljne zidove temelja objekta u obliku zatvorene konture i u poprečne unutrašnje zidove temelja objekta.

Potrebno je izbjegavati nastavljanje uzemljivača, a ukoliko je ono neophodno, koristiti zavarivanje ili standardni spojni materijal (ukrsni komad traka-traka JUS N.B2.936). Isto važi i za izvođenje spojeva za priključke na temeljni uzemljivač.

Priključak sa temeljnog uzemljivača (zemljovod), koji prolazi kroz zid i ne nalazi se u sloju betona, treba da se zaštiti od korozije premazivanjem slojem bitumena ili ubacivanjem u izolacionu cijev. Priključak ne smije da ošteti izolaciju objekta od vlage.

Elementi za uzemljenje, kao i njihov način postavljanja i povezivanja definisani su standardima i tehničkim propisima.

Otpor rasprostiranja uzemljivača je proporcionalan odnosu specifičnog otpora tla (p) i koeficijentu koji zavisi od vrste uzemljivača, njegovih dimenzija i dubini ukopavanja.

Kao glavni priključak za uzemljenje u projektovanom objektu je predviđena jednopotencijalna bakarna sabirnica u mjernom razvodnom ormaru.

Gromobranska instalacija

Gromobranska instalacija, projektovana i instalisana u skladu sa ovim standardom, ne može pružiti apsolutne garancije za zaštitu objekata, ljudi ili predmeta; međutim, primena ovog standarda znatno smanjuje rizik od oštećenja izazvanog udarom groma u štićeni objekat.

Shodno Pravilniku o tehničkim normativima za zaštitu objekata od atmosferskog pražnjenja (Sl.list SRJ br.11/96) predviđena je gromobranska instalacija i to: spoljašnja i unutrašnja.

Spoljašnja gromobranska instalacija prihvata i odvodi u zemlju energiju atmosferskog pražnjenja, a unutrašnja gromobranska instalacija smanjuje opasna dejstva atmosferskih pražnjenja u unutrašnjosti štićenog prostora. Obzirom na namjenu i položaj objekta u odnosu na okruženje za zaštitu je projektovana neizolovana spoljašnja gromobranska zaštita u skladu sa članom 6. Pravilnika i JUS IEC -1024-1-1.

Spoljašnja gromobranska instalacija se sastoji od:

- prihvavnog sistema,
- sistema spusnih provodnika i
- sistema uzemljenja.

Kao prihvati sistem se koristi pocinkovana čelična traka P20 JUS N.B4.901. (Fe/Zn 20x3 mm) koja se postavlja po krovu objekta na odgovarajućim potporama, koje se nalaze na međusobnom rastojanju 1m. Ukoliko budu izvedeni ventilacioni otvor i dimnjaci, na istima postaviti hvataljku u vidu štapa. Neophodno je obratiti pažnju na međusobno spajanje prihvavnog sistema sa spusnim provodnicima koje mora biti izvedeno vijčanim stezanjem ili zavarivanjem. Sve metalne mase na krovu povezati na prihvati sistem objekta (metalni oluk, antenski stub i slično).

Voditi računa o eliminisanju pojave opasnih preskoka na mjestu veze između prihvavnog i sistema spusnih provodnika.

Spusni provodnici se polažu u armirano betonske stubove. Za spusne provodnike – odvode, predviđena je pocinčana čelična traka 20x3 mm postavljena u stubove objekta.

Kao uzemljivač gromobranske instalacije koristiće se predviđeni temeljni uzemljivač, koji je zajednički za sve instalacije u objektu, prema JUS N.B2.754, i koji istovremeno odgovara savremenim zahtjevima zaštite od atmosferskih uticaja.

Prema JUS-IEC 1024-1, unutrašnju gromobransku instalaciju čini skup mjera izjednačenja potencijala s ciljem smanjenja opasnog dejstva atmosferskih pražnjenja u unutrašnjosti štićenog prostora.

Shodno navedenom, u svim razvodnim tablama su predviđene šine za izjednačenje potencijala tj. zaštitne jednopotencijalne sabirnice, koje su povezane na sistem uzemljenja preko zaštitne (jednopotencijalne) sabirnice.

Kao glavni priključak za uzemljenje u projektovanom objektu je predviđena jednopotencijalna bakarna sabirnica na koju će se povezati priključak na temeljni uzemljivač i po potrebi (u zavisnosti od tipa materijala) sve ostale metalne mase.

Na zaštitne sabirnice u razvodnim tablama povezati (provodnikom presjeka tip 6 mm²) šinu u kutiji za izjednačenje potencijala u sanitarnim čvorovima, kao i sve ostale metalne mase čime se ostvaruje izjednačenje potencijala stranih provodnih tijela. Izjednačenje potencijala stranih provodnih tijela izvesti provodnicima minimalnog presjeka 16 mm² (Cu) i 25mm² (Al).

Sva oprema i uređaji izloženi na krovu od izolacionog ili provodnog materijala koji se napajaju električki ili oprema informacione tehnologije moraju ležati u štićenom prostoru prihvavnog sistema.

3.6. Prikaz procjene vrste i količine: očekivanih otpadnih materija i emisija koje mogu izazvati zagađivanje vode, vazduha, tla i podzemnog sloja zemljišta, buku, vibracije, svjetlost, toplotu, zračenje (jonizujuća i nejonizujuća), proizvedenog otpada tokom izgradnje i funkcionisanja projekta

3.6.1. Emisije u vazduh

Tokom izgradnje objekta, uslijed rada građevinske mehanizacije neće doći do značajnijeg emitovanja štetnih gasova, jer neće biti angažovana teška mehanizacija. Neće doći do ispuštanja opasnih i otrovnih materija i neprijatnih mirisa.

Usljed izvođenja radova, doći će do povećanja nivoa buke i vibracija, ali samo na gradilištu i u neposrednoj blizini. Emitovanja svjetlosti, toplotne energije i elektro-magnetsnog zračenja neće biti.

Funkcionisanje projekta neće prouzrokovati buku osim rada automobilskih motora koji dolaze i odlaze od objekta, dok vibracija, emisije svjetlosne i toplotne energije kao ni elektromagnetno zračenja neće biti.

3.6.2. Ispuštanje u vodotoke

Pravilnim upravljanjem radova, ne stvaraju se uslovi za zagađenje sredine. Međutim, na nekim 350m udaljenosti nalazi se vodotok, tako da u slučajevima curenja otpadnih voda ili opasnih tečnosti, mogućnosti zagađenja vodotoka minimalne ili nikakve.

Imajući u vidu djelatnost objekta u toku njegovog funkcionisanja neće se izvršiti depozicija hemijskih i drugih materija koje bi mogle uticati na zagađenje površinskih i podzemnih voda. Prilikom funkcionisanja objekta predviđeno je da se fekalne vode upuštaju u biološku separator.

3.6.3. Odlaganje na zemljište

Tokom izvođenja radova za realizaciju projekta javiće se građevinski otpad, koji će biti uredno deponovan, shodno Zakonu o upravljanju otpadom ("Sl. list CG" br.64/11, 39/16).

Pošto se radi o izgradnji objekta doći će do uklanjanja zemljišta, uzurpacije.

Tokom funkcionisanja objekta javljaće se komunalni čvrsti otpad koji preuzima nadležno komunalno preduzeće.

Također, investitoru se predlaže da treba zaključiti ugovor o odvozu komunalnog otpada sa nadležnim komunalnim preduzećem.

Za čvrsti komunalni otpad, koji će nastajati prilikom funkcionisanja projekta predlaže se sakupljanje u kante i kontejnere.

Sakupljeni čvrsti komunalni otpad odvoziće nadležno komunalno privredno društvo.

3.6.4. Buka, vibracije i toplota

Tokom izvođenja projekta doći će do povećanog nivoa buke koja nastaje uslijed rada mehanizacije i ručnih alata. Ovaj nivo buke će biti ograničenog vremena trajanja dok traje izvođenje projekta.

Funkcionisanjem projekta neće doći do značajnog povećanja emisija buke, ali će i dalje biti prisutan nivo buke koji potiče od svakodnevnog saobraćaja na ovom području.

Intenzitet buke u toku funkcionisanja objekta, neće biti visok.

Buke koja potiče od građevinskih radova na otvorenom prostoru za čije je izvođenje izdata dozvola nadležnog organa, može prekoračiti propisanu graničnu vrijednost za 50dB, u vremenu u kojem se u skladu sa zakonom mogu izvoditi građevinski radovi.

Preporučujemo da, se u procesu izgradnje objekta, koristi oprema koja će zadovoljiti nivoe zvučne snage, a shodno Direktivi o emitovanju buke u životnu sredinu putem opreme koja se koristi na otvorenom prostoru (ED 2000/14EC).

Intenzitet buke takođe zavisi od broja mašina i prevoznih sredstava koje će biti angažovane na izgradnji objekta.

Vrijednosti zvučne snage izvora (L_w), za osnovne građevinske mašine koje će biti angažovane na izgradnji objekta prikazane su u tabeli u nastavku dokumenta.

Tabela 3.: Vrijednosti zvučne snage izvora (L_w) za osnovne građevinske mašine koje će biti angažovane na izgradnji objekta

Vrsta opreme	L_w dB(A)
Bager	100
Utovarivac	95
Kamion	95
Mikser	95
Pumpa za beton	85
Vibrator za beton	85
Valjak	90

Najbitnije vibracije potiču od kretanja teških motornih vozila i građevinskih mašina i od rada građevinskih mašina. Teška motorna vozila se po pravilu kreću magistralnim putem. U ostalim dijelovima, teška motorna vozila se kreću najčešće zbog dopremanja građevinskog materijala i odvoženja iskopane zemlje i šuta.

U tabeli su date udaljenosti na kojoj se vibracije mogu registrovati na osnovu određene vrste građevinske aktivnosti. Vrijednosti su zasnovane na terenskim mjeranjima i informacijama iz

literature, a preuzete su iz Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, koja je rađena za Državni prostorni plan.

Imajući u vidu da na razdaljini od lokacije, koja je tabelarno prikazana, ima objekata, vjerovatno je da vibracije, prouzrokovane izgradnjom planiranog projekta, budu registrovane.

Tabela 4.: Razdaljine na kojima mogu biti registrovane vibracije od strane građevinske mehanizacije

Građevinske aktivnosti	Razdaljine na kojima vibracije mogu biti registrovane (m)
Iskopavanje	10 - 15
Kompaktiranje	10 - 15
Teška vozila	5 - 10

S obzirom, na vrstu djelatnosti, radne procese i opremu koja će se koristi u predmetnom projektu, neće biti emitovanja zračenja (jonizujuća i nejonizujuća) prema okruženju.

3.6.5. Sanitarno-fekalne otpadne vode

Kanalizacioni kolektori van objekta predviđeni od plastičnih kanalizacionih PVC cijevi potrebnog profila, a takođe projektom predviđeno da se fekalna kanalizacija priključi na biološki separator.

Atmosferska voda sa krova se planira rješiti krovnim slivnicima i vertikalnim olucima. Odvođenje atmosferske vode sa terasa i nastrešnica slivnicima i olučnim vertikalama. Atmosferska kanalizacija projektovana da se slobodno izljeva na zelenu površinu.

3.7. Prikaz tehnologije tretiranja (prerada, reciklaža, odlaganje i sl.) svih vrsta otpadnih materija

Tretiranje otpadnih voda

Otpadne vode (tehnološke) tretirati će se kroz biološki separator, jer kanalizaciona mreža nije razvedena. A atmosferke vode će se slobodno izljevati na zelenu površinu. Drugih oblika otpadnih voda neće biti.

Tretiranje čvrstog otpada i ostali tečni otpad

Prema Pravilniku o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG“ br. 59/13. i 83/16, otpad koji se stvara na predmetnoj lokaciji može se svrstati u sljedeće grupe:

- Komunalni otpad koji će se stvarati od strane uposlenika prilikom obavljanja radnog procesa usluživanja.
- Građevinski otpad koji će se stvarati prilikom izvođenja radova objekta.

Otpad se treba tretirati na način da je usklađen sa Uredbom I načinu I uslovima skladištenja otpada ("Sl. list CG", br. 33/13) I Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. list CG“ br. 64/11 i 39/16).

Komunalni otpad se odlaže u predložene kontejnere ili polu podzemne kontejnere, u skladu sa "Zakonom o upravljanju otpadom". Dalji transport i odlaganje vrši ovlašteno komunalno preduzeće.

Postupanje sa građevinskim otpadom se vrši u skladu sa "Pravilnikom o postupanju sa građevinskim otpadom, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cement azbestnog građevinskog otpada" (Sl.list CG br.,50/12)

.

4. IZVJEŠTAJ O POSTOJEĆEM STANJU SEGMENTA ŽIVOTNE SREDINE

Šire područje predmetne lokacije, se koristi za vikend stanovanje i za stalno stanovanje. U blizini predmetne lokacije su zastupljeni uglavnom privatni stambeni objekti.

Promjena se ogleda u povećanju broja ljudi na lokaciji, prvenstveno za broj zaposlenih koji će raditi na lokaciji. Funkcionisanjem projekta, dolaziće do cirkulacije uposlenika i transporta ulazne sirovine i odlaznog finalnog produkta.

Uz objekat sa istočne strane prolazi magistralni put M6 pravac.

Osnovni elementi životne sredine ovog prostora u određenoj mjeri su očuvani, iako je eksploatacijom ležišta uglja Borovica, okolina pretrpjela izvjesne uticaje i promjene. S jedne strane, izmijenjena je prirodna fizionomija područja, a s druge strane zbog aktivnosti koje su se u njemu odvijale, uzrokovano je narušavanje izvjesnog dijela prirodnih potencijala na ovom području.

Što se tiče buke, lokacija predmetnog projekta je nije izložena većem intenzitetu buke, iako je magistralni put u neposrednoj blizini.

Na bazi navedenog može se konstatovati da je postojeće stanje osnovnih segmenta životne sredine na posmatranom prostoru djelimično zadovoljavajuće, dok su pojedini segmenti, kao što je pejzaž, vode, ekosistem flore i faune i dr., oštećeni razvojem industrije uglja.

Shodno namjeni objekta, ne postoje faktori koji bi kumulativno sa iznesenim uticajima imali veće negativne posljedice po životnu sredinu na ovoj lokaciji ili u njenoj blizini.

Uticaji na ostale segmente životne sredine kao što su lokalno stanovništvo i klima neće biti zastupljeni. Može doći do minimalnih uticaja na mikro klimu lokacije, prilikom istovara i utovara sirovine, ili jednostavno isparavanjem prilikom prerade industrijske konoplje. Međutim, ti uticaji su minimalni i kratkotrajni.

.

5. OPIS MOGUĆIH ALTERNATIVA

Opredjeljenje za djelatnost koja se prezentira ovim Elaboratom, proizašla je iz činjenice, da Nositac projekta, posjeduje određeni kapital koji je želio da investira u razvoj industrijske konoplje i njegove prerade, a zatim i distribucije.

Investitor (nosilac projekta) je lokaciju već posjedovao. Nalazi se u seoskom naselju, gdje postoje stalni stambeni i vikend objekti. Područje nije intenzivno frekventno, iako je blizini magistralnog puta. Lokacija je lahko dostupna lokalnom stanovništvu, korisnicima iz drugih opština.

Izbor opreme i tehnologije rada, je prije svega uslovljena novim trendovima u ovoj oblasti. Predmetna oprema je savremena u pogledu tehnološkog postupka i ista se obezbjeđuje od renomiranih proizvođača.

Tabela 5.: Razmatrane alternative po segmentima

Broj	Aspekti	Razmatrana alternativa sa obrazloženjem glavnih razloga za izbor određenog rješenja i uticaja na životnu sredinu
1	Lokacija	<i>Nije razmatrana alternativa. Predmetna parcela je u vlasništvu nosioca projekta.</i>
2	Uticaj na segmente životne sredine i zdravlje ljudi	<i>Alternativno rješenje može biti drugačiji pristup izradi projekta uz korištenje drugih vrsta materijala ili iznalaženje rješenja drugačijeg oblika objekta</i>
3	Proizvodni process ili tehnologija	<i>Od alternativnih rješenja tehnologije prerade, može se desiti da se ugradi drugi proizvođač opreme, ukoliko se pokaže da je funkcionalno rješenje.</i>
4	Metode rada u toku izvođenja i funkcionisanja projekta	<i>Nije razmatrana alternativa. Nema značajnih razlika u uticaju na životnu sredinu, u odnosu na izabrano rješenje</i>
5	Planovi lokacija i nacrta projekta	<i>Nije razmatrana alternativa. Nema značajnih razlika u uticaju na životnu sredinu, u odnosu na izabrano rješenje</i>
6	Vrsta i izbor materijala za izvođenje projekta	<i>Vrsta materijala se može i promijeniti, ukoliko se pokaže dostupnost kvalitetnije i isplativije varijante u periodu prije početka radova.</i>
7	Vremenski raspored za izvođenje i prestanak funkcionisanja projekta	<i>Nije razmatrana alternativa. Nema značajnih razlika u uticaju na životnu sredinu, u odnosu na izabrano rješenje.</i>
8	Datum početka i završetka izvođenja	<i>Početak izvođenja radova planira se nakon dobivanja saglasnosti, a izvođenje radova će trajati 1 godinu.</i>
9	Veličina lokacije objekta	<i>Nije razmatrana alternativa. Lokacija je u vlasništvu nosioca projekta. U ovoj fazi izrade, neće se uzeti u obzir smanjenje ili povećanje objekta.</i>
10	Obim proizvodnje	<i>Obim prerade zavisi od potražnje produkta. Obim u ovoj fazi ostaje kako je planirano, ali se ostavlja mogućnost razmatranja o povećanju ili smanjenju</i>

			<i>ukoliko se pokaže potreba (potražnja) za jednim ili drugim</i>
11	Kontrola zagađenja		<i>Nije razmatrana alternativa. Nema značajnih razlika u uticaju na životnu sredinu, u odnosu na izabranu rješenje</i>
12	Uređenje otpada reciklažu, korištenje odlaganja	odlaganja ukљujući ponovno konačno	<i>Nije razmatrana alternativa. Nema značajnih razlika u uticaju na životnu sredinu, u odnosu na izabranu rješenje</i>
13	Uređenje pristupa saobraćajnih puteva	I	<i>Nije razmatrana alternativa. Nema značajnih razlika u uticaju na životnu sredinu, u odnosu na izabranu rješenje</i>
14	Odgovornost I procedura za upravljanje životnom sredinom		<i>Nije razmatrana alternativa. Nema značajnih razlika u uticaju na životnu sredinu, u odnosu na izabranu rješenje</i>
15	Obuke		<i>Nije razmatrana alternativa. Nema značajnih razlika u uticaju na životnu sredinu, u odnosu na izabranu rješenje</i>
16	Monitoring		<i>Nije razmatrana alternativa. Nema značajnih razlika u uticaju na životnu sredinu, u odnosu na izabranu rješenje</i>
17	Planovi za vanredne prilike		<i>Nije razmatrana alternativa. Nema značajnih razlika u uticaju na životnu sredinu, u odnosu na izabranu rješenje</i>
18	Uklanjanje projekta dovodenje lokacije u prvobitno stanje (za privremene objekte)	I	<i>Nije planirano uklanjanje objekta ukoliko objekat prestaje sa radom</i>

6. OPIS SEGMENTA ŽIVOTNE SREDINE

Za analizu segmentata životne sredine za koje postoji mogućnost da budu značajno izloženi riziku uslijed realizacije projekta, su korišćeni raspoloživi podaci o postojećem stanju životne sredine na lokaciji i u širem okruženju lokacije, opština Pljevlja.

Stanovništvo (naseljenost i koncentracija)

Prema Popisu iz 2011. godine, na teritoriji opštine Pljevlja živi 30.786 stanovnika (15.138 muškaraca ili 49,17% i 15.648 žena ili 50,83%), sa gustinom naseljenosti od 20,09 stanovnika na km².

U urbanom gradskom naselju Pljevlja živi 63,30%, dok je 36,70% u ruralnom području.

Kretanje broja stanovnika od 2000. godine, kada je opština Pljevlja imala 36.250 stanovnika, prema podacima Uprave za statistiku.

Trend smanjenja broja stanovnika uslovjen je negativnim prirodnim priraštajem i nepovoljnim migracionim tokovima. Ukupan broj stanovnika u Pljevljima se prethodnih godina smanjivao, tako da je u periodu od 2011. do 2018. godine ukupan broj stanovnika smanjen za 10,6%. Uz negativan prirodni priraštaj, migracija predstavlja dodatni značajan faktor smanjenja broja stanovnika. U 2011. godini kada je vršen popis stanovništva, odseljenja su bila viša za 165 u odnosu na doseljenja, dok je ta razlika bila znatno veća u 2018. godini kada je iznosila 285. Ods

Gustina naseljenosti u Sjevernom regionu iznosi 24,35 stanovnika po km², dok je gustina naseljenosti opštine Pljevlja 20,9 stanovnika po km² i znatno je ispod nacionalnog prosjeka prosječna naseljenost po km² iznosi 44,8 stanovnika, prema podacima iz Popisa 2011. godine.

Opštinu Pljevlja kao i sjeverni region karakteriše niska gustina naseljenosti u odnosu na gustinu naseljenosti u središnjem i primorskom regionu.

Mreža naselja je disperzivnog tipa, uslovljena nepovoljnim geografsko-saobraćajnim karakteristikama. Veliki broj seoskih naselja je razbijenog tipa, malih demografskih veličina, male gustine naseljenosti, sa niskim nivoom koncentracije stanovništva i djelatnosti sekundarnog i tercijarnog tipa. Uočljiva je prostorna disproporcija užeg gravitacionog područja Pljevalja i okolnog prostora u smislu koncentracije stanovništva i ekonomskih aktivnosti u urbanoj aglomeraciji Pljevalja.

Predmetna lokacija pripada seoskom naselju, gdje je gustina naseljenosti rijetka.

Zdravlje ljudi

Analizu i kontrolu higijenske ispravnosti vode za piće iniciraju Institut za javno zdravlje Crne Gore i „Vodovod“ DOO Pljevlja, a vrše Institut za javno zdravlje Crne Gore (periodične analize prema zakonskoj obavezi, dva puta godišnje), Zavod za javno zdravlje iz Užica (sedmičnu osnovnu cjelokupnu analizu) i Interna laboratorijska postrojenja Pliješ – „Vodovod“ DOO Pljevlja (vrši svakodnevne analize vode).

Biodiverzitet (flora i fauna), podaci o rijetkim i zaštićenim vrstama

U Crnoj Gori obaveza praćenja stanja svih segmenata životne sredine proističe iz Zakona o životnoj sredini ("Sl. list RCG", br. 52/16, članovi 54,55 i 56) dok obaveza praćenja stanja očuvanosti prirode proističe iz Zakona o zaštiti prirode ("Sl.list CG", br. 54/16,18/19).

Najbliže praćenje stanja životne sredine, odnosno elemenata biodiverziteta za 2020.godinu, prema Informacijama o stanju životne sredine, zabilježeno je na području Parka prirode gornjeg toka rijeke Ćehotine, ali navedene informacije nisu relevantne za područje predmenog projekta.

Napomena: U odnosu na predložene lokacije za segment biodiverziteta u Programu monitoring životne sredine Crne Gore za 2021. godinu, koji je usvojila Vlada Crne Gore, a u kontekstu konačno usvojenog budžeta Agencije za zaštitu životne sredine za 2021. godine koji je bio značajno niži od predloženog te je došlo do korekcije u smislu obima realizacije Programa monitoringa.

Zemljište (zauzimanje/korištenje zemljišta, kvalitet zemljišta, geološke i geomorfološke karakteristike)

Zemljište u pljevaljskoj kotlini je izloženo obimnim negativnim promjenama. One se odražavaju u izmjenama reljefa i opštoj devastaciji prostora na velikim površinama, gubicima kvalitetnog poljoprivrednog zemljišta i u zagađivanju zemljišta.

Veoma izražen problem na prostoru pljevaljske opštine je eksploatacija prirodnih sirovina i fizička ugrozenost slobodnih zemljišnih površina. Eksploatacija i zauzimanje slobodnih površina, formiranje industrijskih zona, površinskih kopova i rudnika ima tendenciju razvoja i neizbjegne posledice, kao što su narušavanje prirodnog ambijenta, zagađenje životne sredine i gubitak plodnih zemljišnih površina i šumskih područja.

U toku su radovi u okviru projekta „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“ za koji je Vlada Crne Gore sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj potpisala Ugovor o zajmu, a čiji cilj je remedijacija lokacija koje su kontaminirane istorijskim opasnim zagađenjem, obuhvaćena je i deponija pepela i šljake TE „Pljevlja“ i flotacijsko jalovište u Gradcu. Nakon završetka radova ove lokacije će postati područja bezbjedna za ljudi, životinje i životnu sredinu. Sanacijom će se spriječiti ispuštanje opasnih materija u životnu sredinu i to bezbjednom izolacijom kontaminiranog materijala.

Tlo (organske materije, erozija, zbijenost, zatvaranje tla)

Za posmatrano područje, odnosno za Opštinu Pljevlja u sklopu dokumenta Informacije o stanju životne sredine, nisu rađena istraživanja ni ispitivanja koja se odnose na tlo.

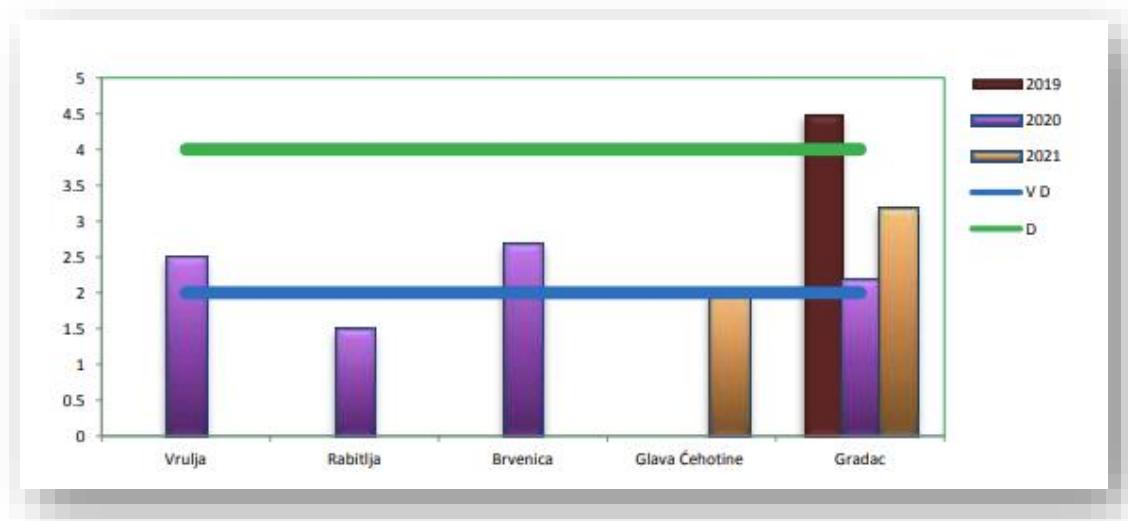
Voda (hidromorfološke promjene, količina i kvalitet sa posebnim osvrtom na ispuste otpadnih voda)

Stalna kontrola kvaliteta površinskih voda u Crnoj Gori obavlja se radi procjene kvaliteta vode vodotoka, praćenja trenda zagađenja i očuvanja kvaliteta vodnih resursa. Ispitivanja kvaliteta

vode na izvorišima služe za ocjenu ispravnosti voda za potrebe vodosnabdijevanja i rekreatije stanovništva u cilju zaštite izvorišta i zdravlja stanovništva.

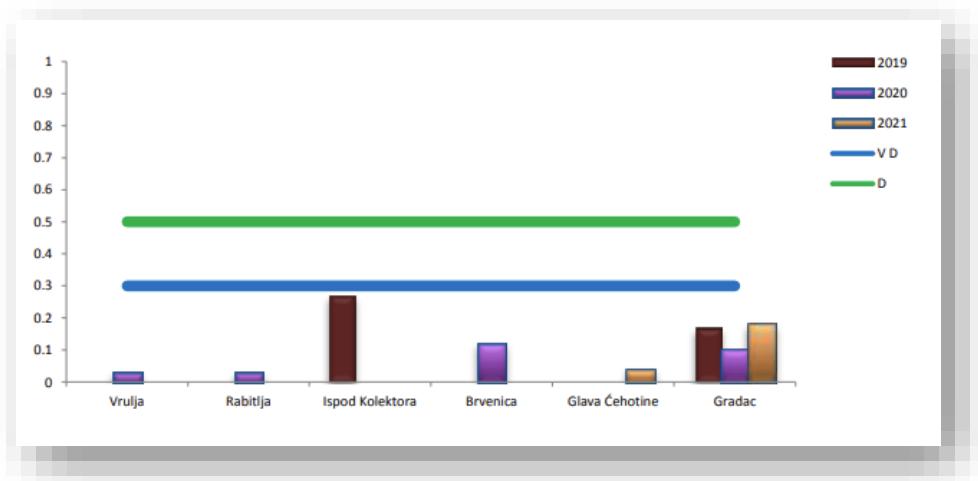
Ispitivanje osobina voda ima za cilj utvrđivanje statusa voda: površinskih voda (kao hemijski i ekološki status) podzemnih voda (kao hemijski i kvantitativni status). Utvrđuju se elementi za određivanje svakog od navedenih statusa kao vrlo dobar, dobar, umjeren, loš i vrlo loš, a za pojedinačna vještačka i značajno izmijenjena vodna tijela klasifikacija se vrši na osnovu ekološkog potencijala kao dobar, umjeren, loš i vrlo loš.

Biološka potrošnja kiseonika (BPK) je količina kiseonika koja potrebna da se izvrši biološka oksidacija prisutnih, biološki razgradljivih, sastojaka vode. Stepen zagađenosti vode organskim jedinjenjima definisan je, pored ostalih, i ovim parametrom (BPK) i osnovni je parametar za ocjenu zagađenosti površinskih voda organskim materijama.

Grafikon 1.: BPK5 u rijeci Čehotini (mg O₂/l)

Najznačajniji izvor zagađenja ortofosfata potiče iz komunalnih i industrijskih otpadnih voda i poljoprivrede. Fosfati mogu oštetiti vodenu okolinu i narušiti ekološku ravnotežu u vodama, te njihov povećan sadržaj može izazvati eutrofikaciju, što ima za posledicu ubrzano razmnožavanje algi i viših biljaka i stvaranje nepoželjne promjene ravnoteže organizama prisutnih u vodi, kao i samog kvaliteta vode.

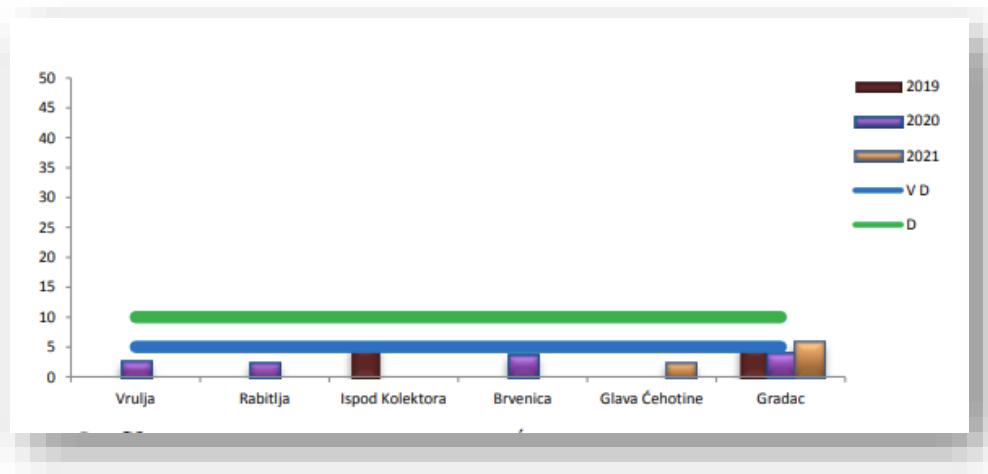

Grafikon 2.: Sadržaj ortofosfata (fosfata) u rijeci Čehotini (mg/l)

Jedinjenja koja sadrže azot, u vodi se ponašaju kao nutrijenti i izazivaju nedostatak kiseonika, a time utiču na izumiranje živog svijeta. Glavni izvori zagađenja azotnim jedinjenjima su komunalne i industrijske otpadne vode, septičke jame, upotreba azotnih vještačkih đubriva u poljoprivredi i životinjski otpad. Bakterije u vodi veoma brzo prevode nitrate u nitrite.

Uticaj nitrita na zdravlje ljudi je veoma negativan, jer reaguju direktno sa hemoglobinom u krvi, proizvodeći met-hemoglobin koji uništava sposobnost crvenih krvnih zrnaca da vezuju i prenose kiseonik.

Na osnovu rezultata ispitivanja kvaliteta površinskih voda može se zaključiti da su izmjerene vrijednosti za nitrate u granicama dozvoljenih koncentracija.

Grafikon 3.: Sadržaj nitrata u rijeci Čehotini (mg/l)

Na osnovu vrijednosti osnovnih fizičko-hemijskih elemenata kvaliteta ispitano je 19 rijeka, odnosno njihovih 28 lokacija. Stanje voda imalo je: vrlo-dobar status na 7 mjerna mesta

(25,0%) (1 lokacija na rijeci Jadranskog sliva: Mrtvica-iznad ušća i 6 lokacija na rijekama Dunavskog sliva: Tara na svih 5 mjesta:Trebaljevo, ispod Mojkovca, ispod Crnih Poda-isпод kampa, iznad Đ. Tare, Šćepan Polje i Ćehotina-Glava Ćehotine), dobar status na 14 mjernih mjesta (50,0%) (7 lokacija na rijekama Jadranskog sliva: Bojani-R, Morača-Ljevište, ispod Manastira, Pernica-Međurečje; Zeta-Vranske njive, Cijevna-Dinoša, nizvodno od mosta; Mrtvica-srednji tok i 7 lokacija na rijekama Dunavskog sliva: Veruša-iznad mosta; Vrbnica-isпод centrale; Bijela-nizvodno od mosta, Bukovica-iznad Timara, Bistrica Berenska-isпод Lubnica; Perućica-Jošanica; Grlja-Vusanja), i umjeren status na 7 mjernih mjesta (25,0%) (1 lokacija na rijeci Jadranskog sliva: Morača-isпод ušća Cijevna i 6 lokacija na rijekama Dunavskog sliva: Lim-Dobrakovo, Bistrica Bjelopoljska-iznad Bistrice; Ljuboviđa-iznad ušća, Ribarevina; Kutska rijeka-isпод Kuti; Ibar-Bać; Ćehotina- Gradac).

Na osnovu vrijednosti biološkog elementa fitoplanktona, mase i brojnosti ćelija jedinki algi u vodi-stanje kvaliteta voda ispitivanih lokacija 5 rijeka-odnosno njihovih 5 ispitivanih mjernih mjesta, imala su: dobar status na 2 lokacije (40,0%) (Zeta-Vranske njive, Lim Dobrakovo) i **umjeren status bio je na 3 lokacije (60,0%) (Bojana-Reč, Morača-iznad ušća Cijevne i Ćehotina-Gradac)**.

Na osnovu vrijednosti biološkog elementa fitobentosa, strukture i brojnosti silikatnih algi, stanje kvaliteta voda ispitivanih lokacija: 19 vodotoka - odnosno njihovih 28 mjernih mjesta, imalo je: vrlo-dobar status na 18 lokaciji (64,3%); dobar status na 7 lokacija (25,0%) i **umjeren status bio je na 3 lokacije (10,7%) (Veruša-iznad mosta; Bukovica-iznad Timara i Ćehotina-Gradac)**.

Na osnovu vrijednosti biološkog elementa makrofita u vodi-stanje kvaliteta voda bilo je na 15 rijeka-odnosno njihovih ispitivanih 17 mjernih mjesta na kojima su se mogle analizirati makrofite i odrediti status, bio je: vrlo dobar status na 6 lokacije (35,3%); dobar status na 2 lokacije (11,8%); umjeren status bio je na 2 lokacije (11,8%) (Zeta-Duklov most i Bijela nizvodno od mosta), loš status na 6 lokacija (35,3%) (Bojana-Reč, Morača-isпод ušća Cijevne, Veruša-uzvodno od mosta, Tara-Trebaljevo, Ljuboviđa-Ribarevina i Bistrica Beranska- ispod Lubnica) i **vrlo-loš na 1 lokaciju (5,9%) (Ćehotina-Gradac)**.

Na osnovu vrijednosti biološkog elementa makrozoobentosa, strukture i brojnosti 8 taksona nađenih organizama, stanje kvaliteta voda lokacija 19 vodotoka - odnosno njihovih ispitivanih 27 mjernih mjesta, nije bilo mjesta sa zadovoljavajućim statusom - svi lokaliteti imali su status kvaliteta izvan dobrog: umjeren status bio je na 5 lokaliteta (18,5%), loš status je bio na 12 lokaliteta (44,4%) i **vrlo loš status je bio na 10 lokaliteta (37,0%) (Bojana-Reč, Cijevna-Dinoša, nizvodno od mosta, Bukovica-iznad Timara, Lim-Dobrakovo, Bistrica Bjelopoljska-iznad naselja Bistrice, Ljuboviđa-Ribarevina, Bistrica Beranska-isпод Lubnica, Kutska Rijeka-isпод Kuta, Grlja-Vusanje, iznad vodopada i Ćehotina-Gradac)**.

Ocjena kvaliteta podzemnih voda

Izvođeće Breznice, prostor Pljevlja, sa koga se voda koristi za snabdijevanje vodovoda Pljevlja, pripada GVTPV Basen Pljevlja. Uzorak je uzet iz kaptažnog bazena. Voda je pokazala, sa aspekta osnovnih fizičko hemijskih elemenata, dobar status. Kvalitet vode u 91,7% određenih

parametara je pokazao odličan kvalitet, tj. dobar status a 8,3% određenih parametara je pokazao dobar status (BPK5). Što se tiče mikrobiološkog kvaliteta u vodi je bilo prisustvo koliformnih bakterija (59-74/100ml) i tivih bakterija (52-290/100ml), a fekalnih bakterija je bilo (2-11/100ml).

Izvorište Zmajevac, prostor Pljevlja, sa koga se voda koristi za snabdijevanje vodovoda Pljevlja, pripada GVTPV Maoče. Uzorak je uzet iz kaptičnog bazena. Voda je pokazala, sa aspekta osnovnih fizičko hemijskih elemenata, dobar status. Kvalitet vode u 100,0% određenih parametara je pokazalo odličan kvalitet, tj. dobar status. Što se tiče sadržaja zagađujućih supstanci koncentracije su bile ispod LOQ ($\mu\text{g/l}$ za As<0,20; Cd<0,10, Pb<0,20, Hg<0,05). Što se tiče mikrobiološkog kvaliteta u vodi je bilo prisustvo koliformnih bakterija (19-211/100ml) i tivih bakterija (28-34/100ml), a fekalnih bakterija je bilo (0- 12/100ml).

Pljevlja je nova bušotina koja se nalazi u Pljevljima, na desnoj obali Čehotine, pripada GVTPV Basen Pljevalja. Voda je pokazala, sa aspekta osnovnih fizičko hemijskih elemenata, loš status kvaliteta. Kvalitet vode u 33,3% određenih parametara je pokazalo odličan kvalitet, tj. dobar status, u 41,7% dobar status (BPK5, TOC, m-alkalitet, uk P, SO₄²⁻) i 25,0% loš status (el.prov., NO₂ -, PO₄³⁻). Što se tiče sadržaja zagađujućih supstanci detektovane su As=0,48 $\mu\text{g/l}$ i Pb=4,80 $\mu\text{g/l}$, dok su kod ostale 2 ispitivane sapstance (Cd,Hg) koncentracije bile ispod LOQ ($\mu\text{g/l}$ za Cd<0,10;Hg<0,05). Što se tiče mikrobiološkog kvaliteta nađene su koliformne bakterije (7270-8400/100ml), fekalne (230-580/100ml) i tive (107-315/100ml).

U prvom uzorkovanju voda je bila sive boje i slabe providnosti, dok je u drugom bila tamnosive boje, srednje-slabe providnosti, sa prisutnim suspendovanim materijama i masni-uljem mrljama.

Vazduh (Kvalitet vazduha)

Ocjena kvaliteta vazduha vršena je u skladu sa Uredbom o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha ("Sl. list CG", br. 045/08, 025/12), (u daljem tekstu Uredba).

Svi podaci sa automatskih stacionarnih stanica dostupni su javnosti i drugim zainteresovanim stranama na sajtu Agencije za zaštitu životne sredine (www.epa.org.me).

U skladu sa novom Uredbom o uspostavljanju mreže mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha, teritorija Crne Gore podijeljena je u tri zone, koje su određene preliminarnom procjenom kvaliteta vazduha u odnosu na granice ocjenjivanja zagađujućih materija na osnovu dostupnih podataka o koncentracijama zagađujućih materija i modeliranjem postojećih podataka. Granice zona kvaliteta vazduha podudaraju se sa spoljnim administrativnim granicama opština koje se nalaze u sastavu tih zona.

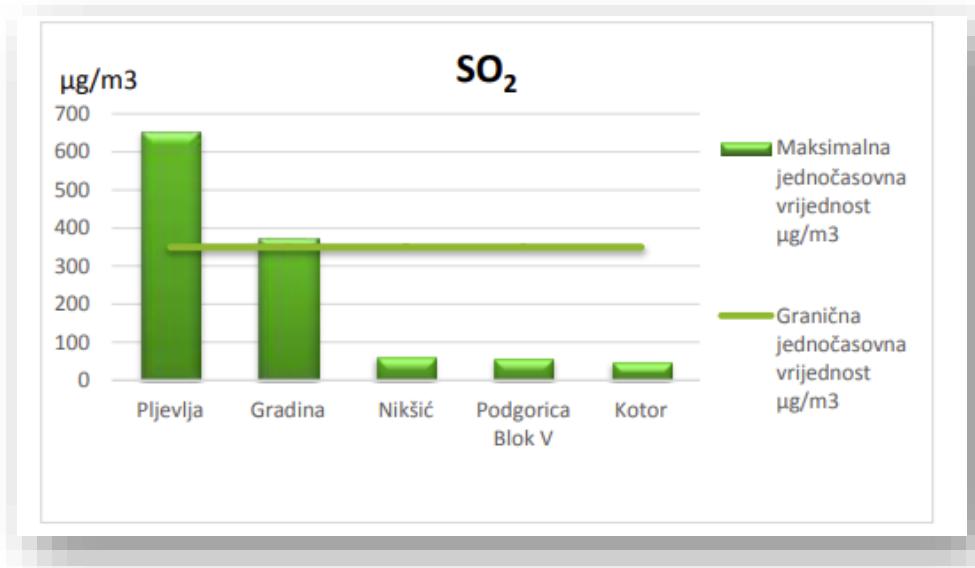
Tabela 6.: Zone kvaliteta vazduha (Izvor: Izvještaj o stanju životne sredine u Crnoj Gori (2020. godina)

Zona kvaliteta vazduha	Opštine u sastavu zone
Sjeverna zona kvaliteta vazduha	Andrijevica, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Pljevlja, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Plužine, Rožaje, Šavnik i Žabljak
Centralna zona kvaliteta vazduha	Podgorica, Nikšić, Danilovgrad i Cetinje
Južna zona kvaliteta vazduha	Bar, Budva, Kotor, Tivat, Ulcinj i Herceg Novi

Na mjernoj stanici u Pljevljima, 13 srednjih jednočasovnih vrijednosti sumpor(IV)oksida je bilo iznad propisane granične vrijednosti od $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (dozvoljeno je 24). Nije bilo prekoračenja granične vrijednosti za srednje dnevne koncentracije, koja iznosi $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

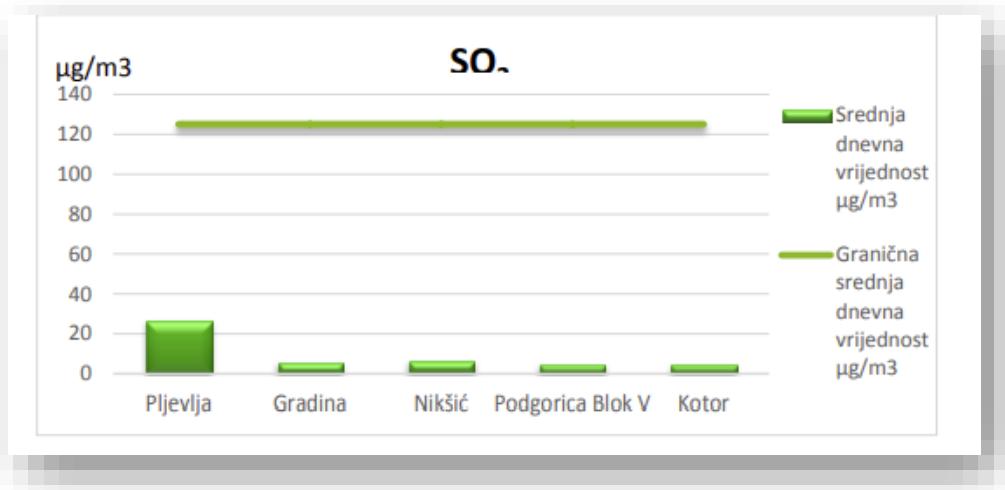
Na mjernoj stanici Gradina, 1 srednja jednočasovna vrijednost sumpor(IV)oksida je bila iznad propisane granične vrijednosti od $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$, dok prekoračenja granične vrijednosti za srednje dnevne koncentracije nisu registrovana. Na mernim stanicama u Nikšiću, Podgorici 2 Blok V i Kotoru, sve izmjerene vrijednosti sumpor(IV)oksida, izražene kao jednočasovne i srednje dnevne koncentracije, bile su značajno ispod propisanih graničnih vrijednosti za zaštitu zdravlja.

Grafikonom 4 predstavljene su maksimalne jednočasovne koncentracije sumpor(IV)oksida upoređene sa graničnom vrijednošću.

Grafikon 4.: Maksimalne jednočasovne koncentracije sumpor(IV)oksida - SO_2

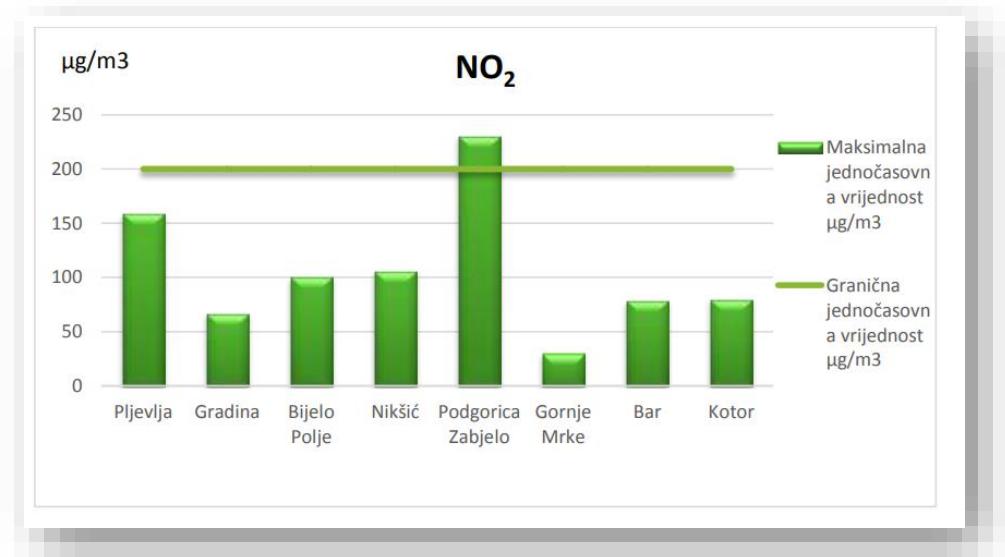
Na grafikonu 5 predstavljene su srednje dnevne koncentracije sumpor(IV)oksida upoređene sa graničnom vrijednošću.

Grafikon 5.: Srednje dnevne koncentracije sumpor(IV)oksida – SO_2

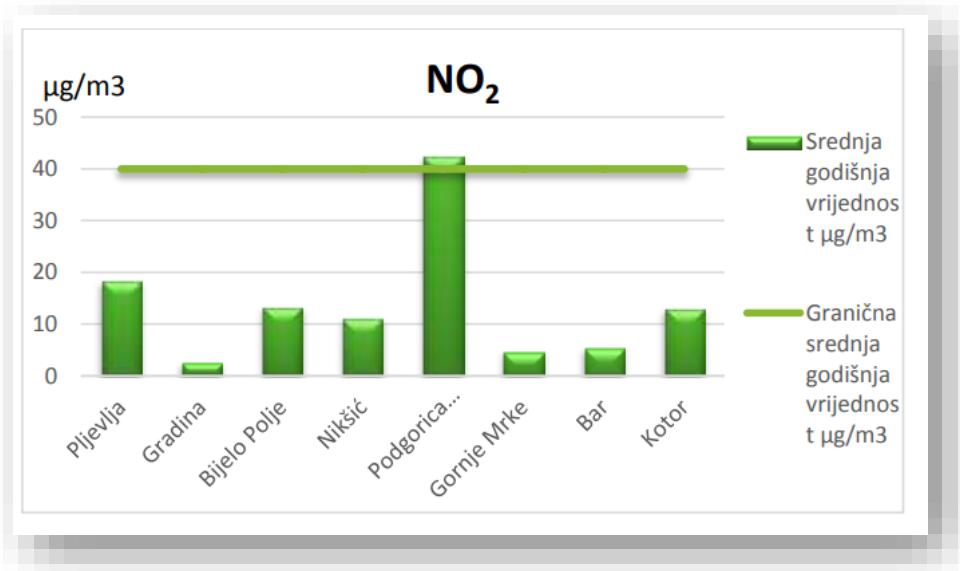
Mjerenje koncentracije azotnih oksida realizuje se na osam stacionarnih stanica u Crnoj Gori: Podgorica 1 kružni tok Zabjelo (UT), Nikšić, Pljevlja, Gradina, Bijelo Polje, Gornje Mrke, Bar i Kotor. **Na svim mjernim mjestima, osim u Podgorici, izmjerene vrijednosti azot(IV)oksida – NO_2 predstavljene kao jednočasovne i srednje godišnje koncentracije, bile su ispod propisanih graničnih vrijednosti.**

Grafikonom 6 predstavljene su maksimalne jednočasovne koncentracije azot(IV)oksida upoređene sa graničnom vrijednošću

Grafikon 6.: Maksimalne jednočasovne koncentracije azot(IV)oksida – NO_2

Na grafikonu 7 predstavljene su srednje godišnje koncentracije azot(IV)oksida upoređene sa graničnom vrijednošću.

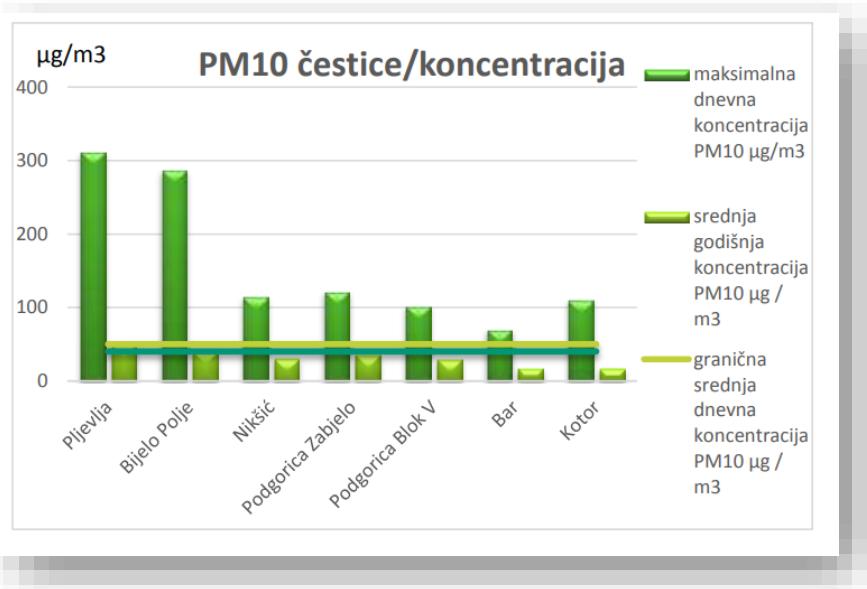
Grafikon 7.: Srednje godišnje koncentracije azot(IV)oksida – NO₂

Suspendovane čestice u vazduhu PM10

Mjerenja suspendovanih čestica PM10 vršena su na sedam mjernih stanica, i to u: Pljevljima, Bijelom Polju, Podgorici3 kružni tok Zabjelo (UT), Podgorici2 Blok V (UB), Nikšiću, Baru i Kotoru.

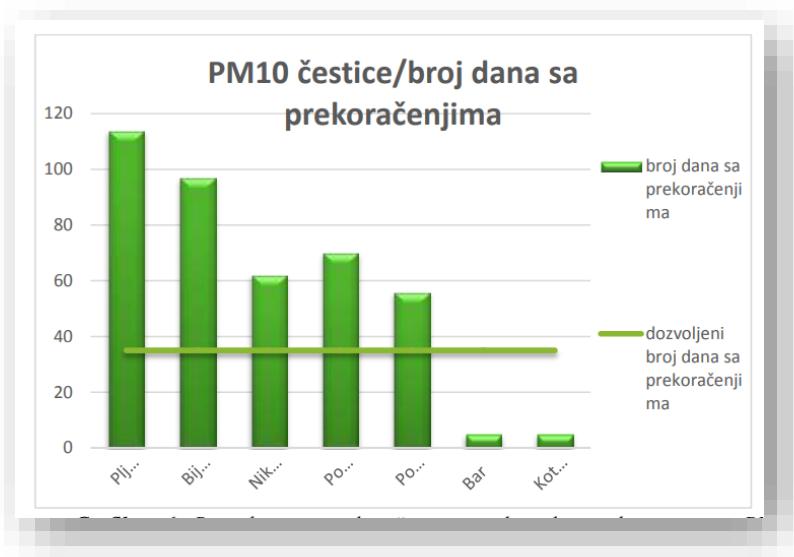
Na mjernej stanici Gagovića imanje u Pljevljima (UB), tokom 2021. godine, srednje dnevne vrijednosti PM10 čestica su 114 dana bile iznad propisane granične vrijednosti (dozvoljeno je 35 dana). Godišnja srednja vrijednost suspendovanih čestica PM10, na ovoj lokaciji, je takoče bila iznad granične vrijednosti od 40 µg/m³ i iznosila je 50 µg/m³.

Na grafikonu 8 predstavljene su maksimalne dnevne i srednje godišnje koncentracije PM10 čestica upoređene sa graničnim vrijednostima.

Grafikon 8.: Maksimalne dnevne i srednje godišnje koncentracije PM10 čestica

Na grafikonu 9, predstavljen je broj dana sa prekoračnjima srednje dnevne koncentracije PM10 čestica upoređene sa dozvoljenim brojem dana sa prekoračnjima, koji za jednu kalendarsku godinu iznosi 35.

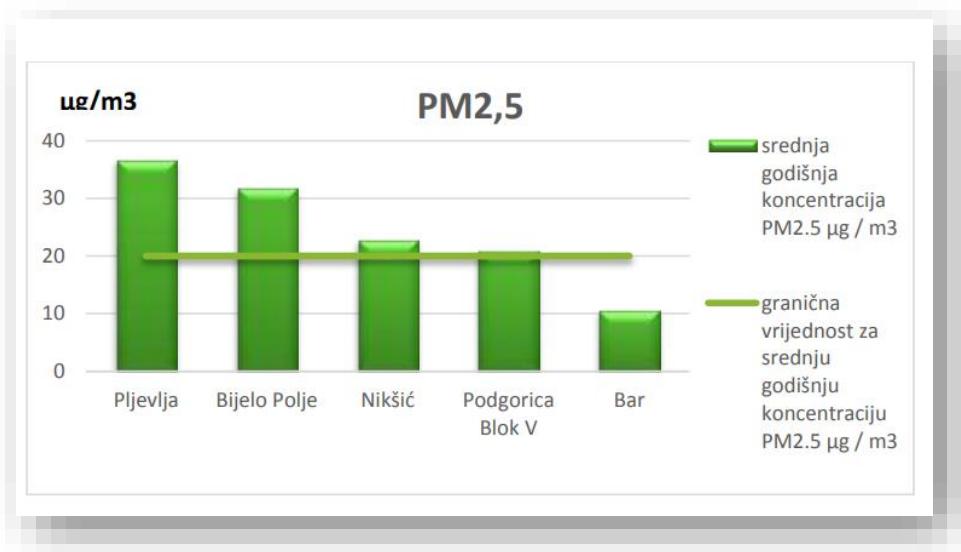

Grafikon 9.: Broj dana sa prekoračnjima srednje dnevne koncentracije PM10 čestica upoređene sa dozvoljenim brojem dana sa prekoračnjima

Suspendovane čestice u vazduhu PM2,5

Tokom 2021. godine, mjerjenje suspendovanih čestica PM2,5 realizovano je na pet stacionarnih mjernih stanica. Na stacionarnim stanicama u Pljevljima, Bijelom Polju, Nikšiću i Podgorici 2 Blok V, srednja godišnja koncentracija suspendovanih čestica PM2,5 bila je iznad propisane granične vrijednosti koja iznosi $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Srednja godišnja koncentracija PM2,5

čestica u Pljevljima iznosila je $37 \mu\text{g}/\text{m}^3$, u Bijelom Polju $32 \mu\text{g}/\text{m}^3$, u Nikšiću $23 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i u Podgorici2 Blok V (UB) $22 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

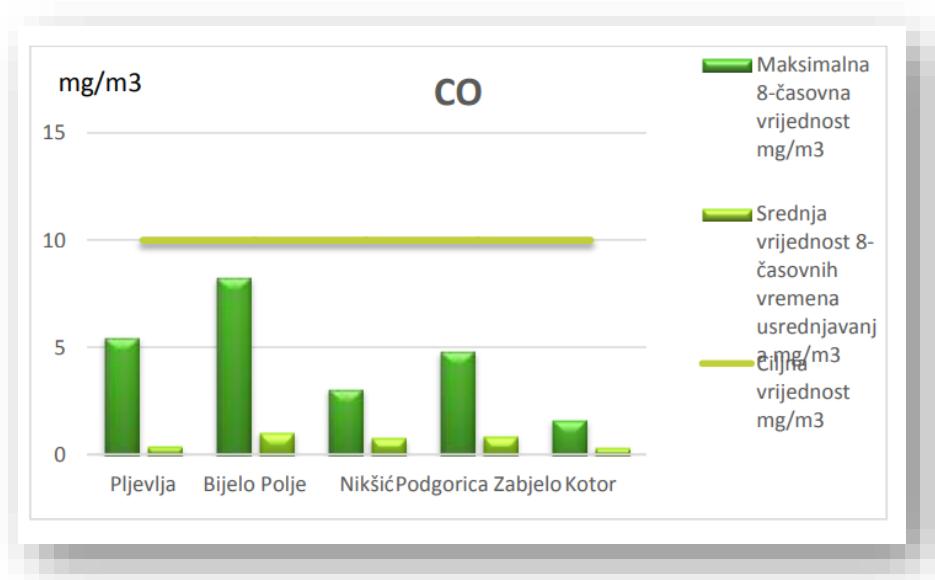

Grafikon 10. Srednje godišnje koncentracije PM_{2,5} čestica upoređene sa srednjom godišnjom graničnom vrijednošću

Koncentracija ugljen(II)oksida – CO prati se na lokacijama u Pljevljima, Bijelom Polju, Nikšiću, Podgorici Zabjelo (UT) i Kotoru.

Maksimalne osmočasovne srednje godišnje koncentracije ugljen(II)oksida, na svim mjernim mjestima, tokom cijelog perioda mjerena, bile su ispod propisane granične vrijednosti koja iznosi $10 \text{ mg}/\text{m}^3$.

Na grafikonu 11, predstavljene su maksimalne osmočasovne dnevne koncentracije ugljen(II)oksida upoređene sa ciljnom vrijednošću.

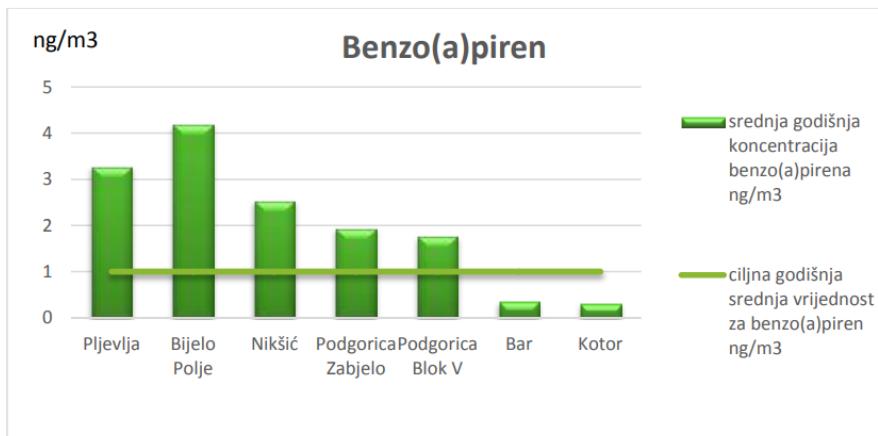
Grafikon 11. Maksimalne osmočasovne dnevne koncentracije ugljen(II)oksida upoređene sa ciljnom vrijednošću

Iz uzoraka sa svih mjernih mesta, na kojima se referentnom metodom pratila koncentracija PM10 čestica u vazduhu, vršena je hemijska analiza u cilju određivanja koncentracije, odnosno sadržaja benzo(a)pirena u PM10 česticama.

Srednja godišnja koncentracija benzo(a)pirena praćena je u: Pljevljima, Bijelom Polju, Nikšiću, Podgorici3 kružni tok Zabjelo (UT), Podgorici2 Blok V (UB), Baru i Kotoru.

Godišnja srednja vrijednost benzo(a)pirena na mjernim stanicama u: Pljevljima, Bijelom Polju, Nikšiću, Podgorici3 kružni tok Zabjelo (UT) i Podgorici2 Blok V (UB) bila je iznad propisane ciljne vrijednosti. U Kotoru i Baru, srednja vrijednost benzo(a)pirena bila je ispod propisane ciljne vrijednosti od 1 ng/m³.

Na grafikonu 12, predstavljene su srednje godišnje koncentracije benzo(a)pirena upoređene sa ciljnom vrijednošću.

Grafikon 12.: Srednje godišnje koncentracije benzo(a)pirena upoređene sa ciljnom vrijednošću

Sadržaj teških metala (Pb, Cd, As i Ni) u suspendovanim česticama PM10

Srednje godišnje vrijednosti sadržaja olova, kadmijuma, arsena i nikla u suspendovanim česticama PM10, na mjernim mjestima na kojima se referentnom metodom pratila koncentracija PM10 čestica u vazduhu (Pljevlja, Bijelo Polje, Nikšić, Podgorica3 kružni tok Zabjelo (UT), Podgorica2 Blok V (UB), Bar i Kotor), bile su ispod propisanih graničnih i ciljnih vrijednosti.

Gasovita živa

Za gasovitu živu, koja se na stanicu Gradina prati od oktobra 2019. godine, nisu propisane granične vrijednosti već samo mjere kontrole. Monitoring ovog polutanta uspostavljen je po prvi put, s ciljem praćenja uticaja emisija iz TE Pljevlja na kvalitet vazduha suburbanog i ruralnog područja, jer lokacija mjerne stanice Gradina ispunjava meteo i druge kriterijume za detekciju direktnog uticaja emitovanih polutanata iz TE Pljevlja. Osim toga, uspostavljanjem monitoringa gasovite žive, Crna Gora je ispunila jednu od obaveza predviđenu Regulativom o živi EU 2017/852 i obavezu predviđenu Minamata konvencijom.

Tabela 7.: Vrijednost mjerjenja gasovite žive

Broj 24-časovnih mjerjenja	91
Procenat validnih 24-časovnih mjerjenja (%), OP	24,93
Minimalna 24-časovna vrijednost (ng/m ³)	0,12
Maksimalna 24 časovna vrijednost (ng/m ³)	3,18
Srednja vrijednost 24-časovnih vremena usrednjavanja (ng/m ³)	0,57
Medijana 24-časovnih vremena usrednjavanja (ng/m ³)	0,31
C98 24-časovnih vremena usrednjavanja	1,71

Tokom 2021. godine evidentirano je poboljšanje kvaliteta vazduha u odnosu na koncentraciju sumpor(IV)oksida na mjernom mjestu u urbanoj zoni Pljevalja u poređenju sa 2020. godinom. Nije bilo prekoračenja granične vrijednosti za srednje dnevne koncentracije, koja iznosi 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, dok je 13 srednjih jednočasovnih vrijednosti sumpor(IV)oksida bilo iznad propisane granične vrijednosti od 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (dozvoljeno je 24).

Na mjernoj stanici Gradina na kojoj je tokom 2020. godine 10 srednjih jednočasovnih vrijednosti sumpor(IV)oksida bilo iznad propisane granične, tokom 2021. godine jedna jednočasovna srednja vrijednost sumpor(IV)oksida je bila iznad granične vrijednosti od 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a sve dnevne srednje vrijednosti su bile ispod donje granice ocjenjivanja za zaštitu zdravlja. Godišnja srednja vrijednost je bila ispod donje granice ocjenjivanja za zaštitu ekosistema.

Sve jednočasovne srednje vrijednosti azot(IV)oksida bile su ispod propisane granične vrijednosti (200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$), kao i srednja godišnja koncentracija koja je takođe bila ispod granične vrijednosti (40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$),

na svim mjernim mjestima Sjeverne zone.

Na mjernoj stanici Gradina, maksimalne osmočasovne srednje dnevne koncentracije ozona su bile ispod propisane ciljne vrijednosti.

Maksimalne 8-časovne srednje godišnje koncentracije ugljen(II)oksida – CO bile su ispod propisane granične vrijednosti za zaštitu zdravlja na mjernim mjestima u Pljevljima i Bijelom Polju.

Na mjernoj stanici Gagovića imanje, u Pljevljima (UB), tokom 2021. godine, srednje dnevnevrijednosti PM10 čestica su 114 dana bile iznad propisane granične vrijednosti (dozvoljeno je 35 dana). Godišnja srednja vrijednost suspendovanih čestica PM10, na ovoj lokaciji, je takođe bila iznad granične vrijednosti od 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i iznosila je 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Na mjernoj stanici u Bijelom Polju, srednje dnevne vrijednosti suspendovanih čestica PM10 su 97 dana bile iznad propisane granične vrijednosti od 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Godišnja srednja koncentracija PM10 čestica je takođe prelazila graničnu vrijednost i iznosila je 42 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Na osnovu dobijenih rezultata, može se konstatovati da je i u Pljevljima i u Bijelom Polju veliko opterećenje ambijentalnog vazduha suspendovanim česticama PM10, koje prelazi sve propisane granične vrijednosti.

Srednja godišnja koncentracija PM2,5 čestica u Pljevljima iznosila je 37 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, u Bijelom Polju 32 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ što je iznad propisane granične vrijednosti (20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Na mjernim stanicama u Pljevljima i Bijelom Polju, sadržaj olova, računat kao srednja vrijednost nedeljnih uzoraka, bio je ispod propisane granične vrijednosti. Istovremeno su vršene i analize uzoraka suspendovanih čestica PM10 na sadržaj arsena, kadmijuma i nikla. Rezultati analize pokazuju da je sadržaj kadmijuma, nikla i arsena bio ispod ciljne vrijednosti propisane radi zaštite zdravlja ljudi.

Srednje godišnje vrijednosti sadržaja benzo(a)pirena od 3 ng/m³ u Pljevljima i 4 ng/m³ u Bijelom Polju prelaze propisanu ciljnu vrijednost (1 ng/m³).

[Klima \(emisija gasova sa efektom staklene bašte, uticajima bitnim za adaptaciju\)](#)

Klima područja opštine Pljevlja definisana je geografskim položajem i konfiguracijom terena. Pljevaljski kraj se nalazi u zoni planinskog kontinentalnog klimatskog pojasa, položajem Pljevaske kotline i smerom pružanja planinskih venaca (koji dosežu i visine do 2238 m n.v. - Ljubišnja) koji je okružuju, dok rječne doline (Ćehotine i Tare u prvom redu) djeluju kao modifikatori klime na pojedinim dijelovima pljevaljske opštine.

Za analizu klimatskih karakteristika uzeti su podaci meteorološke stanice u Pljevljima, na kojoj se vrši neprekidno mjerjenje meteoroloških elemenata, osmatranje meteoroloških pojava i njihova distribucija u centar za prikupljanje podataka. Za podatke izmjerene na metorološkoj stanici Pljevlja može se reći da su reprezentativni za Pljevaljsku kotlinu, s obzirom da kotlina predstavlja relativno homogenu geografsku cjelinu. Naselje Pljevlja sa nadmorskom visinom od 783 mm, smješteno je u kotlini, u dolini rijeke Ćehotine okruženo planinskim padinama. Sa sjeverne i istočne strane kotlinu okružuju Čemerno i Kamena Gora, sa sjeverozapadne strane nalazi se Kovač planina, a sa juga i jugozapada se prostiru planinski visovi Lisca u Ljubišnje koji se nastavljaju ograncima Korijen planine, da bi po prolazu korita Ćehotine zatvorili obrub izdvajajući jedno specifično područje sa Pljevljima u centralnom dijelu. Naselje Pljevlja neznatno osjeća primorski klimatski uticaj i uglavnom ima kontinentalne klimatske odlike, modificirane reljefom koji klimu Pljevlja čini kontinentalno-planinskom. Pored geografskog položaja i rasporeda planinskih masiva u okruženju, na klimu bitno utiču i nagibi i ekspozicija terena tako da morfologija kotline pogoduje stvaranju "jezera" hladnog vazduha u zimskim mjesecima, kada se temperature spuštaju i ispod -20° C.

[Materijalna dobra i postojeći objekti](#)

U neposrednoj blizini planiranog projekta ne postoje dobra koja su od kulturnog značaja (svi se nalaze na većoj udaljenosti). U pitanju je naselje koje se odlikuje privatnim stambenim objektima, koji se stalno i povremeno koriste, kao vikend objekti. Međutim, u nastavku opisujemo nekoliko kulturno i istorijski značajnih objekata za opštinu Pljevlja.

Kulturno nasljeđe-nepokretna kulturna dobra, uključujući arhitektonske i arheološke aspekte

U gradu Pljevlja su snažno prepletene islamske i hrišćanske religije. Simboli grada su dva kulturna, istorijska i arheološka spomenika: ***manastir Svetе Trojice i Husein-pašina džamija***.

Manastir Svetе Trojice - Nekoliko vijekova manastir Svetе Trojice bio je jedan od glavnih centara duhovnog, obrazovnog i kulturnog života na sjevernom dijelu Crne Gore. Tačan datum izgradnje manastira nije sačuvan, ali se može pripisati različitim izvorima 15. vijeka. Manastir je dobio svoje sadašnje obrise u 16. vijeku i, uz sve naknadne promjene nije izgubio tradicionalni izgled.

Husein pašina džamija - Jednim od najznačajnijih spomenika od perioda vladavine Osmanskog carstva se smatra Husein-pašina džamija, koja je sagrađena u 16. vijeku. Ona je dobila ime u čast Husein-paše Boljanića, koji je rođen u selu Boljanić kod Pljevalja i dobio je autoritet kod turaka u Carigradu. U džamiji Husein Paša danas se nalaze mnoge vrijedne knjige i drevni rukopisi, kao što je Kur'an XVIII vijeka.

U blizini Pljevlja nalaze se iskopine antičkog rimskog naselja. Prema dokumentima se zovu *Municipum S.* Smatra se da ovo naselje po veličini bilo drugo poslije Dukli.

Na desnoj obali kanjona rijeke Tare, u blizini sela Premčani u opštini Pljevlja, nalazi se *manastir Dovolja*. Srednjovekovni manastir zajedno sa ostalim manastirima u regionu, dugo je bio duhovni centar na sjeveru Crne Gore.

Predio i topografija

Planirano projekat pripada pejzažno riječnoj dolini planinskog tipa. Pejzažno je povezan sa slivom rijeke Čehotine. Okružen je brdsko planinskim predjelom sa sjeverne, sjeverozapadne, i južne strane. A također je sami ambijent pod uticajem ležišta uglja, čije iskopavanje se vršilo na udaljenosti manjoj od jednog kilometra.

Izgrađenost prostora lokacije i njene okoline

U blizini lokacije planiranog projekta postoje isključivo stambeni objekti, koji su sporadično raspoređeni i međusobno udaljeni. U pitanju su privatni stambeni objekti, gdje se između ostalog obrađuje zemljište, ali za privatne potrebe. Također, južno od planiranog objekta, također uz magistralni put, nalazi se prodajno uslužni objekat autodijelova.

.

7. OPIS MOGUĆIH ZNAČAJNIH UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU

Identifikacija i procjena uticaja objekta na životnu sredinu je zadatak koji dovodi u vezu karakteristike investicionog zahvata u odnosu na okolinu. Imajući to u vidu prilikom realizacije objekta treba sprovesti mјere koje će obezbijediti njegovu kvalitetnu eksploataciju i eliminisati sve štetne uticaje kako na korisnike tako i na okolinu. Radovi u prirodi, odnosno u životnoj sredini, opravdani, društveno korisni itd., narušavaju postojeću prirodnu ravnotežu i imaju određene posljedice i uticaje na životnu sredinu.

Mogući uticaji predmetnog objekta na životnu sredinu na navedenoj lokaciji mogu se javiti:

- a) *u fazi izvođenja radova*
- b) *u fazi nakon izvršenja radova*
- c) *u slučaju akcidenta*

7.1. Kvalitet vazduha

Nivo i koncentracija emisija zagađujućih materija u vazduhu i upoređenje sa pokazateljima koji su propisani normativima i standardima

U fazi izvođenja radova

Tokom izgradnje će na predmetnom lokalitetu doći do privremenog povećanja saobraćaja uslijed rada građevinske mehanizacije. Također, u toku izvođenja radova može se očekivati povećanje emisija gasova radom građevinskih mašina kao i mineralne prašine, odnosno PM10 čestica.

Za radove na iskopu, utovaru i transportu pretpostavlja se da će biti angažovana sljedeća mehanizacija: buldožeri, utovarivači, bageri i kamioni.

Kao pogonsko gorivo, spomenute mašine koriste dizel gorivo, a njegova potrošnja je 0,2 kg/kWh.

Prosječne vrijednosti izduvnih gasova iz teških vozila na dizel pogon, u literaturu se daju različito, u zavisnosti od primjerenog modela (COPERT model, CORINAIR metodologija), a u ovom slučaju su prikazani EPA koeficijenti (US EPA, 2008).

U donjoj tabeli su podaci o emisiji polutanata na 1000l/goriva koje sagori prilikom rada građevinske mehanizacije.

Tabela 8. : Emisija polutanata prilikom rada mehanizacije

Tip opreme		CO	NOx	CO2	VOCs
Buldožer		14,73	34,29	3,74	1,58
Kamion		14,73	34,29	3,73	1,58

Utovarivač		11,79	38,5	3,74	5,17
Bager		10,16	30,99	3,7	1,7
Grejder		6,55	30,41	3,73	1,53

Angažovanje građevinske operative neće dovesti do promjene u imisijskim koncentracijama zagađujućih čestica, obzirom da se radi o manjem broju mašina. Usljed izvođenja radova, doći će do povećanog stvaranja prašine, koja kod nepovoljnih vremenskih uslova može doprinijeti onečišćenju vazduha neposredno u okolini gradilišta.

U fazi betoniranja, doprema betona je moguća putem auto-miksera, što znači da će i on stvarati određeno aerozagаđenje i izazvati povećani nivo buke.

Tabela 9.: Količina i sastav izduvnih gasova iz auto-miksera

Vrsta opreme	Snaga motora kW	Količina izduvnih gasova (m ³ /s)	CO ₂	CO	NOx	SO ₂	Aldehidi
Auto-mikser	190	0,998	0,0996	0,00994	0,00095	0,0009	0,000009

U tabeli su prikazane granične vrijednosti imisija CO, CH, NOx i PM10, shodno Uredba o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha ("Sl. list CG", br. 25/12).

Tabela 10.: Granična vrijednost imisije za neorganske materije

Materija	Granična koncentracija	
CO	Max dozvoljena dnevna 8-časovna vrijednost	10 mg/m ³
CH	Granična jednočasovna srednja vrijednost Godišnja srednja vrijednost	200 g/m ³ 40 g/m ³
NOx	Granična jednočasovna srednja vrijednost Dnevna sred. vrij.	300 g/m ³ 110 g/m ³
PM10	Srednja dnevna granična vrijednost	50 g/m ³

Iz prikazanih rezultata je jasno da količine zagađujućih materija ne mogu izazvati negativne uticaje na kvalitet vazduha na ovoj lokaciji. Ovome ide u prilog i činjenica da sve mašine neće biti angažovane u istom trenutku.

Procjena je da se najveći negativan uticaj na kvalitet vazduha javlja u situaciji kada su mašine u toku rada skoncentrisane blizu jedna druge i kada radi više njih u isto vrijeme.

Tokom izgradnje projekta, vršiće se i aktivnosti koje imaju potencijal da proizvode čestice, koje su u vidu prašine. Neophodno je, u slučajevima, stvaranja, veće količine prašine, vršiti prskanje vodom. Efekti ovih emisija će biti lokalnog karaktera i oni ne izazivaju dugoročne i široko rasprostranjene promjene na kvalitet vazduha u lokalnoj sredini, ali njihovo položenje na okolnim posjedima izaziva prljavštinu, koja je privremenog karaktera.

U fazi nakon izvršenja radova

Funkcionisanjem planiranog objekta doći će do prometa vozila i radnika, a na kvalitet vazduha mogu uticati produkti sagorijevanja goriva vozila koja se kreću od i do predmetne lokacije.

U toku tehnološkog procesa, može doći eventualno do dizanja manje količine prasine, tokom trasporta sirovine do prerade, ali je to privremenog i lokalnog karaktera, te neće uticati na stanje vazduha u okolini područja.

U slučaju akcidenta

Akcidentna situacija može se desiti usljud pojave požara.

Usljud pojave požara na lokaciji, javljaju se produkti razlaganja koji mogu imati toksični uticaj na vazduh u objektu i u životnoj sredini, što se odražava na zaposlene i na lokalno stanovništvo.

Požar, može izazvati i devastaciju prostora na predmetnoj lokaciji i na bližoj i daljoj okolini.

Prema prirodi postajanosti materijala pri sagorijevanju, u skladu sa normom standarda JUS ISO 3941, požari se dijele u pet klasa:

Klasa A: Požari čvrstih zapaljivih materijala (požari stvaranjem plamena i žara - drvo, papir, tekstil, ugalj i sl)

Klasa B: Požari zapaljivih tečnosti (požari bez žara - benzin, petrolej, ulja, masti, ljekovi, smola i sl.).

Klasa C: Požari zapaljivih gasova (gradski gas, metan, acetilen, propan, butan i dr.).

Klasa D: Požari zapaljivih metala (aluminijum, magnezijum i njihove legure, natrijum, kalijum i dr.).

Klasa E: Požari biljnih i životinjskih ulja i masti, kao što su ulja i masti iz friteza, kuhinjskih sistema za prženje i pečenje i sl.

Do požara na lokaciji može da dođe usljud:

- upotrebe otvorenog plamena (pušenje i sl.)
- neispravnost, preopterećenja i neadekvatnog održavanja električnih uređaja i instalacija,
- upotreba uređaja za zavarivanje, lemljenje i letovanje u toku izgradnje objekta,
- držanja i smještaja materijala koji je sklon samozapaljenju, i
- podmetanje požara i sl.

Kao posljedica nastanka požara obrazuje se dim kao vidljiva komponenta produkata sagorijevanja, koju sačinjava mutna aerosolna mješavina čvrstih, tečnih i gasovitih produkata sagorijevanja.

Uticaj na meteorološke parametre i klimatske karakteristike

Navedeni uticaji emisija koji se stvaraju u toku izgradnje i rada predmetnog objekta, mogu imati kratkotrajni uticaj na mikroklimu prostora. Obim objekta i prerade, neće stvarati obimne količine čestica prašine i izduvnih gasova.

Mogućnost uticaja na prekogranično zagađivanje vazduha

Čestice prašine mogu se uslijed velikih vjetrova prenositi, ali ne na veće udaljenosti, jer količina čestica, neće biti intenzivna u mjeri da može imati bilo kakav pa čak ni negativan prekogranični uticaj.

7.2. Kvalitet voda

Uticaj zagađujućih materija na kvalitet površinskih i podzemnih voda i upoređenje sa pokazateljima koji su propisani normativima i standardima

U fazi izvođenja radova

Opasnost da dođe do zagađenja vode u toku izvođenja radova ne postoji, zbog udaljenosti objekta od rijeke Vezišnice oko 350 m u pravcu istoka.

Ukoliko dođe do izljevanja goriva i ulja iz mehanizacije za izvođenje radova, može doći do kontaminacije zemljišta. Procjeđivanjem otrovnih supstanci iz goriva i ulja kroz zemlju, zbog navedene udaljenosti ne može doći do ulijevanje u vodenim tokom.

U fazi nakon izvršenja radova

Nastanak faktora rizika po životnu sredinu je minimalan tokom rada objekta. Objekat se koristi za preradu sirovine, koja nema nus pojave, te ne može imati uticaja na vodene površine. *Ostaci od prerade industrijske konoplje se pakaju u đakove i ponovo vraćaju na zemljište, gdje se prospipaju, okopavaju i služe kao najkvalitetnije prirodno đubrivo.*

Sve otpadne vode se sistemom kanalizacione mreže sakupljaju i odvode u biološki separator. Moguće je izljevanje ulja i masti na manipulativnim površinama, ali uz pravilno i blagovremeno upravljanje kontaminiranim zemljištem, sprječava se dreniranje kroz zemlju i ulijevanje u vodotoke.

Mogućnost uticaja na prekogranično zagađenje voda

Mogućnost prekograničnog zagađenja vode ne postoji. Ulja, masti, hemikalije (koje količinsko nisu značajne) ne mogu uticati na kvalitet voda, na biljne i životinjske vrste. Navedene supstance se zadržavaju na samoj lokaciji na kojoj dođe do eventualne kontaminacije, manje količine dalje putuju vodenim tokom. Tako da, obzirom na udaljenost lokacije od najbliže granice vazdušnom linijom iznosi 22km (Bosna i Hercegovina), uticaja na vode neće biti.

7.3. Zemljište

Fizički uticaj (promjena lokalne topografije, erozija tla, klizanje zemljišta i slično)

U fazi izgradnje

Što se fizičkih uticaja na zemljište tiče, doći će do promjena uzurpacijom zemljišta na katastarskoj parceli, obzirom da će se izgraditi objekat i manipulativna površina. Sama lokacija

i okolno područje nije urbanizirana, tako da su u pitanju veće promjene za zemljište. U pitanju je iskopavanje, betoniranje i asfaltiranje.

U fazi nakon završenih radova

Predmetni projekat za potrebe funkcionalnosti koristiće kompletну površinu parcele. Dodatnog uticaja na zemljište neće biti, osim prethodnog uticaja tokom izvođenja radova. Nakon izgradnje, planirano je uređenje prostora. Druge vrste fizičkog uticaja neće biti.

Uticaj emisije zagađujućih materija na lokaciji planiranog projekta i na okolno zemljište i upoređenje

U fazi izgradnje

Neadekvatno rukovanje motornim vozilima na lokaciji može dovesti do curenja ulja i masti iz istih. Ukoliko su veće količine ulja i masti u pitanju, može doći do kontaminacije zemljišta predmetne parcele i susjednih parcella.

Ovaj uticaj je ograničenog vremenskog trajanja, odnosno do završetka izgradnje projekta, ukoliko se naravno sva oštećenja blagovremeno uklone i na propisan način.

U fazi nakon završetka radova

Uticaj projekta na zemljište, nakon izgradnje neće biti zastupljen. Tehnologija procesa prerade će biti isključivo na predmetnoj parcelli, bez nus pojava. Ostaci od obrade industrijske konoplje se pakuju u đakove i koriste se kao đubrivo na zemljištu koje se obrađuje, a nije predmet ovog Elaborata.

Uticaj na korišćenje zemljišta i prirodnih bogatstava

U fazi izgradnje

Doći će do usurpacije zemljišta, korištenjem mehanizacije, izgradnjom objekta i uređenjem manipulativnih površina.

U fazi nakon završetka radova

U fazi eksploatacije, neće doći do uticaja na korišćenje zemljišta i prirodnih bogatstava. Zemljište lokacije se maksimalno koristi za potrebe rada objekta, što će biti definisano već u fazi izvođenja radova. Dodatnih vrsta korišćenja zemljišta neće biti.

Količina i kvalitet izgubljenog poljoprivrednog zemljišta

U fazi izgradnje

Realizacijom projekta izgradnje objekta, neće doći do gubitka poljoprivrednog zemljišta, jer parcella nije kategorisana kao poljoprivredno zemljište, već kao livada 3.kategorije i njiva 3.kategorije.

U fazi nakon završetka radova

U fazi eksploatacije objekta, neće doći do gubitka poljoprivrednog zemljišta, jer parcella nije kategorisana kao poljoprivredno zemljište, već kao livada 3.kategorije i njiva 3.kategorije.

Blokiranje mineralnih bogatstava

U fazi izgradnje

Projekat toku izgradnje neće uticati na blokiranje mineralnih bogatstava, jer se isti ne nalaze u blizini predmetnog objekta.

U fazi nakon završetka radova

Projekat u toku eksploatacije neće uticati na blokiranje mineralnih bogatstava, jer svojom djelatnošću nema dodira sa istim.

Odlaganje otpada

U fazi izgradnje

Neadekvatno odlaganje otpada (građevinski šut i materijal iz otkopa) može dovesti do devastacije prostora prilikom izvođenja projekta.

Čvrsti otpad koji će nastajati prilikom realizacije projekta sakupljaće se u kante i kontejnere ili u polu podzemne kontejnere, kojim će kasnije upravljati nadležno komunalno preduzeće.

Iz iznijetog se može zaključiti da odlaganje otpada tokom izgradnje objekta neće imati negativan uticaj na zemljište, ukoliko se postupa u skladu sa propisima.

U toku eksploatacije

Odlaganje otpada može imati uticaja na kvalitet životne sredine na lokaciji projekta ukoliko se ne bude vršilo njegovo odlaganje u skladu sa propisima.

Na lokaciji će se stvarati manje količine komunalnog i ambalažnog otpada od strane uposlenih.

Planirano je postavljanje korpi i kanti, te zbog toga neće doći do nekontroliranog odlaganja otpada.

[**7.4. Lokalno stanovništvo**](#)

Promjene u broju i strukturi stanovništva

U fazi izgradnje

Promjene u broju i strukturi stanovništva će biti zanemarive, zbog privremenog boravka radnika koji su angažovani na izgradnji objekta.

U fazi nakon završetka radova

Promjene u broju i strukturi stanovništva u toku funckionisanja objekta će biti, zbog prisutnosti radnika u objektu i radnika u transportu sirovine i proizvoda.

Vizuelni uticaji

U fazi izgradnje

Uticaji neće biti povoljni u toku izvođenja projekta, obzirom da će u tom periodu biti manje gradilište, ali će nakon završetka izvođenja projekta, doći do uređenja životne sredine.

U fazi nakon završetka radova

U toku funkcionisanja objekata, neće doći do negativnih uticaja na stanovništvo. Prerada se obavlja unutar objekta, ručno. Transport sirovine i produkta je na manipulativnoj površini u sklopu parcele.

Uticaji emisije zagađujućih materija, buke, vibracija, topote i svih vidova zračenja na zdravlje ljudi

U fazi izgradnje

Izvođenjem projekta stvaraće se prašina radom mehanizacije i iskopavanjem zemljanog materijala, što može djelimično smetati lokalnom stanovništvu.

Tokom izvođenja radova pojačana je frekvencija, pa tako i emisija buke od rada građevinske mehanizacije. Tu građevinsku mehanizaciju čine vozila: bager, kamion, utovarivač, autobetonjerka, mašine za ravnanje i zbijanje tla. Njihov rad će biti povremen, etapan, brutto vremenski ne duži od radnog vremena u jednoj smjeni, od 7 do 16 sati.

Svaki vid buke će biti privremen i samo u toku radnog vremena, te ne može imati značajniji uticaj na zdravlje ljudi, osim kao vid iritacije, što je kratkotrajno.

U fazi nakon završetka radova

Uticaj na stanovništvo, tokom funkcionisanja, neće biti. Tehnologija prerade ne stvara buku, koja bi mogla uticati na bilo koji način na stanovništvo.

7.5. Ekosistem i geologija

Gubitak i oštećenje biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa

U toku izvođenja radova i u toku funkcijonisanja projekta, neće doći do većeg gubitka i oštećenja biljaka i životinja, obzirom da je u pitanju livadski ekosistem. Nisu zastupljena značajnija biljna i životinjska staništa.

Gubitak i oštećenje geoloških, paleontoloških i geomorfoloških osobina

U fazi izvođenja radova, doći će do djelimičnog gubitka geoloških osobina, usurpacijom zemljišta. Za projekat će biti iskorišteno zemljište parcele, čime se gube trajno osobine zemljišta parcele, ali ne i geomorfološke, geološke i paleontološke osobine šireg područja.

7.6. Namjena i korišćenje površina

Izgrađene i neizgrađene površine

Izvršenje Projekta će imati uticaja na korišćenje zemljišta. Doći će izgradnje objekta i manipulativne površine na lokaciji koja se koristi u svrhu prerade sirovine.

Lokacija se ne koristi u poljoprivredne svrhe.

Upotreba poljoprivrednog zemljišta

Neće doći do upotrebe poljoprivrednog zemljišta ni u fazi izgradnje ni u fazi nakon završetka radova, jer poljoprivredno zemljište nije zastupljeno na istom. Lokacija je kategorisana kao livada 3.kategorije i njiva 3.kategorije.

7.7. Komunalna infrastruktura

Saobraćaj

Tokom izvođenja radova doći do kretanja mehanizacije po cijelokupnoj parceli.

Međutim, tokom funkcionisanja objekta, neće doći do značajnijih kretanja vozila, osim transporta sirovine, ali to nije zastupljeno svakog dana, po cijeli dan.

Vodosnabdijevanje

Projekat neće imati negativan uticaj na postojanost komunalne infrastrukture. Projekat je lokalnog značaja I na izvođenju radova neće doći do preopterećenja vodovodne mreže.

Energetika

Objekat se priključuje na elektro mrežu u skladu sa uslovima koje propiše nadležna elektrodistribucija, bez uticaja na životnu sredinu. Neće doći do preopterećenja elektro mreže.

Odvođenje otpadnih voda

Projektom vodovoda i kanalizacije za predmetni objekat, je definisano najadekvatnije rješenje za otpadne vode, gdje neće biti negativnog uticaja na komunalnu infrastrukturu.

Stvaranje otpada

Prilikom funkcionisanja projekta stvarati će se komunalni otpad od zaposlenih planiranog objekta. Komunalni otpad će se odlagati u korpe i kante odатle se dalje odvoziti od strane komunalnog preduzeća na odgovarajuće mjesto. Sve navedene radnje nemaju veliki uticaj na komunalnu infrastrukturu katastarske opštine, već predstavljaju osnovne aktivnosti prilikom uspostavljanja i funkcionisanja objekta.

7.8. Zaštićena prirodna i kulturna dobra i njihova okolina,

Na predmetnoj lokaciji nije uočeno prisustvo zaštićenih, ugroženih, rijetkih, endemičnih, divljih i drugih osjetljivih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa, tako da na njih neće biti nepovoljnih uticaja.

Obzirom da se radi o izgradnji objekta, topografija okolnog područja I same lokacije objekta će biti neznatno izmjenjena. Objekat u obimu I visini se ne razlikuje od ostalih objekata uz blizini, jer je u pitanju objekat prizemen spratnosti.

7.9. Karakteristike pejzaža i slično

Izgradnjom i funkcionisanjem predmetnog projekta, parcela mijenja svoju funkciju, gdje je navedena kao livada i njiva 3.kategorije. Pejzaž područja će djelimično biti izmjenjen, obzirom, da se stvara novi objekat na neurbaniziranom zemljištu. Ali se neće isticati u odnosu na okolne objekte, koji imaju funkciju stanovanja.

8. OPIS MJERA PREDVIĐENIH U CILJU SPRJEČAVANJA, SMANJENJA ILI OTKLANJANJA ZNAČAJNOG ŠTETNOG UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Prilikom izvršenja projekta u cilju obezbjeđivanja optimalnog rada, zaštite životne sredine i zdravlja ljudi od eventualnog štetnog uticaja ovog zahvata, neophodno je sprovesti mjere u cilju sprečavanja ili eliminisanja mogućeg zagađenja.

Cilj utvrđivanja mera za smanjenje ili sprečavanje zagađenja jeste da se ispitaju eventualne mogućnosti eliminacije zagađenja ili pak redukcije utvrđenih uticaja.

8.1. Mjere predviđene zakonom i drugim propisima, normativima i standardima i rokove za njihovo sprovođenje

Zaštita životne sredine podrazumijeva trajnu zaštitu vrijednih prirodnih i stvorenih vrijednosti u cilju održavanja i poboljšanja kvaliteta sredine, teritorije projekta i šireg okruženja.

Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl.list CG br- 75/18), propisana je obaveza da se uz svaki Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu, moraju i detaljno predvidjeti mjeru za ublažavanje ili eliminiranje uticaja. Također, članom 10.Pravilnika o bližoj sadržini elaborate o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl.list CG br.19/19), precizirano je koje se sve mjeru moraju predvidjeti i sprovesti u toku izvođenja, korišćenja i u slučaju incidenata ili prirodnih katastrofa.

U cilju zaštite životne sredine nepohodno je pridržavati se važećih zakonskih propisa i normativa, a kojima su obuhvaćena sljedeća područja: urbana ekologija, zaštita od požara, zaštita od buke i zaštita od zagađenja zemljišta i vazduha.

Tehnologija izvođenja radova i upotreba potreben mehanizacije, moraju biti prilagođene komunalnim odlukama koje štite uslove planiranih objekata, očuvanje sredine i sanitarno – higijenske mjeru za očuvanje prostora.

Tokom izvođenja projekta je nepohodno pridržavati se važećih zakona u Crnoj Gori (kao npr. Zakon o upravljanju otpadom (Sl.list CG br.64/11 i 39/16), Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (Sl.list CG br. 64/17, 44/18 i 63/18), Zakon o životnoj sredini (Sl.list CG br. 052/16, 073/19), Zakon oo zaštiti i zdravlju na radu (Sl.list CG br. 034/14, 044/18), Zakon o zaštiti vazduha (Sl.list CG b.25/10, 040/11, 043/15), Zakon o vodama (Sl.list CG br. 027/07, 073/10, 032/11, 047/11, 048/15, 052/16, 055/16, 002/17, 080/17, 084/18). Pomenuti zakonski akti, kao i podzakonski dokumenti specificiraju mjeru kojih se treba pridržavati u smjeru zaštite ljudi i životne sredine.

Mjere zaštite životne sredine predviđene zakonima i drugim propisima proizilaze iz normi koje je nepohodno ispoštovati pri izgradnji objekta.

Osnovne mjere su:

- S obzirom na značaj objekta, kako u pogledu njegove sigurnosti tako i u pogledu zaštite ljudi i imovine, prilikom projektovanja i izgradnje potrebno je pridržavati se svih važećih zakona i propisa koji regulišu izgradnju.
- Ispoštovati sve reegulative (domaće i Evropske) koje su vezane za granične vrijednosti intenziteta određenih faktora kao što su zagađenje vazduha, voda i nivoa buke i dr.
- Obezbijediti nadzor prilikom izvođenja radova radi kontrole sprovođenja propisanih mjera zaštite od strane kadra za sve faze.

8.2. Mjere zaštite predviđene prilikom izgradnje objekta

Mjere zaštite životne sredine u toku izgradnje objekta obuhvataju mјere koje je neophodno preduzeti za dovođenje kvantitativnih negativnih uticaja na dozvoljene granice, kao i preuzimanje mјera kako bi se određeni uticaji sveli na minimum:

Osnovne mjere su:

- Izvođač radova je dužan organizovati postavljanje gradilišta tako da njegovi privremeni objekti, postrojenja, oprema, kretanje radnika i vozila ne ometa i ne utiču na okolno područje i stanovnike.
- Građevinska mehanizacija koja će biti angažovana na izvođenju projekta treba da zadovolji Evropske standarde za vanputnu mehanizaciju (EU Stage III B i Stage IV iz 2006. odnosno 2014. god.) prema Direktivi 2004/26/EC).
- Tokom izvođenja radova održavati mehanizaciju: građevinske mašine i vozila u ispravnom stanju, sa ciljem maksimalnog smanjenja buke, kao i eliminisanja mogućnosti curenja nafte, derivata i mašinskog ulja.
- Za vrijeme vjetra i sušnog perioda redovno kvasiti sitan materijal, radi redukovanja prašine.
- Izvođač radova je obavezan da uradi poseban Elaborat o uređenju gradilišta i radu na gradilištu, sa tačno definisanim mjestima o skladištenju i odlaganju materijala kojiće se koristi prilikom izvođenja radova, sigurnost radnika, saobraćaja, kao i zaštite neposredne okoline kompleksa.
- Potrebno je redovno prati točkove na vozilima koja napuštaju lokaciju, kako ne bi došlo do zagađenja lokalnih i magistralnih cesta.
- Pošto se u okolini nalaze drugi objekti, prilikom izgradnje je potrebno oko predmetnog objekta podignuti zaštitnu ogragu - zastor koji će sprječiti ugrožavanje životne sredine od prašine.
- Obezbijediti kontejner, za prikupljanje čvrstog komunalnog otpada sa lokacije gradilišta i obezbijediti odnošenje i deponovanje prikupljenog komunalnog otpada u dogовору са nadležnom komunalном službом grada.
- Adekvatno izvođenje svih radova, u skladu sa revidovanim glavnim projektom
- Adekvatno izvođenje sistema sanitarnih i fekalnih voda
- Adekvatno izvođenje sistema otpadnih voda sa manipulativnih površina

- Izvršiti revitalizaciju zemljišta, tj. sanaciju zemljišta oko predmetnog objekta, koje je bilo usurpirano izvođenjem radova na objektu, poslije završenih radova.
- Potrebno je ukloniti predmete i materijale sa površina korišćenih za potrebe gradilišta odvoženjem na odabranu deponiju.
- Planom uređenja terena predvidjeti pravilan izbor biljnih vrsta, otpornih na aerozagadživanje.
- U slučaju prekida izvođenja radova, iz bilo kog razloga, potrebno je obezbijediti gradilište do ponovnog početka rada.

8.3. Mjere zaštite u toku redovnog rada objekta

- Redovna kontrola svih instalacija u objektu.
- Redovna kontrola svih instalacija u objektu.
- Održavati kvalitet prečišćene otpadne vode na ispustu iz biološkog prečistača i separatora lakih tečnosti i ulja prema Pravilniku o kvalitetu i sanitarno-tehničkim nuslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o kvalitetu otpadnih voda („Sl. list CG“ br. 56/19).
- Jednom mjesečno kontrolisati visinu mulja u biološkom prečistaču.
- Mulja iz prečistača odstraniti prije nego što dostigne debljinu veću 1,0 do 1,1 m.
- Prečistač čistiti najmanje jednom tromjesečno.
- Obezbijediti dovoljan broj korpi za prikupljanje čvrstog komunalnog otpada i obezbijediti sakupljanje i odnošenje otpada u dogовору са nadležnom komunalnom službom grada.
- Redovno komunalno održavanje i čišćenje objekta i platoa radi smanjenja mogućnosti zagađivanja.
- -Investitor treba da sklopi ugovor sa licem koje je registrovano za obavljanje ovih poslova za pražnjenje biološkog prečistača.
- -Da pravno lice vodi evidenciju korišćenja prečistača, a o vremenu pražnjenja da obavještava vlasnika.

8.4. Mjere koje će se preduzeti u slučaju udesa ili velikih nesreća

Funkcionisanje jednog ovakvog projekta nosi sa sobom i rizik uslijed akcidentne situacije, koja se može manifestovati kroz:

- Pojavu požara u objektu ili na lokaciji,
- Neispravnost biološkog separatora

Postupak u slučaju požara

Požar kao elementarna pojava dešava se slučajno, praktično može da nastane u bilo kojem dijelu predmetnog objekta, a njegove razmjere, trajanje i posljedice ne mogu se unaprijed definisati i predviđeti. Postupak gašenja sprovodi se po sljedećim fazama:

I – faza; Podrazumijeva isključenje električne energije i pristup gašenju požara ručnim aparatima ili vodom, ako materija koja gori to dozvoljava.

II – faza; Nastupa kada se primjenjenim postupcima i radnjama u I fazi nije uspio ugasiti požar.

Obavijestiti Službu zaštite i spašavanja (broj 123), pripadnike Ministarstva unutrašnjih poslova (broj 122), a po potrebi hitnu medicinsku službu (broj 124).

Dolaskom pripadnika vatrogasne jedinice oni preuzimaju ulogu rukovođenja akcijom gašenja, sprovodeći neophodne poteze i radnje. Svi prisutni su podređeni komandi rukovodioca akcije gašenja, slijede njegova upustva i nesmiju se preduzimati samovoljne akcije i radnje.

III - faza; Ovaj stepen nastupa kod požara većeg intenziteta tj. kada prethodnim postupcima nije došlo do njegove likvidacije. Rukovodioc akcije gašenja putem radio-veze obavještava vatrogasnu jedinicu i svoje predpostavljene, tražeći pojačanje u ljudstvu i tehnički. Do dolaska pojačanja a po potrebi i drugih spasilačkih ekipa nastoji da se ne dozvoli da se požar dalje širi, koristeći raspoloživa protivpožarna sredstva i opremu. Po dolasku komandira ili njegovog zamjenika, rukovodioc akcije gašenja upoznaje svoje predpostavljene o trenutnoj situaciji, a oni nakon toga preduzimaju komandu i rukovode akcijom gašenja. Svi izvršioci su tada pod njegovim komandom, samostalno ne preduzimaju akcije a oni su odgovoran za sve radnje do konačne likvidacije požara.

Postupak u slučaju neispravnosti biološkog separatora

Do neispravnosti biološkog separatora, može doći u slučaju ako se ne obraća pažnja na prethodno spomenute mjere. U slučaju nefunkcionisanja ili neispravnosti biološkog separatora ulja za sakupljanje otpadne voda, potrebno je preuzeti nekoliko mjera.

Izvršiti edukaciju i provjeru znanja osoblja koje je zaduženo za održavanje i provjeru separatora.

Ukoliko dođe do začepljenja separatora, potrebno je kontaktirati ovlašteno lice, sa kojim se potpisao Ugovor o održavanju, kako bi riješili problem začepljenja ili čišćenja.

U slučaju curenja, prelivanja separatora, i kontaminacije zemljišta i vode, kontaminirano područje izolovati u posebne spremnike u skladu sa pravilima koja važe, te čišćenje treba da izvrši lice određeno za održavanje naprave, koje je ovlašteno za servisiranje i održavanje.

8.5. Planovi i tehnička rješenja zaštite životne sredine (reciklaža, tretman i dispozicija otpadnih materija, rekultivacija, sanacija i slično)

Na lokaciji izvršenja projekta, planirano je uklanjanje svih mašina i opreme, i vraćanje okolnog područja u funkcionalno stanje.

Mjere vezane za odlaganje otpada

Komunalni otpad od zaposlenih na lokaciji projekta i unutar objekta odlaže se u kante i/ili u polu podzemne kontejnere, a komunalno preduzeće ga dalje prevozi i odlaže na odgovarajuće mjesto. Tretman komunalnog otpada podliježe Zakonu o upravljanju otpadom.

Investitor i izvođač radova su dužni da se u cilju bezbjednog upravljanja građevinskim otpadom na gradilištu, u svemu, pridržavaju propisanih normi:

- Građevinski otpad na gradilištu se skladišti odvojeno po vrstama građevinskog otpada, a u skladu sa Katalogom otpada, na način kojim se ne zagađuje životna sredina;
- Odlaganje građevinskog otpada koji se privremeno ne skladišti na gradilištu može se vršiti u kontejnerima postavljenim na gradilištu ili uz gradilište. Kontejneri moraju biti izrađeni na način kojim se omogućava odvoženje otpada bez pretovara;
- Zabranjeno je odlaganje građevinskog otpada u vode, na zemljište ili u zemljište, osim u slučaju kada je građevinski otpad prerađen i koristi se kao građevinski materijal i izuzimajući lokacije za odlaganje građevinskog otpada odobrene od nadležnih organa;
- Zabranjeno je paljenje otpada na otvorenom prostoru;
- Transport građevinskog otpada, a posebno rasutog otpada, se vrši u pokrivenim vozilima za prevoz tereta, kako bi se sprječilo eventualno prosipanje otpada i emisija prašine i sitnog građevinskog materijala;
- Kod vršenja iskopa i odvoza materijala iz iskopa, a po potrebi i kod izvođenja drugih radova na gradilištu, izvođač je dužan obezbijediti pranje točkova vozila prije njihovog izlaska sa gradilišta na javnu saobraćajnicu;
- Građevinski otpad se može privremeno skladištiti na zemljištu gradilišta do završetka radova, ali ne duže od jedne godine;
- Građevinski otpad se može privremeno skladištiti i na drugom gradilištu investitora ili drugom mjestu koje je uređeno za privremeno skladištenje građevinskog otpada;
- Prilikom privremenog skladištenje građevinskog otpada na gradilištu ili njegovog odlaganja u kontejnerima, neophodno je preuzeti mjere kojima se: sprječava pristup neovlašćenim licima; sprječava rasipanje i prosipanje otpada; sprječava emisiju prašine i raznošenje sitnog građevinskog materijala vjetrom; sprječavaju potencijalni uzroci požara i drugi eventualni rizici koji mogu izazvati zagađenje životne sredine ili štetene posljedice po zdravlje ljudi;

- Građevinski otpad (otpadni beton, opeka, keramika i građevinski materijal na bazi gipsa ili mješavina građevinskog otpada sa zemljanim iskopom) može se ponovo upotrijebiti za izvođenje građevinskih radova na gradilištu na kojem je otpad nastao ukoliko zapremihna otpada ne prelazi 50m³;
- Građevinski otpad koji ne sadrži opasne supstance i koji se ne može preraditi odlaže se na deponiju za inertni otpad;
- Opasni građevinski materijali se, ukoliko je to tehnički izvodljivo, posebno izdvajaju, privremeno skladište ili odlazu tako da se spriječi miješanje opasnih materijala sa neopasnim građevinskim otpadom;
- Tokom sakupljanja, odlaganja, transporta i privremenog skladištenja opasan otpad se posebno pakuje i označava u skladu sa propisima kojima se uređuje prevoz opasnih materija;

Nosilac projekta (proizvođač otpada), je neophodno da izradi Plan upravljanja otpadom, ako se proizvodi, na godišnjem nivou, više od 200 kg opasnog otpada ili više od 20 tona neopasnog otpada (član 26, Zakona o upravljanju otpadom, "Službeni list Crne Gore", br.039/16).

Mjere zaštite zemljišta i voda

Za zaštitu zemljišta od negativnih uticaja realizacije projekta predlažu se sljedeće mjere:

- Maksimalna visina privremeno odložene iskopane zemlje ne smije da prelazi visinu od 2 m, kako bi se izbjeglo zbijanje pod dejstvom težine gornjih slojeva;
- U periodu suvog vremena vršiti kvašenje materijala ili zemlje kako bi se izbjegla eolska erozija, tj. raznošenje sitnih čestica vjetrom i deponovanje na okolno zemljište;
- Kretanje vozila i mehanizacije ograničiti se na što manju površinu uz ograničavanje njihovog kretanja na pristupne puteve u najvećoj mogućoj mjeri;
- Prilikom realizacije projekta na lokaciju dovoziti ispravnu mehanizaciju koja je prošla tehničke preglede;
- Na lokaciju realizacije projekta zabranjeno je održavanje vozila i mehanizacije, dopuna ulja, goriva itd.;
- Sve građevinske mašine koje koriste pogonsko gorivo na bazi naftnih derivata moraju biti snabdjevene posudama za prihvatanje trenutno iskurelog goriva ili maziva.

Nekontrolisano odlaganje komunalnog otpada stvara uslove koji omogućavaju zagađivanje zemljišta i vode, što je potrebno spriječiti adekvatnim odlaganjem, prevozom i tretmanom koji podliježe Zakonu o upravljanju otpadom.

Redovno održavati biljne vrste i travnate površine, na prostoru predmetne lokacije.

Mjere zaštite vazduha

Tokom izvođenja radova, doći do emisije izduvnih gasova iz motornih vozila i mehanizacije. Potrebno je voditi brigu o tome da se rad mehanizacije obavlja racionalno, i koristi samo u slučaju potrebnih radova, kako bi se aerozagađenje svelo na minimum.. .

Sa stanovišta aerozagađenja neće doći do značajnijeg negativnog uticaja na životnu sredinu, tako da nije potrebno preuzimati posebne mjere zaštite.

8.6. Druge mjere koje mogu uticati na sprečavanje ili neutralisanje štetnih uticaja na životnu sredinu

Pod ovim mjerama podrazumijeva se čitav niz mjera i postupaka čije regulisanje i sprovođenje osigurava funkcioniranje sistema zaštite. Ove mjere podrazumijevaju:

- Za sprečavanje posljedica nestručnog rukovanja mehanizacijom dozvoliti rukovanje samo ovlaštenom i sposobljenom licu, a na vidnim mjestima istaći odgovarajuća uputstva za rukovanje kao i potrebna upozorenja i zabrane.
- Za sprečavanje eventualnih akcidentnih situacija i regulisanja ponašanja zaposlenog osoblja u slučajevima oštećenja, havarije uređaja, instalacije i prateće opreme i sredstava, treba se pridržavati svih mjera zaštite i definisanih postupaka ponašanja u uputstvima za rad i održavanje proizvođača opreme i sredstava, internim uputstvima korisnika, kao i mjera zaštite na radu i protivpožarne zaštite.
- Obavezno vršiti redovne periodične pregledе uslova radne sredine kao i primjene mjera za zaštitu radne i životne sredine.
- U slučajevima kada je moguć kontakt sa opasnim i štetnim materijama ili u slučaju da se prilikom redovnih pregleda uslova radne sredine konstatiše povećan nivo buke, prašine, vlage ili biološih i hemijskih štetnosti, treba odrediti mjere kojima će se određene štetnosti svesti na prihvatljivu mjeru.
- Investitor treba odrediti odgovorno lice za sprovođenje i nadgledanje mjera zaštite životne sredine.

Mjere zaštite od buke

Mjere zaštite od buke u toku realizacije projekta obuhvataju različite organizacione mjere kojima će se smanjiti emisija buke kao i potencijalni efekati buke na zaposlene u toku izvođenja radova i životnu sredinu. Mjere zaštite koje se predviđaju su sljedeće:

- Na mjestu izvođenja radova neophodno je ograničiti brzinu kretanja vozila kojom će se spriječiti moguća prekomjerna emisija buke;
- Cjelokupnu lokaciju izvođenja radova ogradići čime će se koliko toliko ublažiti negativni efekti buke na okolinu naročito istaknuti i impulsni tonovi;
- Angažovani radnici na realizaciji projekta moraju biti upoznati sa potencijalnim uticajima i mjerama za smanjenje uticaja buke na životnu sredinu i lokalnu populaciju.

9. PROGRAM PRAĆENJA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Praćenje uticaja na životnu sredinu je obaveza koja proizilazi iz zakonskih propisa. Državni program praćenja stanja životne sredine sprovodi Agencija za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore preko ovlašćenih institucija.

Pored praćenja uticaja na životnu sredinu koji sprovodi Agencija za zaštitu prirode i životne sredine, prema Zakonu o životnoj sredini („Sl. list CG“ br. 52/16) obaveza je i zagađivača (pravno lice ili preduzetnik koji je korisnik postrojenja koje zagađuje životnu sredinu) da vrši praćenje uticaja na životnu sredinu, a da dobijene podatke dostavlja Agencija za zaštitu prirode i životne sredine. Praćenje uticaja na životnu sredinu se sprovodi mjeranjem, ispitivanjem i ocjenjivanjem indikatora stanja životne sredine i obuhvata praćenje prirodnih faktora, promjene stanja i karakteristike životne sredine.

Parametri na osnovu kojih utvrđuje uticaj nekog objekta na životnu sredinu definisani su zakonskom regulativom iz oblasti životne sredine.

Cilj monitoringa je da se utvrdi efikasnost predviđenih preventivnih mjera ublažavanja negativnih uticaja na kvalitet životne sredine, kao i da se identificuje svaka promjena.

9.1. Prikaz stanja životne sredine prije puštanja projekta u rad

Prikaz stanja kvaliteta životne sredine na ovoj lokaciji, prije nego se počne sa izvođenjem radova na izgradnji objekta, je dat u poglavljima „Opis lokacije“ i „Opis segmenata životne sredine“. Opisane su osnovne fizičkogeografske i društvenogeografske karakteristike prostora kojem predmetni projekat pripada. Segmenti životne sredine daju detaljniji prikaz istih ti karakteristika, kroz dodatna istraživanja i analizu podataka.

9.2. Parametri na osnovu kojih se mogu utvrditi štetni uticaji na životnu sredinu

Parametri na osnovu kojih se mogu utvrditi štetni uticaji na životnu sredinu definisani su odgovarajućim zakonima.

Monitoring kvaliteta vazduha se sprovodi u skladu sa odredbama navedenim u Zakonu o životnoj sredini („Sl. list CG“ br. 52/16.), Zakonu o zaštiti vazduha („Sl. list CG“ br. 25/10. i 43/15.) i Pravilniku o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha („Sl. list CG“ br. 21/11. i 32/16.).

Monitoring voda se sprovodi u skladu sa odredbama navedenim u Zakonu o životnoj sredini („Sl. list CG“ br. 52/16) i Zakonu o vodama („Sl. list CG“ br. 27/07, 22/11, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16 i 2/17), Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o kvalitetu otpadnih voda („Sl. list CG“ br. 56/19) i Uredbom o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda („Sl. list“ CG, br. 2/07).

Monitoring kvaliteta zemljišta se sprovodi u skladu sa odredbama navedenim u Zakonu o životnoj sredini („Sl. list CG“ br. 52/16) i Pravilnikom o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje („Sl. list RCG“, br. 18/97).

Monitoring buke se sprovodi u skladu sa odredbama navedenim u Zakonu o životnoj sredini („Sl. list CG“ br. 52/16) i Zakono o zaštiti buke u životnoj sredini („Sl. list CG“, br. 28/11., 01/14. i 2/18), Pravilnikom o metodama izračunavanja i mjerena nivoa buke u životnoj sredini („Sl. list CG“ br. 27/14.) i Pravilnikom o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke („Sl. list CG“, br. 60/11.).

Kako je kroz analizu mogućih uticaja objekta na životnu sredinu i kroz primjenu odgovarajućih mjera zaštite, zaključeno da se u toku izgradnje objekta ne mogu očekivati značajniji uticaji na kvalitet vazduha, voda i zemljišta, te se iz tih razloga ne predlaže posebno praćenje navedenih segmenata životne sredine na lokaciji objekta.

Međutim, u toku izgradnje kao posljedica rada građevinske mehanizacije, može doći do povećanja nivoa buke na lokaciji koja je privremenog karaktera. Iz tih razloga predlaže se njeno mjerjenje u uslovima rada većeg broja mašina istovremeno.

Monitoringom nivoa buke obuhvatiti mjerjenja u toku izgradnje. Ukoliko se ukaže potreba za smanjenjem nivoa buke, potrebno je smanjiti broj mašina i aparata koje istovremeno rade.

Monitoring nivoa buke vrši ovlašćena organizacija.

Kako je kroz analizu uticaja projekta na životnu sredinu i primjenu odgovarajućih mjera zaštite, zaključeno da se u toku eksploatacije objekta ne mogu očekivati značajniji uticaji na kvalitet vazduha, voda, zemljišta i povećanja nivoa generisane buke, ipak je shodno zakonskim obavezama neophodno praćenje kvaliteta otpadnih voda iz separatora.

Potrebno je sprovoditi kontrolu kvaliteta prečišćenih otpadnih voda nakon prolaska kroz separator, redovnim uzorkovanjem u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o kvalitetu otpadnih voda („Sl. list CG“ br. 56/19).

Pored navedenog, nosilac projekta treba da postupa u svemu u skladu sa mjerama koje su predviđene u cilju sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja značajnog štetnog uticaja na životnu sredinu.

9.3. Mesta, način i učestalost mjerjenja utvrđenih parametara

Nosilac projekta je obavezan da vrši periodičnu kontrolu kvaliteta vode i to jednom godišnje.

Dobijeni rezultati ispitivanja treba da se uporede sa podacima navedenim u Pravilniku o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o kvalitetu otpadnih voda („Sl. list CG“ br. 56/19).

Monitoring vrši ovlašćena organizacija, a način ispitivanja je definisan standardnim metodama ispitivanja.

Biološki pročistač otpadnih voda tipa BP ASP ne zahtjeva neprekidno nadgledanje. Budući da radi automatski, potrebno je samo povremeno vršiti kontrolu na sljedeće načine:

- Vizualna kontrola uređaja - Potrebno je kontrolirati cijevi unutar uređaja da ne dođe do začepljenja, te dovodnu i odvodnu cijev. Također, moraju se pratiti promjene izgleda ili boje mulja (ukoliko požuti, pocrni ili slične promjene). Uslijed takvih promjena potrebno je izvršiti uzimanje uzoraka da bi se spriječilo ugibanje biomase.
- Mjerjenje visine mulja - Visina mulja se mjeri pomoću mjerila mulja. Prilikom laganog uronjavanja mjerila osjetit će se promjena otpora uranjanja, što znači da smo došli do prijelaza voda-mulj. Potop mjerila u takvom slučaju znači visinu površine vode iznad mulja. Minimalna visina vode iznad mulja je pri dubini mulja 100-110 cm.
- Uzimanje uzoraka - Uzimanje uzoraka moguće je vršiti iz cijevi za ispuštenje pročišćene vode iz uređaja ili iz prvog kanalizacijskog okna nakon uređaja. Uklanjanje mulja - Uklanjanje mulja vrši se prema potrebi, odnosno kada mulj dosegne dubinu od 100-110 cm ili dva puta godišnje, te u slučaju kada uređaj neće biti korišten duže od tri mjeseca.

Nadzor nad ovim aktivnostima vrši ekološka inspekcija.

9.4. Sadržaj i dinamika dostavljanja izvještaja o izvršenim mjerjenjima

Pravna lica, koja ispuštaju otpadne vode u recipijent vode evidenciju o učestalosti ispitivanja, količini i sastavu opasnih i štetnih materija, a sadržaj Izvještaja je definisan standardima akreditovanih organizacija.

Nadležni inspekcijski organ treba da provjerava evidenciju preuzimanja opasnog otpada iz separatora u skladu sa Pravilnikom o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaja formulara o transportu otpada („Sl. list CG“ br. 50/12).

9.5. Obaveza obavještavanja javnosti o rezultatima izvršenog mjerjenja

Shodno Zakonu o životnoj sredini, vlasnik objekta dužan je da rezultate monitoringa dostavlja nadležnom organu lokalne uprave i Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore.

Pored navedenog vlasnik objekta je obavezan da obavještava javnosti o rezultatima izvršenih mjerjenja.

9.6. Prekogranični program praćenja uticaja na životnu sredinu

Prekogranični program praćenja uticaja na životnu sredinu nije relevantan za ovaj Projekat.

10. NETEHNIČKI REZIME INFORMACIJA

Novoprojektovani objekat je u funkciji poslovanja, odnosno za preradu industrijske konoplje. Objekat je prizemne spratnosti (P).

Prizemlje je u funkciji poslovanja tj. prerade i sastoji se od ulaza, prostora za preradu i skladišta.

Svi koeficijenti dati urbanističko tehničkim uslovima, računati su u odnosu na površinu kat. parcela 470/2 i 471 (1.925,00m²).

Bruto površina postojećeg objekta (P) iznosi P=54,00 m²

Bruto površina projektovanog objekta u osnovi PRIZEMLJA iznosi P=188,00 m²

Za obračun indeksa zauzetosti računata je osnova prizemlja postojećeg objekta i osnova prizemlja projektovanog poslovnog objekta što ukupno iznosi P=54m²+188m²=242m², što čini indeks zauzetosti od 0.12 što je manje od dozvoljenog indeksa zauzetosti 30.

Objekat je prizemne spratnosti (P), ukupna bruto građevinska površina projektovanog objekta je 188.00 m²,

Ukupna BRUTO površina postojećeg objekta i projektovanog iznosi P=54m²+188m²=242m², što čini indeks izgrađenosti od 0,12 što je manje od dozvoljenog indeksa izgrađenosti od 0.60.

Neto površina projektovanog prizemnog objekta (P) iznosi P=169.08 m².

Zadate građevinske linije koje su date urbanističko tehničkim uslovima su ispoštovane tako da se izgradnja objekta planirana unutar ili do zadatah građevinskih linija.

Ukupna visina projektovanog objekta od kote konačno zaravnatog terena do najvisočije tačke objekta je 4,83m.

Parkiranje vozila predviđeno je u okviru vlasništva predmetne parcele.

U smislu oblikovanja objekat je projektovan kao jedna konstruktivna cjelina koji svojom formom i funkcionalnošću daju specifičnu kompoziciju i funkcionalno rješenje samog objekta, a samim tim i naglašava arhitektonsko rješenje samog objekta.

Objekat teži da ne optereti, ali svakako da do kraja definije prostor, na način na koji prethodno izgrađena struktura u okruženju to zahtijeva.

Objekat je projektovan da zadovolji sve potrebe poslovnog objekta za preradu, kao i arhitektonsko oblikovanje, prostornu organizaciju kao i samo vizuelnu definiciju objekta.

Apsorpcione karakteristike lokacije su djelimično dobre. Potrebno je da se na racionalan i održiv način koriste.

Vodeni tok se nalazi oko 350 m udaljenosti od lokacije, dok se ostake vodene površine nalaze na udaljenosti od 1km i više.

Šumske površine se nalaze u blizini lokacije, dok se planinska područja počinju prostirati na udaljenosti od 1,5km u pravcu zapada i jugozapada.

U blizini lokacije nisu registrovane zaštićene biljne i životinjske vrste.

Također, nije registrovano nepokretno kulturno dobro.

Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da na lokaciji nema vidljivih ostataka materijalnih i kulturnih dobara koji bi ukazivali na moguća arheološka nalazišta.

Pljevlja se snabdijevaju vodom iz sistema izvorišta iz pravca Odžaka (Zmajevac, Bezarska vrela i Mandojevac), iz izvorišta Jugoštica, iz izvorišta Breznica i iz akumulacije Otilovići. Vodosnabdijevanje iz pravaca Odžaka i Jugoštice je slobodnim padom, a za snabdijevanje grada vodom iz izvora Breznica i akumulacije Otilovići, nužno je imati pumpne sisteme, zbog čega se ostvaruje određeni utrošak električne energije potrebne za rad pumpnih sistema.

Voda iz izvorišta Jugoštica, kao i voda sa tri izvorišta iz pravca Odžaka (Zmajevac, Bezarska vrela i Mandojevac) se gravitacionim cjevovodom vodi do bazena, a dodatne, tj. nedostajuće količine vode, se dobijaju iz akumulacije Otilovići - koja se preko pumpne stanice Podpliješ transportuje do Postrojenja za prečišćavanje vode „Pliješ“. U sklopu sistema vodosnabdijevanja postoje tri rezervoara: Pliješ V1 (800 m³), Pliješ N (2000 m³) i Bogiševac (1.200m³).

Iz izvorišta Jugoštica gravitaciono se dovodi voda do rezervoara Bogiševac, odakle se snabdijeva visinska zona V2.

Iz Odžačkih izvorišta, takođe gravitacionim cjevovodom, voda se dovodi do PPV „Pliješ“, odakle se snabdijevaju vodom zona V1, rezervoar Pliješ N i niska zona potrošača.

Nedostajuće količine vode se uzimaju iz akumulacije Otilovići – jezerska voda, koja je na nižoj koti od PPV „Pliješ“ i ista se preko pumpne stanice Podpliješ prepumpava do PPV „Pliješ“. Niža zona potrošača se jednim dijelom snabdijeva iz rezervoara Pliješ N, a drugim dijelom iz pumpne stanice Breznica u koju se doprema voda iz istoimenog izvora.

Tehnologija prerade industrijske konoplje je jedan u potpunosti ekološki čist zatvoreni ciklus, bez nus proizvoda, jer se svaki dio konoplje koristi za različite proizvode kojih je na listi Evropske Unije više od 5000.

Predmetni projekat planira preradu nekoliko proizvoda, od kojih su glavni:

- čaj od cvijeta i lista industrijske konoplje
- kapi od cvijeta industrijske konoplje.

U oba slučaja ne postoji nikakav nusproizvod prilikom prerade istih. Sve što eventualno ostane od prerade, pakuje se u đakove i ponovo vraća na plantažu (koja nije predmet ovog Elaborata), te se prostire na zemlju i prekopava, kako bi poslužilo kao prirodno đubrivo visoke kvalitete.

Proces prerade glavna dva proizvoda je prikazan u nastavku:

1. čaj od cvijeta i lista industrijske konoplje

Prilikom branja cvijeta na polju, cvijet se bere ručno, poslije toga cvijet se suši u prirodnim uslovima i određenom temperaturnom režimu u plastenicima na polju gdje je ubran. Poslije sušenja vrši se odvajanje cvijjeta od stabiljke, koje se obavlja isto u plastenicima na polju gdje je ubran. Poslije čišćenja dobija se čist cvijet koji se pakuje u papirne džakove i prevozi u fabriku, gdje se vaga i ručno pakuje u odgovarajuću ambalažu i potom u prodaju.

2. Kapi od cvijeta industrijske konoplje

Prilikom proizvodnje kapi od industrijske konoplje postupak branja, sušenja, čišćenja, pakovanja, tasnporta do fabrike je u potpunosti isti, s tim što se u ovom slučaju čist cvijet (očišćen od stabiljke) kuha u električnom kotlu, i tim postupkom se dobijaju kapi od industrijske konoplje koje se potom pakuju u bočice i idu u prodaju.

Poslije branja cvijeta sa stabiljke, ista se kosi sa rotacionom sitnilicom koja dijelove stabiljke sitni i razbacuje po zemljištu i služi kao najkvalitetnije udobrenje.

Isto važi za dijelove stabiljke očišćene od cvijeta koji se razbacuju po zemljištu, da bi istruile i poslužile kao udobrenje zemljišta.

Prema opisu procesa prerade, da se zaključiti da dio prerade koji se obavlja unutar planiranog objekta podrazumijeva:

- Za čaj od cvijeta i lista konoplje- vaganje, ručno pakovanje u odgovarajuće ambalaže
- Za kapi od cvijeta i lista konoplje – kuhanje u elektirčnom kotlu i pakovanje u bočice.

Na osnovu toga, zaključuje se da veći dio prerade podrazumijeva ručni rad, osim korišćenja električnog kotla.

Kako bi se stvorila jasnija slika o načinu prerade sirovine, raspored prostorija i opreme unutar planiranog objekta je objašnjen na sljedeći način:

1. Radni sto za prijem konoplje, vizuelnu kontrolu kvaliteta i sortiranje po kvalitetu.
2. Radni sto za veganje konoplje (digitalna vaga) i raspoređivanje po kvalitetu u odgovarajuće posude.
3. Radni sto za usitnjavanje konoplje, električni kuhinjski mikseri, i priprema za pakovanje.
4. Pakovanje gotovih proizvoda od konoplje u odgovarajuću ambalažu.
5. Električni kotao za kuhanje konoplje.
6. Magacin u vidu polica metalnih.
7. Orman vitrina za potrebne stvari i opremu (dvokrilni).
8. Finalna kontrola proizvoda i ambalaže.
9. Mesto za odlaganje finalnog proizvoda neposredno pre utovara.
10. Radni sto za miksovanje , doziranje i dozrevanje konoplje.

11. Vitrina za ambalažu i ostalo.

Konstruktivna koncepcija objekta bazirana je na armiranobetonskim stubovima oslonjenim na temeljnoj armirano betonskim temeljnim trakama kao sekundarnim konstruktivnim elementima. Svi spoljasnji zidovi su debljine 25cm zidani giter blokom, unutrašnji zidovi su rigips zidovi debljine 10cm.

Fasade su u oblikovanju i u materijalizaciji riješene tako da je vizuelno jasno definisana sama funkcija objekta koja je namijenjena poslovanju, tj. preradi industrijske konoplje.

Predviđeni materijali u obradi fasade su kombinacija potpuno savremenih: staklene površine u PVC ramovima i jednostavnih malterisanih bojenih površina.

Materijalizacija zidova ispune u objektu je sledeća:

- Zidovi fasadne ispune su debljine 25 cm u nijansama bijele boje

Dvorište će biti nasuti keramičkim agregatom

- Spoljašnjim ivicama objekta je planiran trotoar.

- Ozelenjavanje dvorišta

- Ograđivanje parcele betonskom ogradom u kombinaciju sa metalom

Osnovni projektovani krov je kosi dvovodni nagiba 180, pokrivanje je limom tamne boje. Spoljna stolarija je od AL profila u bijeloj boji, sa dvostrukim ili trostrukim ostakljenjem (smanjenje transmisaonih gubitaka) i međuprostorom od najmanje 16 mm ispunjen internim gasom (argonom) koji djeluje kao topotni izolator.

Kako bi se smanjio koeficijent (manje od 1,5W/m²K) prolaza toplote staklene površine na spoljašnjoj površini svakog stakla postavlja se tzv. Low-E premaz (premaz niske emisivnosti). Postavljanjem tog sloja samo sa spoljašnjih površina stakla dozvoljava se ulaz toplote ali ne i izlaz, tako da staklo djeluje poput topotnog ventila. Low-E premaz je bezbojan i ne utiče na prolazak svjetlosti.

Unutrašnja stolarija je od PVC profila u bijeloj boji.

Podovi u objektu su od keramike I klase;

Finalna obrada zidova i plafona u objektu je sledeća:

- su malterisani bojeni poludisperzivnom bijelom bojom , sa svim potrebnim predradnjama.
- zidovi i plafoni su malterisani i bojeni poludisperzivnom bijelom bojom, sa svim potrebnim predradnjama.
- plafoni kupatila su malterisani i bojeni disperzivnom bijelom bojom, sa svim potrebnim radnjama

Predviđeno je uređenje cjelokupnog okoliša oko objekta u okviru parcele. Sve pješačke površine, pristupi oko ulaza će se popločati; dok će slobodne površine uz ulazni put biti

ozelenjene niskim zelenilom (autohtonim). Prostor namijenjen zelenoj površini u potpunosti će se horikulturno obraditi na način prilagođavanja autohtonom ambijentu i ostvarivanja što kvalitetnijeg zelenog prilagođenog prostora.

Za ovaj dio naselja ne postoji izgrađena vodovodna mreža, pa se za objekat planira izgradnja rezervoara za vodu. U prilogu dokumenta će biti prikazan šematski prikaz rezervoara za vodu.

Shodno arhitektonskoj dispoziciji sanitarnih čvorova i svih drugih istočišta, planirana je određena šema vodovodnih instalacija. Obezbeđenje tople vode planirano je preko električnog bojlera. Za objekat se planira jedna vodovodna vertikala hladne i tople vode, koja će snabdijevati sanitarni čvor, kuhinju i druga istočišta.

Za ovaj dio naselja ne postoji izgrađena kanalizaciona mreža pa se priključenje kanalizacije planira na izgrađeni biološki separator tj. upojni bunar (BP ASP K O/AB 3-25 ES). (Šematski prikaz biološkog separatora prikazan u prilogu dokumenta). Glavni odvodni kanal iz objekta ima prečnik Φ 160mm. Usvojeni nagib priključnog kanala je 2%.

Oborinska kanalizacija sa krova sakuplja se u slivnike, a zatim odvodi u olučne cijevi koje se izlivaju na pločnik, a donja ivica izliva mora biti 10 cm iznad pločnika. Olučne cijevi koje su na fasadi ili u fasadnim žlebovima moraju biti udaljene od zida najmanje 2 cm.

Emisije u vazduh

Tokom izgradnje objekta, uslijed rada građevinske mehanizacije neće doći do značajnijeg emitovanja štetnih gasova, jer neće biti angažovana teška mehanizacija. Neće doći do ispuštanja opasnih i otrovnih materija i neprijatnih mirisa.

Usljed izvođenja radova, doći će do povećanja nivoa buke i vibracija, ali samo na gradilištu i u neposrednoj blizini. Emitovanja svjetlosti, toplotne energije i elektro-magnetsnog zračenja neće biti.

Funkcionisanje projekta neće prouzrokovati buku osim rada automobilskih motora koji dolaze i odlaze od objekta, dok vibracija, emisije svjetlosne i toplotne energije kao ni elektromagnetsko zračenje neće biti.

Ispuštanje u vodotoke

Pravilnim upravljanjem radova, ne stvaraju se uslovi za zagađenje sredine. Međutim, na nekim 350m udaljenosti nalazi se vodotok, tako da u slučajevima curenja otpadnih voda ili opasnih tečnosti, mogućnosti zagađenja vodotoka minimalne ili nikakve.

Imajući u vidu djelatnost objekta u toku njegovog funkcionisanja neće se izvršiti depozicija hemijskih i drugih materija koje bi mogle uticati na zagađenje površinskih i podzemnih voda.

Prilikom funkcionisanja objekta predviđeno je da se fekalne vode upuštaju u biološku separator.

Odlaganje na zemljište

Tokom izvođenja radova za realizaciju projekta javiće se građevinski otpad, koji će biti uredno deponovan, shodno Zakonu o upravljanju otpadom ("Sl. list CG" br.64/11, 39/16).

Pošto se radi o izgradnji objekta doći će do uklanjanja zemljišta, usurpacije.

Tokom funkcionisanja objekta javljaće se komunalni čvrsti otpad koji preuzima nadležno komunalno preduzeće.

Također, investitoru se predlaže da treba zaključiti ugovor o odvozu komunalnog otpada sa nadležnim komunalnim preduzećem.

Za čvrsti komunalni otpad, koji će nastajati prilikom funkcionisanja projekta predlaže se sakupljanje u kante i kontejnere.

Sakupljeni čvrsti komunalni otpad odvoziće nadležno komunalno privredno društvo.

Buka, vibracije i toplost

Tokom izvođenja projekta doći će do povećanog nivoa buke koja nastaje uslijed rada mehanizacije i ručnih alata. Ovaj nivo buke će biti ograničenog vremena trajanja dok traje izvođenje projekta.

Funkcionisnjem projekta neće doći do značajnog povećanja emisija buke, ali će i dalje biti prisutan nivo buke koji potiče od svakodnevnog saobraćaja na ovom području.

Intenzitet buke u toku funkcionisanja objekta, neće biti visok.

Buka koja potiče od građevinskih radova na otvorenom prostoru za čije je izvođenje izdata dozvola nadležnog organa, može prekoračiti propisanu graničnu vrijednost za 50dB, u vremenu u kojem se u skladu sa zakonom mogu izvoditi građevinski radovi.

Preporučujemo da, se u procesu izgradnje objekta, koristi oprema koja će zadovoljiti nivoe zvučne snage, a shodno Direktivi o emitovanju buke u životnu sredinu putem opreme koja se koristi na otvorenom prostoru (ED 2000/14EC).

Intenzitet buke takođe zavisi od broja mašina i prevoznih sredstava koje će biti angažovane na izgradnji objekta.

Sanitarno-fekalne otpadne vode

Kanalizacioni kolektori van objekta predviđeni od plastičnih kanalizacionih PVC cijevi potrebnog profila, a takođe projektom predviđeno da se fekalna kanalizacija priključi na biološki separator.

Atmosferska voda sa krova se planira rješiti krovnim slivnicima i vertikalnim olucima. Odvođenje atmosferske vode sa terasa i nastrešnica slivnicima i olučnim vertikalama. Atmosferska kanalizacija projektovana da se slobodno izlijeva na zelenu površinu.

11. PODACI O MOGUĆIM POTEŠKOĆAMA

Sva projektna rješenja predviđena tehničkom dokumentacijom za izgradnju i eksploataciju objekta su tehnički prihvatljiva i obrađivač nije imao teškoća pri izradi Inoviranoog elaborata.

Međutim, tokom izrade nekih poglavlja Elaborata, koristili su se dostupni podaci o postojećem stanju životne sredine šireg prostora, uslijed nedostatka tih podataka za konkretnu lokaciju. S obzirom da ne postoji detaljna analiza stanja biodiverziteta lokacije, uzeti su postojeći podaci iz relevantnih studija i drugih vrsta dokumenata.

12. REZULTATI SPROVEDENIH POSTUPAKA UTICAJA PLANIRANOG PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU

Nosilac projekta je Agenciji za zaštitu životne sredine, podnio je 14.03.2023., zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata za procjenu uticaja na životnu sredinu (br.03-UPI-526/1).

Na bazi podnešenog zahtjeva Agencija za zaštitu životne sredine, Podgorica, donijela Rješenje br. 03-UPI – 526/6 od 07. 04. 2023. god., kojim se utvrđuje da je za projekat izgradnje proizvodno poslovnog objekta – fabrika za proizvodnju industrijske konoplje i proizvoda od iste, u sklopu kat.parcele 470/2 i 471 Šumane II u zahvatu PUP-a “Pljevlja”, potrebna izrada Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Rješenje je dato u prilogu ovog dokumenta.

13. DODATNE INFORMACIJE I KARAKTERISTIKE PROJEKTA

Ovaj dokument prikazuje i predstavlja Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu. Elaborat je obuhvatio sve segmente predviđene Pravilnikom o bližoj sadržini elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG“ br. 19/19).

14. IZVORI PODATAKA

Prilikom izrade Inoviranog elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu navedenog objekta, korišćena je sledeća:

Zakonska regulativa

- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl. list CG” br. 64/17, 44/18, 63/18 i 11/19).
- Zakon o životnoj sredini („Sl. list CG” br. 52/16).
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG” br. 75/18).
- Zakon o zaštiti prirode („Sl. list CG” br. 54/16).
- Zakon o zaštiti kulturnih dobara („Sl. list CG” br. 49/10, 40/11 i 44/17).
- Zakon o vodama („Sl. list CG” br. 27/07, 22/11, 32/11, 47/11, 48/15, 52/16, 55/16, 2/17, 80/17 i 84/18).
- Zakon o zaštiti vazduha („Sl. list CG” br. 25/10 i 43/15).
- Zakon o zaštiti buke u životnoj sredini („Sl. list CG”, br. 28/11 i 01/14).
- Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list CG” br. 64/11 i 39/16).
- Zakon o integrисаном спречавању и контроли загадивања животне средине („Sl. list RCG” br. 80/05 i „Sl. list CG” br. 54/09, 40/11, 42/15 i 54/16).
- Zakon o komunalnim djelatnostima („Sl. list CG” br. 55/16 i 74/16).
- Zakon o zaštiti i spašavanju („Sl. list CG” br. 13/07, 05/08, 86/09, 32/11 i 54/16).
- Zakon o zaštiti i zdravlju na radu („Sl. list CG” br. 34/14).
- Zakonom o prevozu opasnih materija („Sl. list CG” br. 33/14, 13/18).
- Pravilnik o bližoj sadržini elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG” br. 19/19).
- Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičnih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke („Sl. list CG”, br. 60/11).
- Pravilnik o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 21/11 i 32/16).
- Pravilnikom o emisiji zagađujućih materija u vazduhu („Sl. list RCG” br. 25/01)
- Uredba o graničnim vrijednostima emisije zagađujućih materija u vazduhu iz stacionarnih izvora („Sl. list CG”, br. 10/11).
- Uredba o utvrđivanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 25/12).

- Uredba o maksimalnim nacionalnim emisijama određenih zagađujućih materija („Sl. list CG“ br. 3/12).
- Uredba o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda („Sl. list CG“ br. 02/07).
- Pravilnik o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o kvalitetu otpadnih voda („Sl. list CG“ br. 56/19).
- Pravilnik o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje („Sl. list RCG“, br. 18/97).
- Pravilnik o klasifikaciji otpada i katalogu otpada („Sl. list CG“ br. 59/13 i 83/16).
- Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada ("Sl. list CG" br. 33/13 i 65/15).
- Pravilnik o postupku sa građevinskim otpadom, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cementa azbestnog građevinskog otpada ("Sl. list CG" br. 50/12).
- Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo, odnosno preduzetnik za sakupljanje, odnosno transport otpada („Sl. list CG“ br. 16/13).
- Pravilnik o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaja formulara o transportu otpada („Sl. list CG“ br. 50/12).

PLANSKA DOKUMENTACIJA I DRUGI IZVORI PODATAKA

- Zavod za hidrometeorologiju i seismologiju:
<http://www.seismo.co.me/questions/12.htm>
- Informacije o stanju životne sredine za 2021.godinu; Agencija za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore, 2022.g.
- www.googleearth.com
- www.geoportal.me
- Strateški plan razvoja opštine Pljevlja za period 2021.-2025.ž
- Izmjene i dopune prostorno urbanističkog plana opštine Pljevlja, 2018.godina

15. PRILOZI

- Urbanističko tehnički uslovi 05-332/21-415/8
- Situaciono rješenje
- Šematski prikaz rezervoara vode
- Šematski prikaz biološkog separatora
- 3D prikaz planiranog objekta
- Rješenje o utvrđivanju potvrde izrade Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu

1	<p>CRNA GORA OPŠTINA PLJEVLJA Sekretarijat za uređenje prostora Broj: 05-332/21-415/8 30.12.2021 god</p>	
2	<p>Sekretarijat za uređenje prostora opštine Pljevlja, na osnovu člana 74. Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl.list CG“ br.64/17, 44/18, 63/18, 11/19, 82/20), Uredbe o povjeravanju dijela poslova Ministarstvu održivog razvoja i turizma jedinicama lokalne samouprave („Sl.list Crne Gore br. 087/18 od 31.12.2018, 028/19 od 23.05.2019, 075/19 od 30.12.2019, 116/20 od 04.12.2020) i podnijetog zahtjeva PB AGRO iz Bijelog Polja izdaje</p>	
3	<p>URBANISTIČKO-TEHNIČKE USLOVE za izradu tehničke dokumentacije</p>	
4	<p>za izgradnju proizvodno poslovnog objekta – fabrika za proizvodnju industrijske konoplje i proizvoda od iste na kat. parcelama br. 470/2 i 471 KO Šumane II, u zahvatu PUP-a „Pljevlja” – Izmjene i dopune (“Sl.list CG – br. 39/19) u Pljevljima.</p>	
5	<p>PODNOŠILAC ZAHTJEVA:</p>	PB AGRO DOO Bijelo Polje
6	<p>POSTOJEĆE STANJE</p> <p>Na katastarskoj parceli broj 470/2 KO Šumane II, prema Listu nepokretnosti br. 470 KO Šumani II, evidentirano slijedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> - livada 3. klase, površine $P = 1.191\text{m}^2$ - porodična stambena zgrada $P = 54\text{m}^2$, <p>a na kat. parceli 471 KO Šumane II. Prema Listu nepokretnosti br. 470 Ko Šumane II, evidentirano je :</p> <ul style="list-style-type: none"> - njiva 3. klase $P = 680\text{m}^2$ <p>List nepokretnosti br. 470 – prepis izdat od strane Uprave za katastar i državnu imovinu, Područna jedinica Pljevlja dana 08.11.2021. godine je sastavni dio ovih urbanističko – tehničkih uslova.</p>	
7	<p>PLANIRANO STANJE</p> <p>7.1. Namjena parcele odnosno lokacije</p> <p>I USLOVI U POGLEDU PLANIRANIH NAMJENA</p> <p>A. Uslovi po PUP-u</p> <p>Propisani su u poglavlju PUP-a 9.9 KRITERIJUMI I SMJERNICE ZA KORIŠĆENJE, UREĐENJE I ZAŠТИTU PROSTORA I IZGRADNJI REKONSTRUKCIJU OBJEKATA I IZVOĐENJE RADOVA NA PODRUČJIMA ZA KOJA SE NE PREDVIĐA DONOŠENJE DETALJNOG URBANISTIČKOG PLANA, URBANISTIČKOG PROJEKTA ILI LOKALNE STUDIJE LOKACIJE</p> <p>Ovi kriterijumi se primjenjuju na prostore za koja se ne predviđa donošenje detaljnog urbanističkog plana, urbanističkog projekta ili lokalne studije lokacije. U ovom poglavlju daju se kriterijumi i smjernice za korišćenje, uređenje i zaštitu prostora i izgradnju rekonstrukciju objekata i izvođenje radova za prostor opštine Pljevlja izvan područja urbanističke razrade.</p>	

	<p>U pretežno stambenim zonama dozvoljeni su: izgradnja stambenih objekata porodičnog i kolektivnog stanovanja, prodavnice i zanatske radnje, koje ni na koji način ne ometaju osnovnu namjenu i koje služe svakodnevnim potrebama stanovnika područja, poslovne djelatnosti koje se mogu obavljati u stanovima, kao i ugostiteljski objekti i manji objekti za smještaj, objekti za upravu, vjerski objekti, objekti za kulturu, zdravstvo i sport, auto škole, igrališta svih tipova i ostali objekti društvenih djelatnosti koji služe potrebama stanovnika područja. Na parceli se kao zasebni objekti mogu graditi i pomoćni objekti i garaže. Na parceli se može podići drugi objekat, ukoliko ukupna gradnja na parceli zadovoljava propisane urbanističke parametre.</p> <p>B.2.4. Privreda i djelatnosti - poslovni i proizvodni objekti</p> <p>Izgradnju proizvodnih i poslovnih objekata manjih kapaciteta (u okviru malih i srednjih preduzeća), a naročito na kompleksima poljoprivrede i stočarstva omogućavati na svim prostorima seoskih atara gde za to postoje svi potrebeni infrastrukturni, ambijentalni i drugi uslovi), poštujući kriterijume i smjernice za korišćenje poljoprivrednog zemljišta iz ovog PUP-a, zakonske propise, kao i inventivnost i ekonomski interes investitora, odnosno ekonomsku opravdanost i ekološku odgovornost projekata, bez većih ograničenja</p> <p>Objekti sa tercijarnim delatnostima</p> <p>U već formiranim zonama izgrađenih objekata dozvoljava se rekonstrukcija i dogradnja istih u funkciji objekata sa tercijarnim djelatnostima, ako mogu da zadovolje normative za ovaku vrstu objekata i ne ugrožavaju susjedne objekte.</p> <p>U koncipiranju razvoja sadržaja <i>trgovine, snabdjevanja i usluga</i> polazi se od opšteg cilja da se zaustavi zaostajanje za razvojem na nivou Republike i približi nivou drugih razvijenih područja.</p> <p>Proizvodni objekti</p> <p>Ograničenja prema obavezujućim odredbama odgovarajućih zakona:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obavezna izrada procjene uticaja na životnu sredinu za objekte za koje postoji obaveza izrade u skladu sa Zakonom. <p>Izgradnju objekata velikih industrijskih pogona i objekata za potrebe eksploatacije mineralnih sirovina i proizvodnje energije omogućavati poštijući kriterijume i smjernice iz ovog PUP-a, zakonske propise, kao i ekonomsku opravdanost i ekološku odgovornost projekata, bez većih ograničenja, osim onih obavezujućih po odredbama odgovarajućih zakona:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pretvaranje poljoprivrednog, šumskog i drugog zemljišta u druge namjene obavlja se u skladu sa odgovarajućim zakonima i ekološkim kriterijumima; - za ekološki osetljive objekte, zone i lokacije obavezno sprovoditi višekriterijumsko vrijednovanje za potrebe izbora lokacije - obavezna izrada procjene uticaja na životnu sredinu za objekte za koje postoji obaveza izrade u skladu sa Zakonom.
7.2.	<p>Pravila parcelacije</p> <p>Katastarska parcela je istovremeno i urbanistička parcela.</p> <p>Gradnja je moguća na parceli koja ima ulaz na javni put. Minimalna međusobna udaljenost slobodnostojećih objekata iznosi 2,5m od ograde susjeda. Ne mogu se graditi ekonomski i poljoprivredni objekti u stambenom dijelu dvorišta.</p> <p>U ovoj zoni dozvoljeni su stambeni i poslovni objekti, prodavnice, ugostiteljski objekti i zanatske radnje, koje ne ometaju stanovanja, a koje služe za opsluživanje područja, objekti za upravu, vjerski objekti, objekti za kulturu, zdravstvo, sport i ostali objekti za društvene djelatnosti, poslovni i kancelarijski objekti, ostali privredni objekti, benzinske pumpe uz uslov dobijanja posebnih uslova, u skladu sa zakonom. Izuzetno se u predjelima sa nepovoljnom topografijom mogu graditi stambene, poslovne, pomoćne i slične zgrade i u zaštitnom pojusu, ali ne bliže od 15 metara pored magistralnih puteva, 10 metara pored regionalnih puteva i 5 metara pored lokalnih puteva, računajući od spoljne ivice putnog pojasa.</p> <p>Lokacije ovakvih objekata predviđati u centralnim djelovima naselja, uz uvažavanje ekonomskog interesa investitora da to bude i van centralnih djelova naselja.</p> <ul style="list-style-type: none"> - površinu parcele određivaće koncepcija, funkcija objekta i djelatnost i ovim planom nije propisana; - maks. indeks izgrađenosti - maks. 0,6; - maks. indeks iskorišćenosti - maks. 30; - maks. spratnost objekata je Po+P+Pk. (podrum+prizemlje+potkrovle);

	<p>- svaka parcela mora imati kolski i pešački prilaz sa javne saobraćajnice. Parcelaciju treba sprovoditi prema grafičkom prilogu i analitičko – geodetskim elementima za obilježavanje parcela.</p> <p>Koordinate za obilježavanje katastarskih parcela 470/2 i 471</p> <table border="0"> <tr> <td>1. 6 608 650,08</td><td>4 796 518,54</td></tr> <tr> <td>2. 6 608 666,51</td><td>4 796 524,70</td></tr> <tr> <td>3. 6 608 672,94</td><td>4 796 526,27</td></tr> <tr> <td>4. 6 608 688,37</td><td>4 796 532,55</td></tr> <tr> <td>5. 6 608 671,22</td><td>4 796 582,41</td></tr> <tr> <td>6. 6 608 643,78</td><td>4 796 572,42</td></tr> <tr> <td>7. 6 608 647,21</td><td>4 796 530,85</td></tr> </table>	1. 6 608 650,08	4 796 518,54	2. 6 608 666,51	4 796 524,70	3. 6 608 672,94	4 796 526,27	4. 6 608 688,37	4 796 532,55	5. 6 608 671,22	4 796 582,41	6. 6 608 643,78	4 796 572,42	7. 6 608 647,21	4 796 530,85
1. 6 608 650,08	4 796 518,54														
2. 6 608 666,51	4 796 524,70														
3. 6 608 672,94	4 796 526,27														
4. 6 608 688,37	4 796 532,55														
5. 6 608 671,22	4 796 582,41														
6. 6 608 643,78	4 796 572,42														
7. 6 608 647,21	4 796 530,85														
7.3.	<p>Građevinska i regulaciona linija, odnos prema susjednim parcelama</p> <p>Građevinska linija</p> <p>Građevinska linija je linija na, iznad i ispod površine zemlje, definisana grafički i/ili numerički, do koje je dozvoljeno građenje.</p> <p>Sve građevinske linije zajedno (prednja, bočne i zadnja) na nivou parcele definišu moguću zonu u okviru koje se formira gabarit budućeg objekta prema indeksu zauzetosti, koji je definisan na nivou svake parcele.</p> <p>Građevinske linije ispod površine zemlje mogu biti izvan utvrđenih građevinskih linija na zemlji, mogu se poklapati sa granicama parcele-lokacije na kojoj se gradi objekat, uz isključivu obavezu i odgovornost investitora da izvođenjem radova i upotrebom objekta ne ugrozi susjedne objekte i parcele.</p> <p>Regulaciona linija</p> <p>Regulaciona linija je definisana kao linija koja dijeli javnu površinu od površina predviđenih za druge namjene.</p> <p>Regulaciona linija je grafički i numerički označena.</p> <p>Regulaciona linija je ivica razgraničenja privatne i javne površine, a građevinsku liniju definisati na terenu prema uslovima.</p> <p>Nove objekte vezati za osovine saobraćajnica koje su definisane neophodnim elementima za prenošenje na teren ili za postojeće objekte.</p> <p>Ukoliko se ispod objekta organizuje suterenska etaža tada kota poda prizemlja može biti maksimalno na 1.2 m od kote terena.</p> <p>Dimenzije objekata odredene su prema indeksu zauzetosti parcele, odnosu prema granicama susjednih parcela i objektima na njima, kao polaznim i ograničavajućim parametrima.</p> <p>Prilikom izrade tehničke dokumentacije poštovati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pravilnik o načinu izrade i sadržini tehničke dokumentacije za građenje objekata (“Sl.listCG”br.44/18) - Pravilnik o načinu obračuna površine i zapremine zgrade (“Sl.list CG”vbr.60/18 - Pravilnik o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijuma namjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima (“Sl.listCG”,br.24/10, 33/14, 91/20). 														
8 .	<p>PREPORUKE ZA SMANJENJE UTICAJA I ZAŠTITU OD ZEMLJOTRESA, KAO I DRUGE USLOVE ZA ZAŠTITU OD ELEMENTARNIH NEPOGODA I TEHNIČKO-TEHNOLOŠKIH I DRUGIH NESREĆA</p> <p>Meteorološki podaci:</p> <p>Prema vrijednostima klimatskih elemenata Pljevlja imaju kontinentalni tip klime modifikovan, u neznatnoj mjeri, planinskim tipom klime.</p> <p>Od klimatskih elemenata najvažniji su temperatura vazduha, temperaturni ekstremi,</p>														

relativna vlažnost vazduha, količina padavina, maksimalne količine padavina, oblačnost, insolacija i pojave kao: magla, snijeg, jak i olujni vетар.

- Srednja godišnja teperatura je $< 10.0^{\circ}\text{C}$
- Najtoplji mjesec je juli sa srednjom višegodišnjom teperaturom od 17.6°C (za ovaj tip klime je između $17^{\circ}\text{C} - 20.6^{\circ}\text{C}$)
- najhladniji mjesec je januar sa srednjom višegodišnjom temperaturom od 2.6°C (za ovaj tip klime je $< -3.0^{\circ}\text{C}$)
- godišnje kolebanje temperature iznosi 20.2°C
- apsolutno termičko kolebanje je 68.0°C
- srednja godišnja količina padavina je 794.5 lit./m^2
- Srednja mjeseca oblačnost je maksimalna u decembru i iznosi 7.5 desetina, a minimalna u avgustu 4.6 desetina. Oblačnost je povećana u hladnom dijelu godine, dok u ljetnjem periodu dostiže minimum. Jesen u odnosu na proljeće ima u prosjeku manju oblačnost.
- Srednja višegodišnja vrijednost insolacije (suma osunčavanja) je 1570.7 časova, mjesечni maksimum je u julu 221.9 časova, min. u decembru 37.1 čas
  - Broj dana sa maglom godišnji prosjek je 80.8 dana
  - Broj dana sa jakim vjetrom : godišnji prosek je 75 dana.

Seizmičke karakteristike: 7° i 8° MCS

Potrebno je da se pri izgradnji na predmetnom prostoru, skupom urbanističkih i građevinskih karakteristika zadovoljiti potrebe zaštite i to prije svega tako da se smanje dejstva eventualnog razaranja objekata.

Zaštita od potresa

Mjere zaštite od seizmičkih razaranja obuhvataju sve preporuke za planiranje i projektovanje a odnose se na planiranje i funkcionalni zoning, planiranje i projektovanje infrastrukturnih sistema, lociranje i fundiranje, tj. izgradnju objekata. Ove mjere su u skladu sa rezultatima i preporukama "Elaboratom o seismogeološkim podlogama i seizmičkoj mukrorejonizaciji urbanističkog područja GUP-a Pljevalja" (Zavod za geološka istraživanja SR Crne Gore, Podgorica). Pored toga, na svim uslovno stabilnim i nestabilnim terenima obavezno se sprovode posebna inženjersko – geološka, seizmička i geofizička ispitivanja terena na kojima će se graditi pojedini objekti. Ovo se naročito odnosi na terene povećanog seizmičkog rizika.

Zaštita od požara

Radi zaštite od požara planirani novi stambeni objekti i privredni kapaciteti moraju biti realizovani prema Zakonu o zaštiti od požara i odgovarajućim tehničkim protivpopžarnim propisima, standardima i normativima, tako da ukupnom realizacijom ne bude pogoršana ukupna protivpožarna bezbjednost okolnog prostora i objekata, a na slobodnom prostoru oko planiranih objekata mora biti ugrađena odgovarajuća hidrantska mreža prema Pravilniku o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara ("Sl. list SFRJ", br. 30/91).

Ukoliko je objekat koji se nadziduje niži od 22,0m (sa nadzidanim delom), neophodno je obezbjediti pristupe za protivpožarna vozila najmanje sa jedne strane objekta. Najmanja širina ovog prilaza treba da iznosi 3,5 m, visina 4,5 m sa unutrašnjim poluprečnikom krivine 10,0 m i nosivosti kolovoza 10,0 t, a na udaljenosti 5,0–11,0 m. Sa ciljem zaštite od požara, pomenute objekte treba izvesti tako da se prvenstveno eliminiše mogućnost širenja požara, pa u tom smislu treba primeniti sve važeće propise iz ove oblasti.

Takođe, svim objektima mora biti obezbjeđen pristupni put za vatrogasna vozila, shodno Pravilniku za pristupne puteve ("Sl. list SRJ", br. 8/95). po kome najudaljenija tačka kolovoza nije dalja 25m od gabarita objekta. Novi objekti moraju biti realizovani u skladu sa Pravilnikom za elektoinstalacije niskog napona ("Sl. list SRJ", br. 28/95) i Pravilnikom

	<p>za zaštitu objekata od atmosferskog pražnjenja ("Sl. list SRJ", br. 11/96).</p> <p>Mjere zaštite od epidemija</p> <p>Mjere zaštite površinskih i podzemnih zona– izvorišta uklopljene su u mere zaštite propisane GUP-om Pljevalja, a odnose se na set mjera zaštite vazduha, voda i zemljišta. Sprovodenjem ovih mjera smanjiće se i opasnost pojave zaraznih bolesti.</p> <p>Mjere za obezbjeđenje potreba odbrane</p> <p>Područje planskog dokumenta prema površini i namjeni na spada u kategorije koje mogu imati značaja za zaštitu od interesa za odbranu zemlje.</p> <p>Za sve stambene objekte treba obezbjediti uslove za zagrijevanje iz lokalnih izvora čvrstim gorivom. Za javne i prateće sadržaje treba obezbjediti rezervne mogućnosti toplifikacije ovih objekata korišćenjem više vrsta energije.</p> <p>Sa ciljem smanjenja stepena požarne povredivosti pomoćne i ekonomski objekte graditi u skladu sa urbanističko – tehničkim uslovima, odnosno protivpožarnim propisima.</p> <p>Za slučaj ograničene mogućnosti za vodosnabdjevanje treba evidentirati, detaljno ispitati, kaptirati i sanirati sve postojeće bunare i česme u bližoj okolini, sačiniti katastar ovih izvora vode i o njima vršiti stalnu sanitarnu kontrolu kvaliteta i održavanja.</p> <p>Kvalitetom budućeg građevinskog fonda nastojati da se obezbjede povoljne karakteristike protivpožarne zaštite i to počev od međuudaljenja objekata, kako stambenih, tako i javnih i komercijalnih i proizvodnih. Inače, izabranom gustom izgrađenosti smanjena je moguća opasnost od požara. Kod ozelenjavanja, s obzirom na površinu i kontinuitet, mora se posebno obratiti pažnja da se, pri projektovanju primene požarne preventivne mere zaštite. Kod crnogoričnog zasada interpolovati listopadno drveće koje je otpornije na požar.</p>
9 .	<p>USLOVI I MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE</p> <p>Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl.list RCG 80/05) definisano je da je strateška procjena uticaja planova ili programa na životnu sredinu procjena mogućih uticaja na životnu sredinu, uključujući i zdravlje ljudi, koja se sastoji u pripremi izveštaja o strateškoj procjeni, sprovodenju postupka za učešće javnosti i konsultacija i uzimanje u obzir izveštaja o strateškoj procjeni i rezultata učešća javnosti i konsultacija u postupku odlučivanja i donošenja ili usvajanja određenih planova i programa.</p> <p>Prevencija zagađenja i ugrožavanja životne sredine predpostavlja: 1) utvrđivanje jasnih tehničko-tehnoloških uslova u pogledu lociranja potencijalnih zagadivača, kroz obaveznu izradu studija procjena uticaja; i 2) poštovanje režima očuvanja i korišćenja područja zaštićenih prirodnih dobara, izvorišta vodosnabdijevanja, šuma, poljoprivrednog zemljišta, javnih zelenih površina, rekreacionih područja, koji su utvrđeni planom širih teritorijalnih, a na osnovu odgovarajućih zakonskih akata i predmetnih programa.</p> <p>U cilju obezbjeđenja održivog razvoja, neophodno je ispoštovati ekološke odrednice pri razmještaju, revitalizaciji i novoj izgradnji stambenih, privrednih i infrastrukturnih objekata i prostornih cjelina.</p> <p>Mjere koje se tiču, vodosnabdijevanja, zaštite voda, zaštite obala i tretmana otpadnih voda, razrađeni su u odgovarajućem dijelu ovog plana, a ovdje se apostrofiraju kao nedjeljivi činilac životne sredine, koji iz aspekta njene zaštite i unapređenja ima prioritet.</p> <p>Neophodno je striktno sprovodenje zakonskih odredbi za zaštitu životne sredine; pooštrena primjena ekonomskog instrumenta "zagadivač plaća", za sve oblike ugrožavanja životne sredine, prema važećim zakonima, uspostavljanje lokalnog monitoringa kontrole kvaliteta životne sredine (uključujući i praćenje efekata mjera za njeno poboljšanje i inspekcijski nadzor) i veća uključenost i bolja organizovanost civilnog sektora u rešavanju problema životne sredine.</p> <p>Sastavni dio uslova je Mišljenje Službe za zaštitu životne sredine na osnovu koga se</p>

	PB AGRO doo Bijelo Polje obavezuje da shodno Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu (SL.list CG, broj 75/18), sprovede postupak procjene uticaja na životnu sredinu kod nadležnog organa za poslove zaštite životne sredine.
10 .	USLOVI ZA PEJZAŽNO OBLIKOVANJE Zelene površine treba da budu u funkciji prostora u kome se nalaze, kako bi se ostvarila <u>zadovoljavajuća funkcionalno-prostorna organizacija kompleksa kao cjeline</u> . Sistem zelenila, treba da prati organizaciju urbanog sistema, sa akcentom na sprovođenju principa povezanosti i neprekidnosti pojedinih dijelova ovog višenamenskog kompleksa.
11 .	USLOVI I MJERE ZAŠTITE NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA I NJIHOVE ZAŠTIĆENE OKOLINE Planirane fizičke strukture realizovati na način kojim se stvara savremena estetska i funkcionalna cjelina i unapređuje način korišćenja i izgled područja. Pri projektovanju objekata i uređenju terena voditi računa o karakteristikama lokacije i dosledno primjenjivati ekološke norme. Kod rešavanja građevinskih struktura, poželjno je koristiti određene detalje iz kulturnog nasleđa koji se mogu stilizovati, i tako doprinijeti boljem uklapanju u okolnu sredinu. Urbanističko i arhitektonsko oblikovanje prostora treba da uvažava karakteristični ambijent područja, te da istovremeno doprinosi stvaranju slike uređenog dijela centra. Na lokalitetima predviđenim za izgradnju, prema raspoloživim podacima, nema arheoloških nalazišta. Planom je predviđeno da, ukoliko se prilikom izvođenja radova nađe na nalazište ili nalaze za koje se može pretpostaviti da mogu imati arheološko značenje, prema članu 87. Zakona o zaštiti kulturnih dobara (Sl. list CG, br. 49/10), pravno ili fizičko lice koje neposredno izvodi radove, dužno je da prekine radove, obezbijedi nalazište, odnosno nalaze od eventualnog oštećenja, uništenja i od neovlašćenog pristupa drugih lica, sačuva otkrivene predmete na mjestu nalaženja u stanju u kojem su nađeni do dolaska ovlašćenih lica, odmah prijavi nalazište, odnosno nalaz Upravi za zaštitu kulturnih dobara, najbližoj javnoj ustanovi za zaštitu kulturnih dobara, organu uprave nadležnom za poslove policije i saopšti sve relevantne podatke u vezi sa mjestom i položajem nalaza u vrijeme otkrivanja i o okolnostima pod kojim su otkriveni.
12 .	USLOVI ZA LICA SMANJENE POKRETLJIVOSTI I LICA SA INVALIDITETOM Potrebno je u projektovanju i izvođenju obezbjediti pristup svakom objektu koji mogu da koriste lica sa ograničenim mogućnostima kretanja. U tu svrhu projektovati svuda uz stepenišne prostore i odgovarajuće rampe sa propisnim nagibom. Nivelacije svih pješačkih staza i prolaza raditi takođe u skladu sa važećim propisima o kretanju invalidnih lica. Postojeće površine u funkciji javnih objekata prilagoditi uslovima za nesmetano korišćenje lica sa ograničenim mogućnostima kretanja. Pri projektovanju i građenju saobraćajnih površina potrebno je pridržavati se Pravilnika o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti, (Sl.list CG br.10/09) kao i drugih standarda i propisa koji karakterišu ovu oblast.
13 .	USLOVI ZA POSTAVLJANJE I GRADNJU POMOĆNIH OBJEKATA Na parceli se kao zasebni objekti mogu graditi i pomoćni objekti igaraže.

14 .	USLOVI ZA OBJEKTE KOJI MOGU UTICATI NA BEZBJEDNOST VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA
15 .	USLOVI ZA OBJEKTE KOJI MOGU UTICATI NA PROMJENE U VODNOM REŽIMU
	/
16 .	MOGUĆNOST FAZNOG GRAĐENJA OBJEKTA
	<p>Eventualnu etapnost građenja objekta treba predvideti tehničkom dokumentacijom na način što će investitor projektnim zadatkom definisati faznost gradnje a projektant dostaviti idejni projekat planiranog objekta a glavni projekat po fazama.</p> <p>Za objekat : Na osnovu čl.76. Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata kroz izradu idejnog rješenja može se odrediti faznost gradnje (tehničko-tehnološka cjelina) objekata. Dozvoljena je fazna izgradnja, tako da konačno izgrađeni objekat ne prelazi maximalno propisane površine pod objektom i spratnost, a ove vrijednosti mogu biti i manje</p>
17 .	USLOVI ZA PRIKLJUČENJE NA INFRASTRUKTURU
17.1	<p>Uslovi priključenja na elektroenergetsku infrastrukturu</p> <p>Elektroenergetske instalacije objekata projektovati odnosno izvesti prema:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pravilniku o tehničkim normativima za elektroinstalacije niskog napona ("Sl. list SRJ", broj 28/95); • Pravilniku o tehničkim normativima za zaštitu objekata od atmosferskog pražnjenja ("Sl. list SRJ", broj 11/96); • Jugoslovenskim standardima - Električne instalacije u zgradama; Zahtjevi za bezbjednost JUS NB2741, JUSNB2743 JUSNB2752, <p>kao i svim drugim važećim pravilnicima i standardima za ovu vrstu objekata.</p> <p>Prilikom izrade tehničke dokumentacije koja se odnosi na električne instalacije moraju se poštovati slijedeće preporuke EPCG:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehnička preporuka za priključke potrošača na niskonaponsku mrežu TP-2 (II dopunjeno izdanje) - Tehnička preporuka – tipizacija mjernih mjesta - Upustvo i tehnički uslovi za izbor i ugradnju ograničavača strujnog opterećenja - Tehnička preporuka TP-1 b- Distributivna transformatorska stanica DTS-EPCG 10/0,4Kv - tehničke preporuke dostupne na sajtu EPCG <p>Na tehničku dokumentaciju se pribavlja elektroenergetska saglasnost.</p> <p>U zavisnosti od potrebe projekta u skladu sa uslovima iz CEDIS Region 7, Pljevlja.</p>
17.2.	Uslovi priključenja na vodovodnu i kanalizacionu infrastrukturu
	<ul style="list-style-type: none"> • Vodovodna i kanalizaciona mreža mora biti izvedena izvan zone temeljenja • Veze unutrašnje mreže vodovoda, kanalizacije i toplovoda sa spoljnom moraju biti fleksibilne, kako bi se omogućilo slijeganje. • Vodovi mreže infrastrukture koji su neposredno uz objekte, treba da se projektuju i izvode preko vodonepropusnih podloga (betonskih kanala) <p>Instalacije vodovoda i kanalizacije projektovati u svemu prema važećim propisima i normativima.</p>

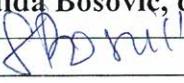
17.3.	<p>Uslovi priključenja na saobraćajnu infrastrukturu</p> <p>Pristup parceli po pravilu je rješen sa javnog puta – kada je parcela direktno oslonjena na javnu površinu, ili indirektnom vezom sa javnim putem, preko privatnog prolaza, s tim da njegova širina ne može biti manja od 2,5m.</p> <p>Prilaz parceli :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prilaz parceli je preko privatnog prilaza kat.parcela 470/3 KO Šumane II koja je u vlasništvu PB AGRO DOO 1/3, Petrović Milisav Slobodan 1/3 i Petrović Milisav Đuro 1/3. - PB AGRO DOO je u obavezi da reguliše vlasništvo nad prilazom. 														
17.4.	<p>Ostali infrastrukturni uslovi</p> <p>Na projektnu dokumentaciju se pribavlja protivpožarna saglasnost.</p>														
18 .	<p>POTREBA IZRADE GEODETSKIH, GEOLOŠKIH (GEOTEHNIČKIH, INŽENJERSKO-GEOLOŠKIH, HIDROGEOLOŠKIH, GEOMEHANIČKIH I SEIZMIČKIH) PODLOGA, KAO I VRŠENJA GEOTEHNIČKIH ISTRAŽNIH RADOVA I DRUGIH ISPITIVANJA</p> <p>U inženjersko - geološkom pogledu svi tereni na području obuhvaćenom PUP-om izgrađeni su od vezanih i mjestimično poluvezanih stijena. U stabilnim i uslovno - stabilnim terenima neophodna su detaljna ispitivanja geomehanike tla koja će prethoditi projektovanju, građenju, eksploataciji i održavanju objekata. Prije izrade tehničke dokumentacije, shodno članu 7 Zakona o geološkim istraživanjima (“Sl. list RCG”, br. 28/93, 27/94, 42/94, 26/07, 38/11), provjeriti potrebu izrade Projekta geoloških istraživanja tla za predmetnu lokaciju i Elaborata o rezultatima izvršenih geoloških istraživanja.</p>														
19 .	<p>POTREBA IZRADE URBANISTIČKOG PROJEKTA</p> <p>Za predmetnu lokaciju nije potrebna izrada urbanističkog projekta.</p>														
20 .	<p>ZA ZGRADE URBANISTIČKO-TEHNIČKI USLOVI SADRŽE I URBANISTIČKE PARAMETRE</p> <table border="1"> <tr> <td>Oznaka urbanističke parcele</td><td>Čine je kat. parcele 470/2 i 471 KO Šumani II</td></tr> <tr> <td>Površina urbanističke parcele</td><td>Je površina katastarskih parcela 470/2 i 471 KO Šumani II i iznosi P=1 925m²</td></tr> <tr> <td>Maksimalni indeks zauzetosti</td><td>30</td></tr> <tr> <td>Maksimalni indeks izgrađenosti</td><td>0,6</td></tr> <tr> <td>Bruto građevinska površina objekata (max BGP)</td><td>Izračunavanje površina i zapremina objekata visokogradnje vrši se u skladu sa Pravilnikom o načinu obračuna površine i zapremine objekata (“Sl. list CG”, br. 47/13), a prema crnogorskom standardu MEST EN 15221-6.</td></tr> <tr> <td>Maksimalna spratnost objekata</td><td>P+1+Pk (prizemlje+sprat+potkovlje)</td></tr> <tr> <td>Maksimalna visinska kota objekta</td><td></td></tr> </table>	Oznaka urbanističke parcele	Čine je kat. parcele 470/2 i 471 KO Šumani II	Površina urbanističke parcele	Je površina katastarskih parcela 470/2 i 471 KO Šumani II i iznosi P=1 925m ²	Maksimalni indeks zauzetosti	30	Maksimalni indeks izgrađenosti	0,6	Bruto građevinska površina objekata (max BGP)	Izračunavanje površina i zapremina objekata visokogradnje vrši se u skladu sa Pravilnikom o načinu obračuna površine i zapremine objekata (“Sl. list CG”, br. 47/13), a prema crnogorskom standardu MEST EN 15221-6.	Maksimalna spratnost objekata	P+1+Pk (prizemlje+sprat+potkovlje)	Maksimalna visinska kota objekta	
Oznaka urbanističke parcele	Čine je kat. parcele 470/2 i 471 KO Šumani II														
Površina urbanističke parcele	Je površina katastarskih parcela 470/2 i 471 KO Šumani II i iznosi P=1 925m ²														
Maksimalni indeks zauzetosti	30														
Maksimalni indeks izgrađenosti	0,6														
Bruto građevinska površina objekata (max BGP)	Izračunavanje površina i zapremina objekata visokogradnje vrši se u skladu sa Pravilnikom o načinu obračuna površine i zapremine objekata (“Sl. list CG”, br. 47/13), a prema crnogorskom standardu MEST EN 15221-6.														
Maksimalna spratnost objekata	P+1+Pk (prizemlje+sprat+potkovlje)														
Maksimalna visinska kota objekta															

	<p>Parametri za parkiranje odnosno garažiranje vozila</p>	<p>Po pravilu, parkiranje i garažiranje vozila se vrši u okviru urbanističke parcele svakog objekta, prema standardima koji su propisani, u sklopu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podrumskih garaža (u jednom ili dva nivoa) - suterenskih garaža - parkiranja na pločama iznad suterena ili podruma djelova objekata - garaža - parkiranja na neizgrađenom dijelu parcele. <p>Najveći dozvoljeni indeks zauzetosti podzemne etaže iznosi 0.80 - (80%).</p>
	<p>Smjernice za oblikovanje i materijalizaciju, posebno u odnosu na ambijentalna svojstva područja</p>	<p>Objekte položajno i oblikovno ukomponovati u ambijent. U oblikovanju se oslanjati na tradiciju uz primjenu savremenih materijala i oblikovnih elemenata.</p> <p>Komercijalni natpisi i panoi moraju biti realizovani na visokom likovnom nivou.</p> <p>Urbana oprema mora biti projektovana, birana i koordinirana sa pažnjom, posebno u okviru prostora gdje se predviđa veće okupljanje.</p> <p>Rasvjetu prostora kolskih i pješačkih komunikacija treba izvesti pažljivo odabranim rasvjetnim tijelima, sa dovoljnim osvetljajem za potrebe normalne funkcije prostora.</p> <p>Fasade objekata kao i krovni pokrivači su predviđeni od kvalitetnog i trajnog materijala i kvalitetno ugrađeni.</p> <p>Oblikovanje fasada treba da prati prije svega namjenu objekta i ambijenta u kome se nalazi.</p> <p>U skladu sa konfiguracijom terena moguća je izgradnja podumske ili suterenske etaže koje se mogu koristiti prema potrebi korisnika.</p> <p>Objekat oblikovati u skladu sa pozicijom namjenom i okruženjem, u izgradnji koristiti prirodne materijale, kose krovne ravni i dr. Nagib krova prilagoditi odabranom materijalu.</p> <p>Enterijer mora biti obrađen u skladu sa objektom u kome se nalazi. Exterijer u skladu sa arhitekturom konkretnog objekta.</p>

	Uslovi za unapređenje energetske efikasnosti	Obavezuju se investitori i projektanti da teže postizanju optimalnih odnosa između arhitekture i potrebne energije objekta kroz pažljivo određenje sledećih komponenti: orijentacija i dispozicija objekta, oblik objekta, nagib krovnih površina, boje objekta, toplotna akumulativnost objekta, <u>ekonomska debljina termoizolacije</u> , razudenost fasadnih površina i sl.
--	--	---

	Privredno društvo koje izrađuje tehničku dokumentaciju i koje ispunjava uslove utvrđene Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl.list CG“br.64/17, 44/18, 63/18, 11/19, 82/20), obavezno je tehničku dokumentaciju uraditi u skladu prema izdatim urbanističko – tehničkim uslovima i Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl.list CG“br.64/17, 44/18, 63/18, 11/19, 82/20).
	Privredno društvo koje vrši reviziju tehničke dokumentacije i koje ispunjava uslove utvrđene Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl.list CG“br.64/17, 44/18, 63/18, 11/19, 82/20), odgovorno je za usklađenost tehničke dokumentacije sa izdatim urbanističko – tehničkim uslovima i Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata („Sl.list CG“br.64/17, 44/18, 63/18, 11/19, 82/20).

21 .	DOSTAVLJENO: Podnosiocu zahtjeva, u spise predmeta i arhivi.
------	---

22 .	OBRAĐIVAČI URBANISTIČO-TEHNIČKIH USLOVA:	Saida Bosović, dia
------	---	--

23 .	OVLAŠĆENO SLUŽBENO LICE:	Mira Čolović
------	---------------------------------	--------------

24		potpis ovlašćenog službenog lica
----	---	--

25	PRILOZI	
	<ul style="list-style-type: none"> - List nepokretnosti - Mišljenje Službe za zaštitu društvene sredine 	

Kontakt osoba: Saida Bosović

Tel: 069309382

email: saida.bosovic@pljevlja.co.me

UPRAVA ZA KATASTAR
I DRŽAVNU IMOVINU

CRNA GORA

**PODROČNA JEDINICA
PLJEVLJA**

Broj: 107-919-4254/2021

Datum: 08.11.2021.

KO: ŠUMANE II

Na osnovu člana 173 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl. list RCG" br. 29/07, "Sl. list CG" br. 73/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17 i 17/18), postupajući po zahtjevu SEKRETARIJAT ZA UREĐENJE PROSTORA, PLJEVLJA, za potrebe SEKRETARIJATA ZA UREĐENJE PROSTORA izdaje se

LIST NEPOKRETNOSTI 470 - PREPIS

Podaci o parcelama

Broj Podbroj	Broj zgrade	Plan Skica	Datum upisa	Potes ili ulica i kućni broj	Način korišćenja Osnov sticanja	Bon. klasa	Površina m ²	Prihod
470 2		9 80	13/08/2021	DIZDARICE	Livada 3. klase KUPOVINA		1191	6.19
470 2	1	9 80	13/08/2021	DIZDARICE	Porodična stambena zgrada KUPOVINA		54	0.00
471		9 68	13/08/2021	DIZDARICE	Njiva 3. klase KUPOVINA		680	5.85
Ukupno							1925	12.04

Podaci o vlasniku ili nosiocu

Matični broj - ID broj	Naziv nosioca prava - adresa i mjesto	Prava	Obim prava
0000003291839 0	PB AGRO DOO UL.TRŠOVA BB LAMELA E BIJELO POLJE 0	Svojina	1/1

Podaci o objektima i posebnim djelovima

Broj Podbroj	Broj zgrade	Način korišćenja Osnov sticanja Sobnost	PD Godina izgradnje	Spratnost/ Sprat Površina	Prava Vlasnik ili nosilac prava Adresa, Mjesto
470 2	1	Porodična stambena zgrada KUPOVINA	919	54	Svojina PB AGRO DOO 1/1 0000003291839 UL.TRŠOVA BB LAMELA E BIJELO 0

Ne postoje tereti i ograničenja.

Naplata takse je oslobođena na osnovu člana 17 Zakona o administrativnim taksama ("Sl.list CG, br. 18/19). Naplata naknade oslobođena je na osnovu člana 174 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl. list RCG" br. 29/07, "Sl. list CG" br. 73/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17 i 17/18).

M
M
Danilović
Miloš
Danilović Miloš

Crna Gora
Opština Pljevlja

Adresa: Kralja Petra br.48
84210 Pljevlja,
Crna Gora
tel: +382 52 321 305
fax: +382 52 300 188
www.pljevlja.me

Sekretarijat za uređenje prostora

Br.05-322/21-477/2

27.12.2021

05-322/21-477/2

SEKRETARIJAT ZA UREĐENJE PROSTORA
-Odjeljenje za urbanističko-tehničke poslove-

Veza: Vaš akt br. 05-322/21-477/1 od 13.12.2021.godine

Predmet: Odgovor na zahtjev

Poštovani,

Povodom vašeg zahtjeva broj: 05-322/21-477/1 od 13.12.2021.godine, u kojem tražite naše mišljenje o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu za izgradnju proizvodno poslovnog objekta – fabrika za preradu industrijske konoplje i proizvoda od iste, na katastarskim parcelama broj 470/2 i 471 KO Šumane II upisanim u Listu nepokretnosti br. 470 KO Šumane II u zahvatu PUP-a „Pljevlja“ – Izmjene i dopune (“Službeni list CG”, br. 39/19) u Pljevljima, u cilju izdavanja urbanističko - tehničkih uslova za izradu tehničke dokumentacije DOO „PB AGRO“ iz Bijelog Polja, obavještavamo Vas sledeće:

Uredbom o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu („Sl. list RCG“, br. 20/07 i „Sl. list CG“, br. 47/13, 53/14 i 37/18), utvrđen je spisak projekata za koje je obavezna izrada elaborata (Lista 1) i projekata za koje se može zahtjevati izrada elaborata (Listi 2).

Uvidom u spisak projekata utvrđeno je da je u Listi 2 navedene Uredbe predviđeno da se za projekat „Postrojenja za proizvodnju, tretman i obradu prehrambenih proizvoda dobijenih od biljnih ili životinjskih sirovina“ - redni broj 10.Prehrambena industrija, tačka (c), sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu kod nadležnog organa za poslove zaštite životne sredine.

Imajući u vidu navedeno, a obzirom da je uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno da se u konkretnom slučaju radi o izgradnji proizvodno poslovnog objekta – fabrika za preradu industrijske konoplje i proizvoda od iste, na katastarskim parcelama broj 470/2 i 471 KO Šumane II, to je neophodno da se urbanističko - tehničkim uslovima za izradu tehničke dokumentacije za izgradnju proizvodno poslovnog objekta – fabrika za preradu industrijske konoplje i proizvoda od iste, DOO „PB AGRO“ iz Bijelog Polja obaveže da shodno Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG“, broj 75/18), sproveđe postupak procjene uticaja na životnu sredinu kod nadležnog organa za poslove zaštite životne sredine.

S poštovanjem,

Dostavljeno: Naslovu
 Sekretarijatu
 a/a

SEKRETAR
Mira Čolović
M. Mat

Kontakt osoba: Dana Krezović
Tel: 069 385 351
email: dana.krezovic@pljevlja.co.me

D.O.O.
VODOVOD
PLJEVLJA

Ul. Kralja Petra I br. 29, 84210 Pljevlja
T: +382 (0)52 300 156
F: +382 (0)52 300 157
M: +382 (0)67 005 444
E: pwodovod@gmail.com
W: www.vodovodpljevlja.com

PRVA: 535-10504-92
NLB: 530-14722-79
ATLAS: 505-8407-70
CKB: 510-11466-77
PIB: 02343762
PDV: 50/31-00339-5

01-5984
17.12.2021

OPŠTINA PLJEVLJA
SEKRETARIJAT ZA UREĐENJE PROSTORA

PREDMET: Obavještenje

Preporučljivo: Opština Pljevlja

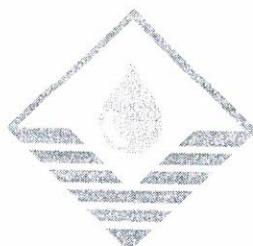
Prilikom:	17.12.2021
Urad:	Pljevlja
God.	2021
Vježd.	
05-332/21415/6	

Na osnovu Vašeg zahtijeva br. 01-5915 od 14.12.2021 god za izdavanje hidrotehničkih uslova za izgradnju proizvodno poslovog objekta-fabrika za proizvodnju industrijske konoplje i proizvoda na kat.parcelama br.470/2 i 471 KO Šumane II, u zahvatu PUP-a „Pljevlja“ ,na ime DOO“PB AGRO“ obaveštavamo Vas da na predmetnoj lokaciji nema izgrađene hidrotehničke instalacije za koju je nadležan DOO“Vodovod“Pljevlja i nismo u mogućnosti izdati traženu dokumentaciju.

S poštovanjem,

DOSTAVLJENO:
1x naslov
1x tehnička priprema
1x a/a

DOO“Vodovod“Pljevlja
IZVRŠNI DIREKTOR
Vidan Vuković dipl.ecc

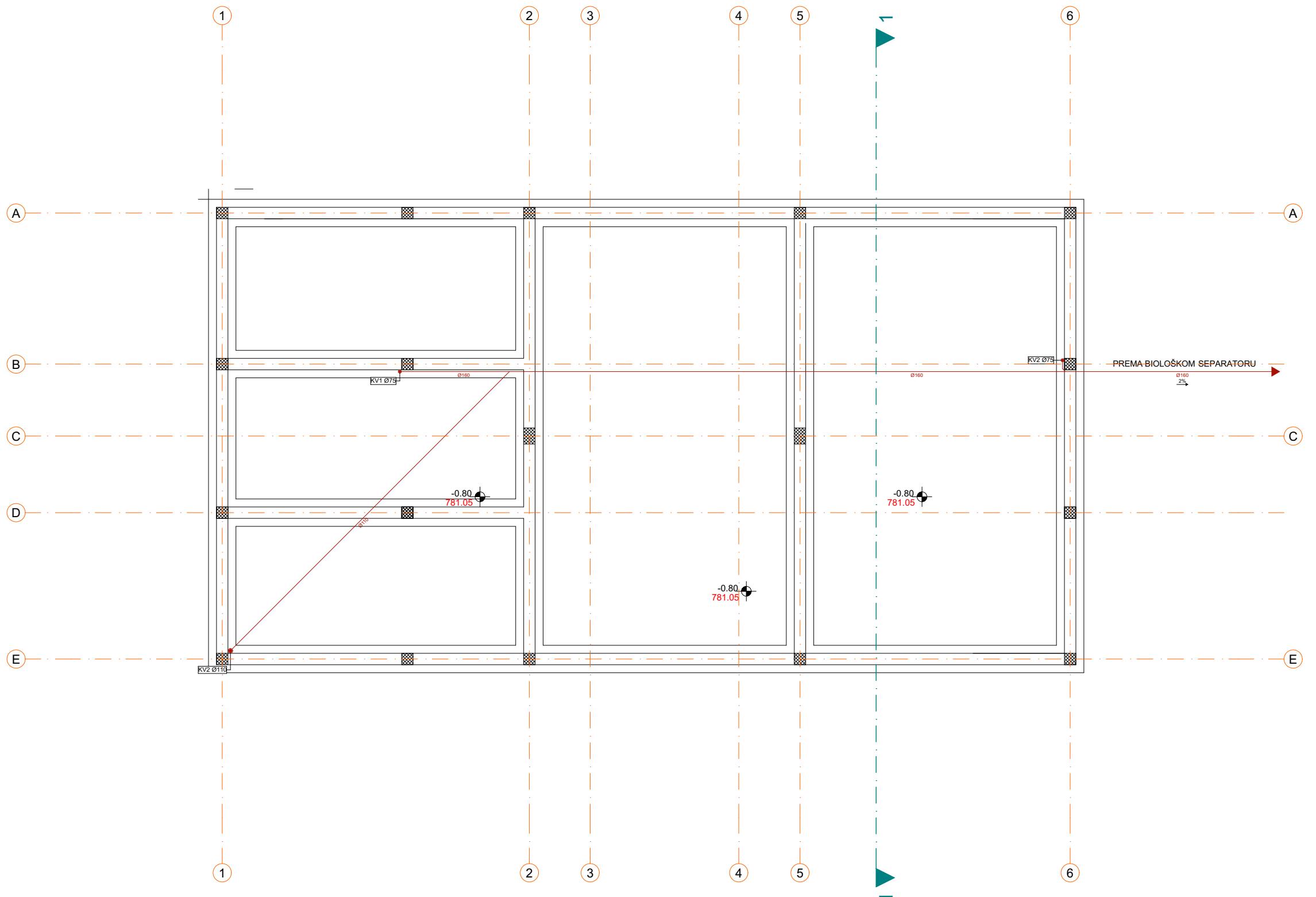

SITUACIONO RJEŠENJE

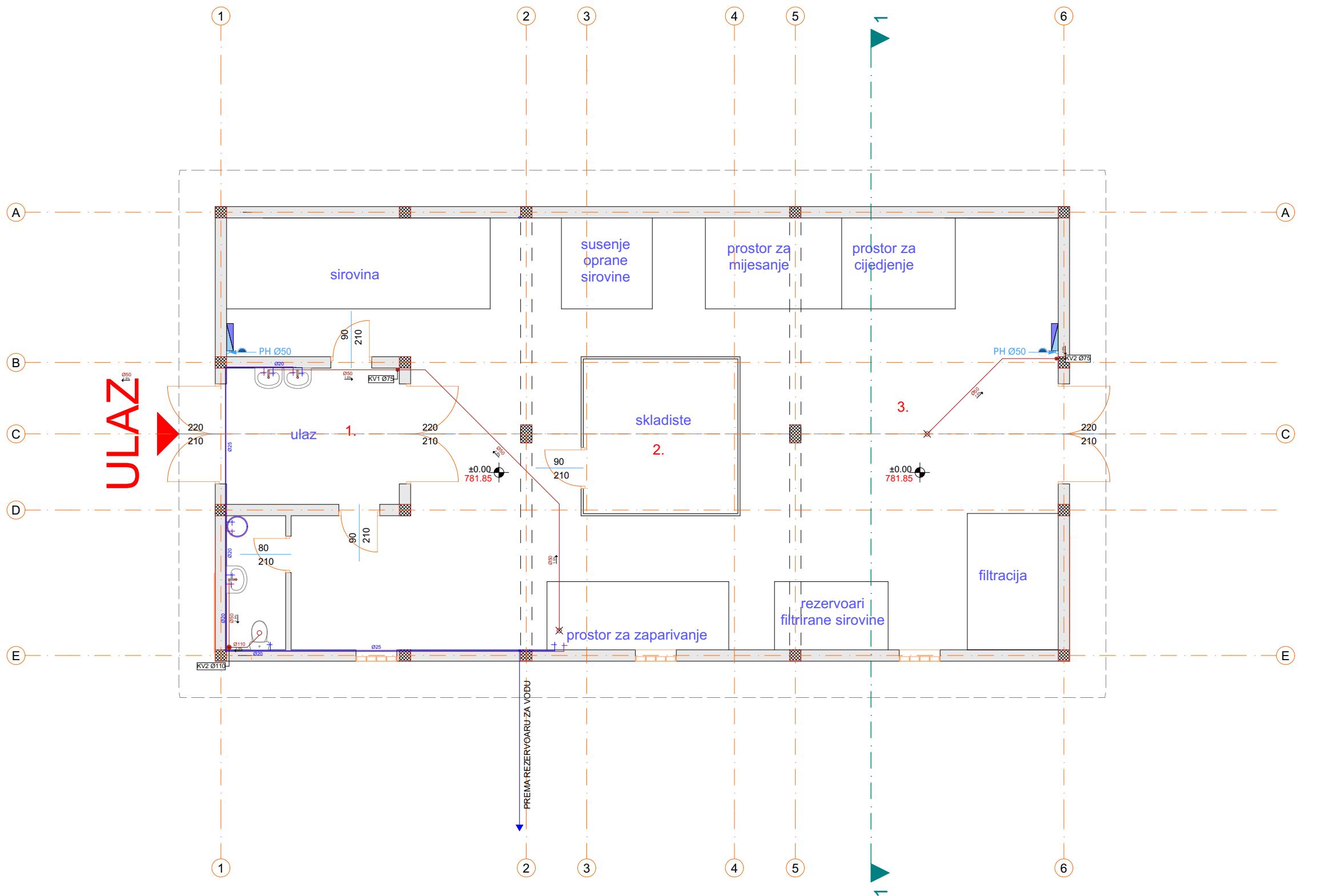

OSNOVA TEMELJA

-0.80	RELATIVNA KOTA	781.05	APSOLUTNA KOTA
PROJEKTANTSKA ORGANIZACIJA:	INVESTITOR:		
INTESA GROUP	doo "PB AGRO"		
Objekat:	Lokacija: Katastarske parcele br. 470/2 i 471 KO Šumane II, u zahvatu PUP-a "Pljevlja" - Izmjene i dopune u Pljevljima		
PROIZVODNO-POSLOVNI OBJEKAT			
Glavni inžinjer:	Aleksandra Veljković dipl.ing.arh.		
Odgovorni inžinjer:	Aleksandra Veljković dipl.ing.arh.		
Saradnici:	MSc, Adela Trubljanin, ing.politehn.		
Dio tehničke dokumentacije:	RAZMJERA: VODOVOD I KANALIZACIJA 1 : 50		
Prilog:	Br. priloga: OSNOVA TEMELJA Br. strane: 2.		
Datum izrade projekta i M.P.	Datum izrade revizije i M.P.		
Decembar, 2022. god.			

OSNOVA PRIZEMLJA

PRIZEMLJE					
R	NAZIV PROSTORIJE	POD	PLAFON	ZID	NETO/m ²
	ulaz	keramika	jupol	jupol	11.39m ²
	prostor za proizvodnju	keramika	jupol	jupol	10.37m ²
	skladište	keramika	jupol	ker/jupol	147.32m ²
CETNO POVRŠINA PRIZEMLJA					169.08m ²

ETO POVRINA PRIZEMLJA **109.08m**

AUTO POVRŠINA PRIZEMLJA **188.00m²**

AUTO POVRŠINA OBJEKTA (P) **188.00m²**

FEKALNA KANALIZACIJA

HLADNA VODA

ATMOSFERSKA KANALIZACIJA

BL OK 20cm

AB PLATNO 20cm

AB STUB

± 0.00 RELATIVNA KOTA 500.00 APSOLUTNA KOTA

566.30 APSOLUTNA KOTA

INVESTITOR:
doo "PB AGRO"

GRUPO A **Lokacija:** Katastarske parcele br. 470/2 i 471 KO Šumarice II., u zahvatu PUP-a "Pljevlja" - Izmjene i dopune Pljevljiama

Aleksandra Veljković dipl.ing.arch. Vrsta tehničke dokumentacije:

GLAVNI PROJEKAT

Aleksandra Veljković dipl.ing.arh. Dio tehničke dokumentacije: RAZMJEŠTJENJE

VODOVOD I KANALIZACIJA 1 : 50

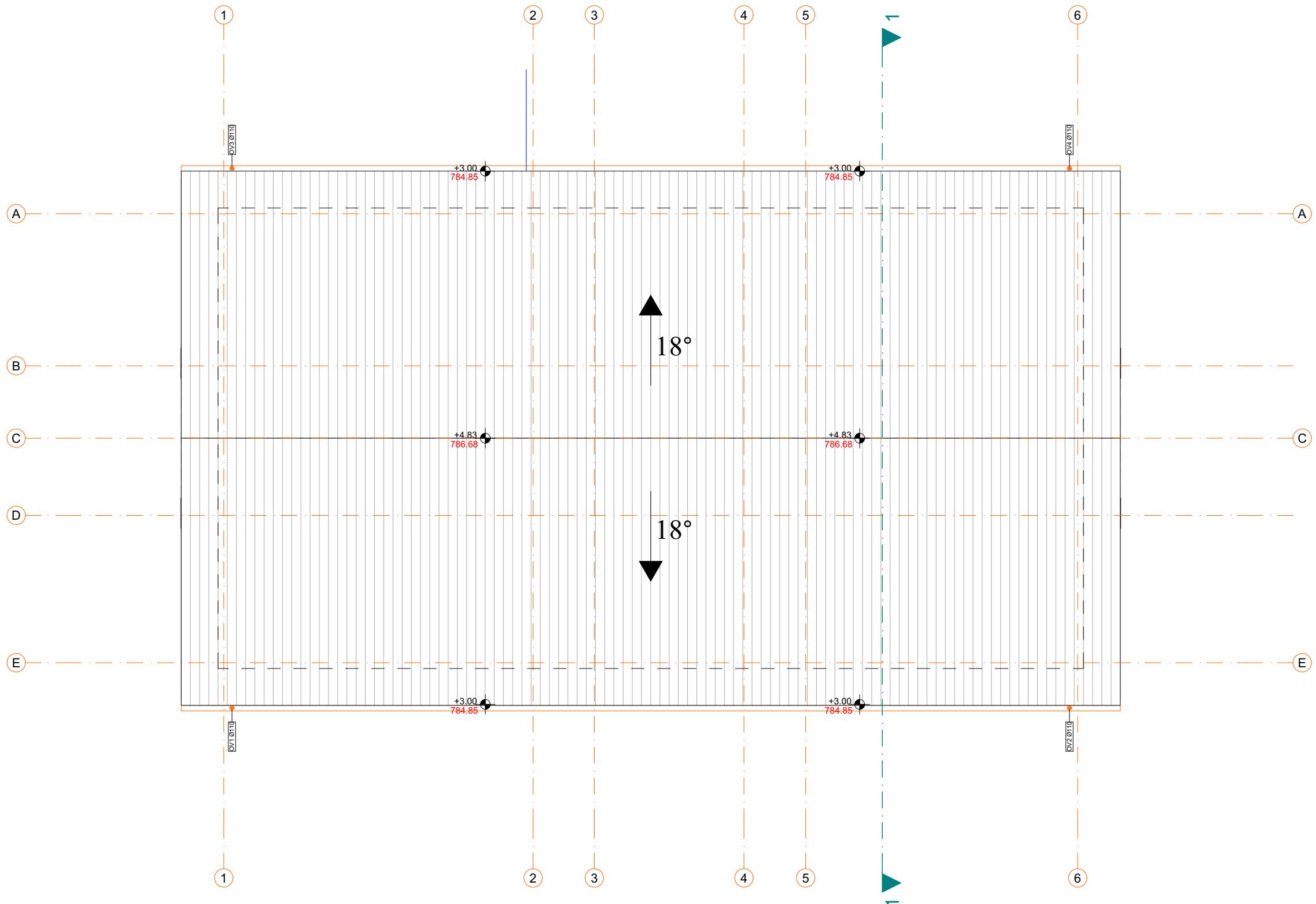
MSc, Adela Trubljanin, ing.politehn. Prilog: Br. priloga: Br. stranica:

PRIZEMLJA

projekta i M P ━━━━ Datum izrade revizije i M P ━━━━

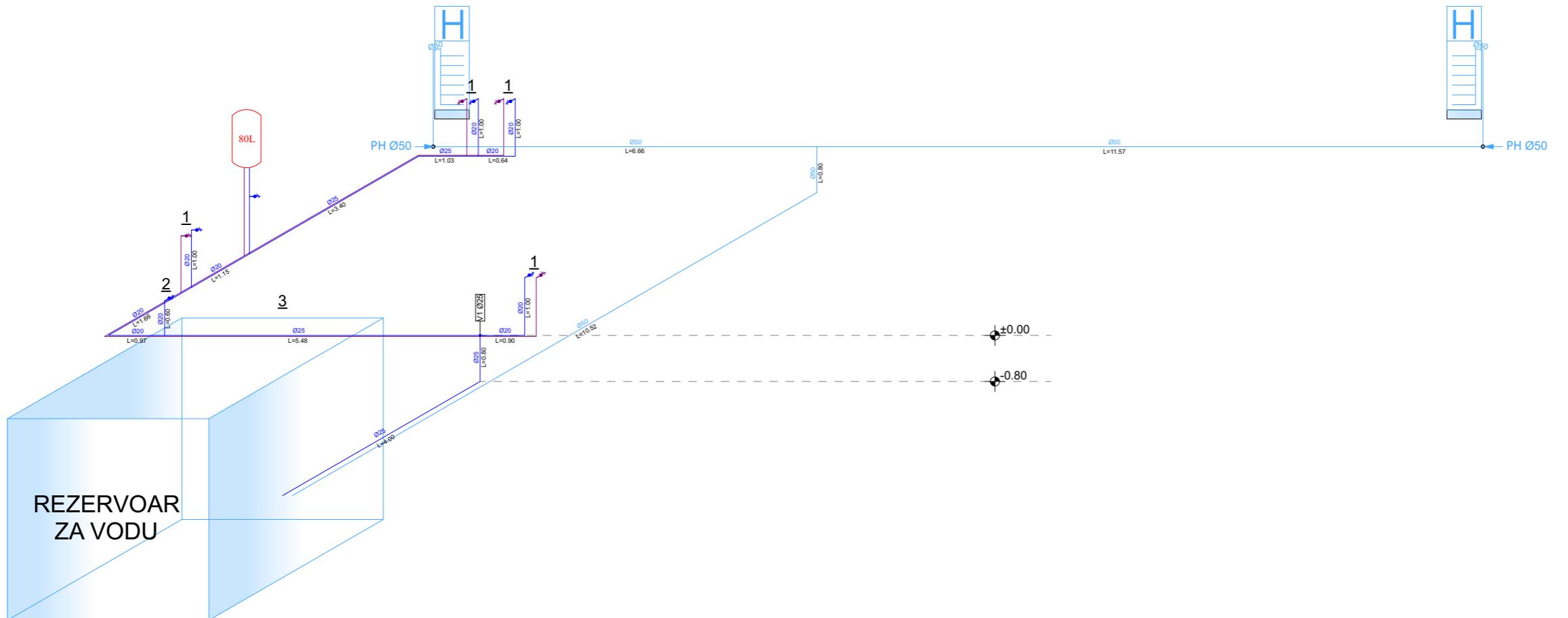

OSNOVA KROVA

ŠEMA IZOMETRIJE

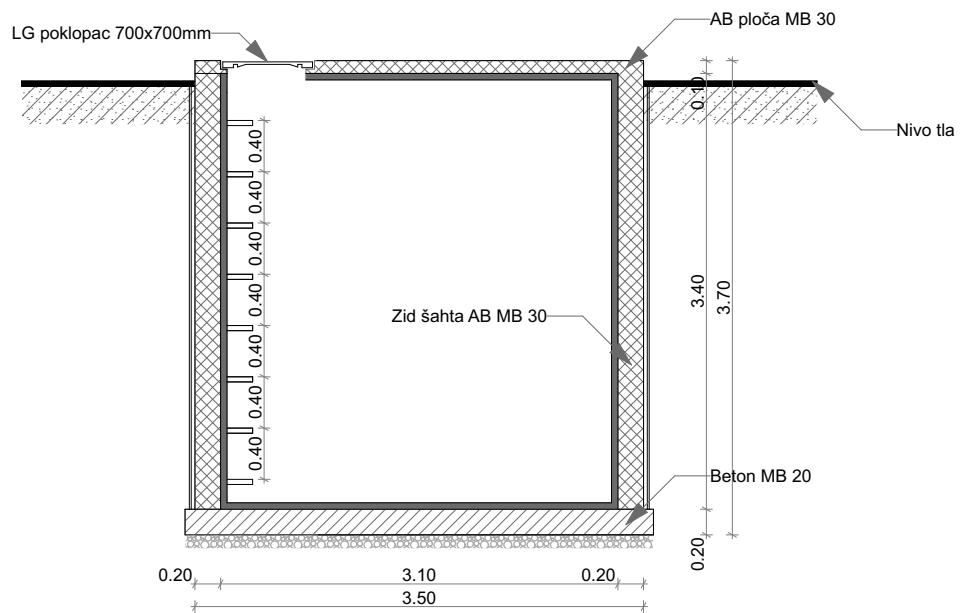
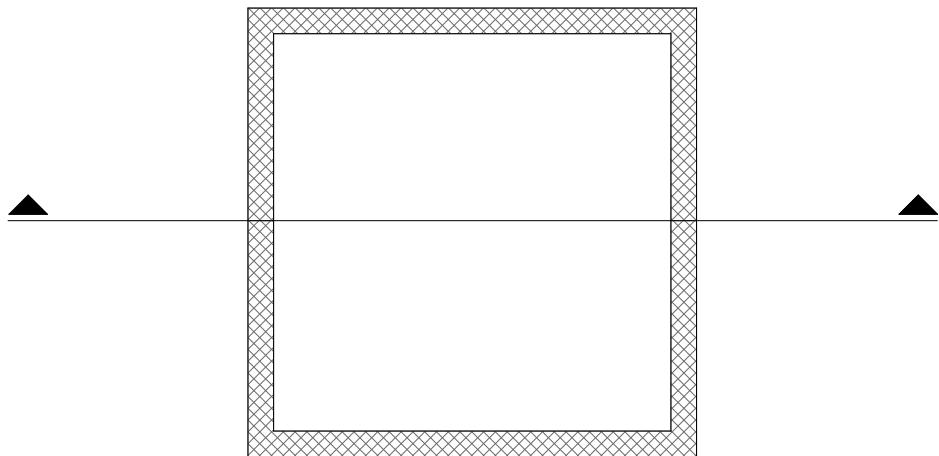

Br.	Naziv sanitarnog uređaja
1	Umivaonik
2	WC
3	Rezervoar za vodu

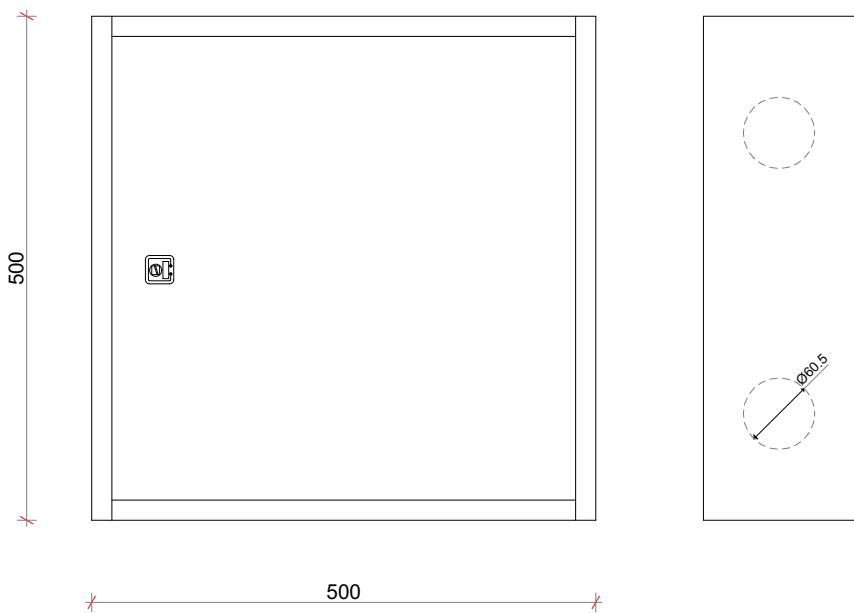
HLADNA VODA
TOPLA VODA

±0.00	RELATIVNA KOTA	566.30	APSOLUTNA KOTA
PROJEKTANTSKA ORGANIZACIJA:			
INTESA GROUP	INVESTITOR:	do "PB AGRO"	
Lokacija: Katastarske parcele br. 470/2 i 471 KO Šumane II, u zahvatu PJP-a "Pjevlja" - Izmjene i dopune u Pjevljima	Objekat:	PROIZVODNO-POSLOVNI OBJEKAT	Vrsta tehničke dokumentacije:
Aleksandra Veljković dipl.ing.arh.	Odgovorni inžinjer:	Aleksandra Veljković dipl.ing.arh.	GLAVNI PROJEKAT
Saradnici: MSc, Adela Trubljanin, ing.politehn.	Prilog:	ŠEMA IZOMETRIJE	Dio tehničke dokumentacije: RAZMJERA VODOVOD I KANALIZACIJA 1 : 50
Datum izrade projekta i M.P. Decembar, 2022. god.	Datum izrade revizije i M.P.	Br. priloga:	Br. strane: 5.

Presjek-Bazen za vodu

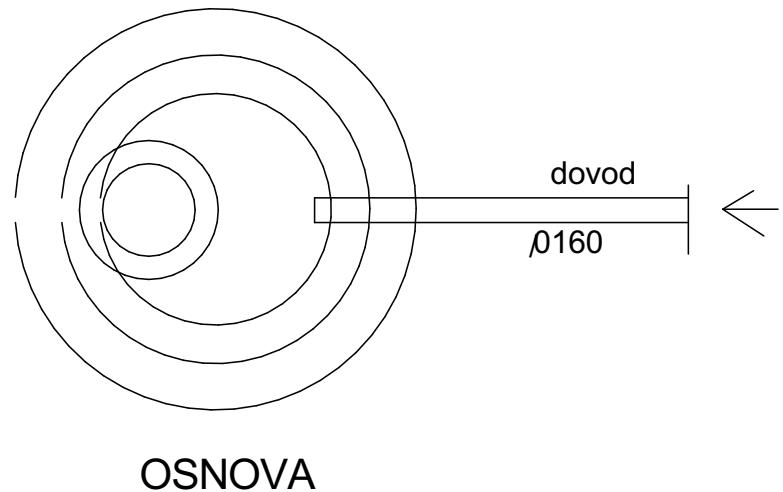
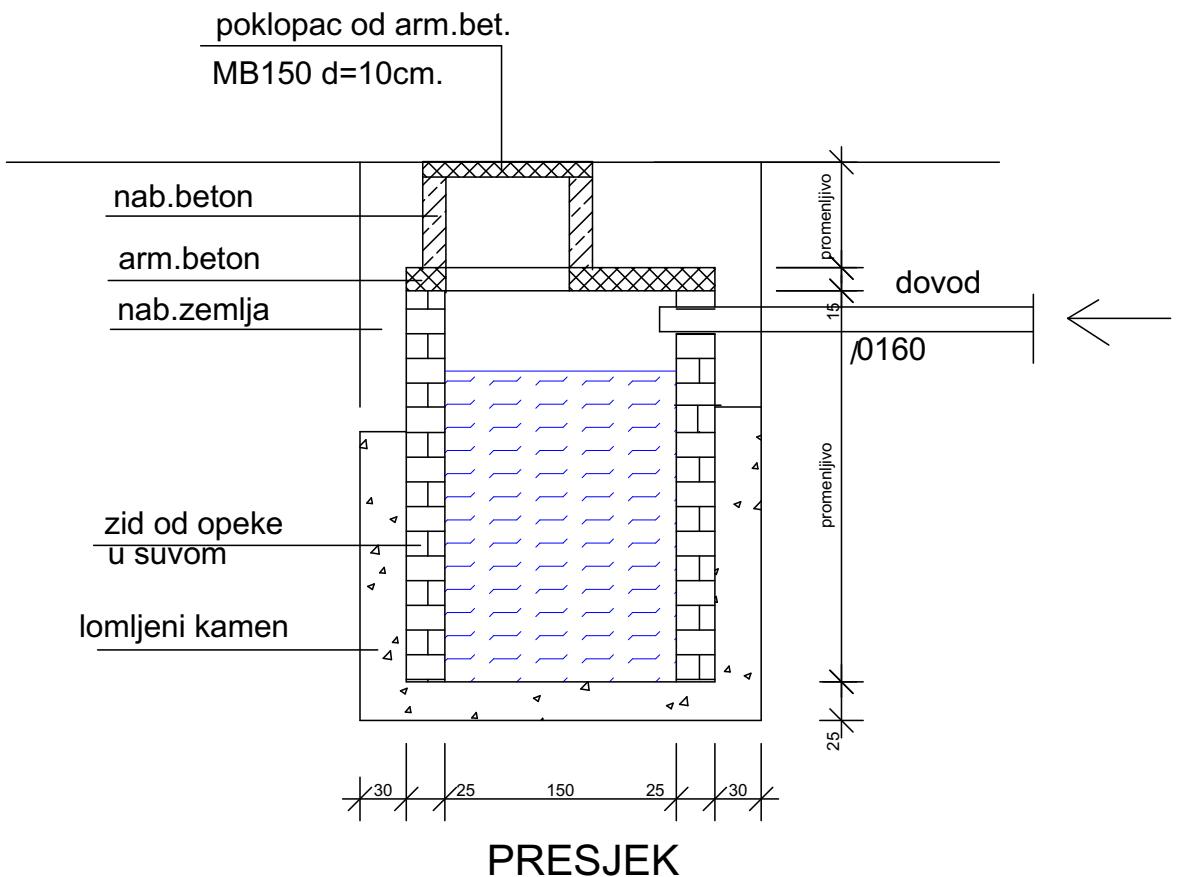

ŠEMA HIDRANTSKOG ORMARA

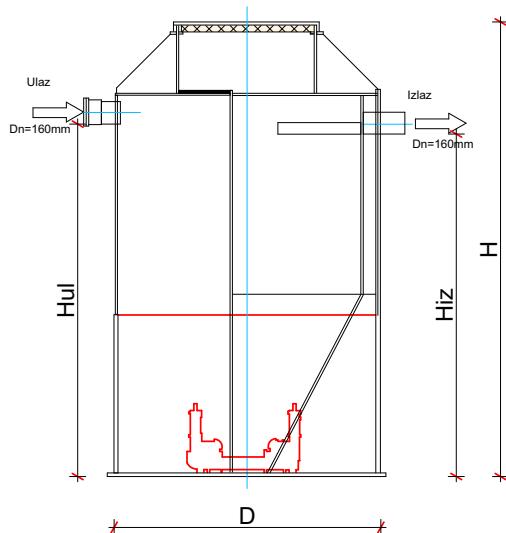
UPOJNI BUNAR

R=1:50

NORMA: EN 12566-3

**AEROBNO-
ANAEROBNI UREĐAJ
BP ASP K**

TIP BIO PROČISTAČA	ES	Q(m ³ /dan)	BPK5(kg/dan)	D(mm)	H(mm)	Hul(mm)	Hiz(mm)	DN(mm)	Snaga(W)	Masa(kg)
BP ASP 5 K O/AB	3-7	0.75	0.30	1350	2120	1320	1260	160	60	213

Crna Gora
AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

SEKTOR ZA IZDAVANJE DOZVOLA I SAGLASNOSTI
Broj: 03-UPI-526/6

Podgorica, 07.04.2023.godine

“PB AGRO“ D.O.O.

Bijelo Polje
Tršova bb-Lamela E

VEZA: Naš broj 03-UPI-526/1 od 14.03.2023.godine

PREDMET: Rješenje o utvrđivanju potrebe izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu

Poštovani,

U Prilogu dopisa dostavljamo Vam Rješenje o utvrđivanju potrebe izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za izgradnju proizvodno poslovnog objekta – fabrika za proizvodnju industrijske konoplje i proizvoda od iste na kat. parcelama br. 470/2 i 471 Šumane II u zahvatu PUP-a „Pljevlja“-Izmjene i dopune.

S poštovanjem,

Prilog: Rješenje o utvrđivanju potrebe izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu (broj 03-UPI-526/ od 07.04.2023.godine)

AGENCIJA ZA ZAŠTITU
ŽIVOTNE SREDINE
CRNE GORE

IV Proleterske 19
81000 Podgorica, Crne Gore
tel.: +382 20 446 500
email: epamontenegro@gmail.com
www.epa.org.me

Crna Gora
AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Broj: 03-UPI-526/6
Podgorica, 07.04.2023.godine

Agencija za zaštitu životne sredine, na osnovu člana 14 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG“, broj 75/18), u postupku, sprovedenom po zahtjevu Nosoca projekta, „PB AGRO“ D.O.O., Bijelo Polje, br. 03-UPI-526/1 od 14.03.2023.godine, za odlučivanje o potrebi izrade Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za izgradnju proizvodno poslovnog objekta – fabrika za proizvodnju industrijske konoplje i proizvoda od iste na kat. parcelama br. 470/2 i 471 Šumane II u zahvatun PUP-a „Pljevlja“-Izmjene i dopune, te članova 18 i 46 stav 2 Zakona o upravnom postupku („Službeni List Crne Gore“, br.56/14, 20/15, 40/16, 37/17) i član 39 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Službeni list Crne Gore“, br. 049/22, 052/22, 056/22, 082/22, 110/22 i 139/22), donosi:

R J E Š E N J E

1 – UTVRĐUJE SE da je za izgradnju proizvodno poslovnog objekta – fabrika za proizvodnju industrijske konoplje i proizvoda od iste na kat. parcelama br. 470/2 i 471 Šumane II u zahvatun PUP-a „Pljevlja“-Izmjene i dopune, **potrebna izrada elaborata procjene uticaja na životnu sredinu.**

2 - NALAŽE SE Nosiocu projekta „PB AGRO“ D.O.O., Bijelo Polje, da izradi Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu za izgradnju proizvodno poslovnog objekta – fabrika za proizvodnju industrijske konoplje i proizvoda od iste na kat. parcelama br. 470/2 i 471 Šumane II u zahvatun PUP-a „Pljevlja“-Izmjene i dopune, i isti dostavi Agenciji za zaštitu životne sredine najkasnije u roku od dvije godine od dana prijema rješenja o potrebi izrade elaborata procjene uticaja.

O b r a z l o ž e n j e

Nosilac projekta „PB AGRO“ D.O.O., Bijelo Polje, obratio se Agenciji za zaštitu životne sredine, zahtjevom, br. 03-UPI-526/1 od 14.03.2023.godine, za odlučivanje o potrebi izrade Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za izgradnju proizvodno poslovnog objekta – fabrika za proizvodnju industrijske konoplje i proizvoda od iste na kat. parcelama br. 470/2 i 471 Šumane II u zahvatun PUP-a „Pljevlja“-Izmjene i dopune.

Nakon razmatranja uredno podnijetog zahtjeva, ocjenjivanja mogućih uticaja predmetnog projekta u skladu sa Listom II, Uredbe o projektima za koje se može zahtijevati procjena uticaja na životnu sredinu redni broj 10- Prehrambena industria, tačka (c) Agencija za zaštitu životne sredine je konstatovala da predmetni zahtjev sadrži podatke relevantne za odlučivanje.

Postupajući po zahtjevu nosioca projekta, a shodno odredbama člana 13 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list RCG“, br.75/18), Agencija za zaštitu životne sredine obavijestila je zainteresovane organe, organizacije i javnost, organizovala javni uvid i obezbijedila dostupnost podataka i dokumentacije nosioca projekta. Obavještenje je objavljeno na sajtu Agencije za zaštitu životne sredine dana 22.03.2023.godine i u dnevnom listu „Dan“ dana 23.03.2022.godina.

Uvid u dostavljenu dokumentaciju je omogućen da se obavi u prostorijama Agencije za zaštitu životne sredine, kao i u Sekretarijatu za uređenje prostora, Opština Pljevlja. Dokumentaciju je bilo

AGENCIJA ZA ZAŠTITU
ŽIVOTNE SREDINE
CRNE GORE

IV Proleterske 19
81000 Podgorica, Crne Gora
tel.: +382 20 446 500
email: epamontenegro@gmail.com
www.epa.org.me

moguće preuzeti sa sajta Agencije za zaštitu životne sredine. U ostavljenom roku nije izvršen nijedan uvid u predmetni zahtjev. Takođe, nije bilo dostavljenih mišljenja od strane javnosti na predmetni zahtjev.

Shodno članu 111 Zakona o upravnom postupku („Službeni list Crne Gore“ 54/14, 20/15, 40/16, 37/17) usmenim putem smo obavijestili stranku o rezultatima ispitnog postupka, razlozima za donešenje Rješenja o potrebi izrade Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu, kao i mogućnosti da se u pismenom obliku ili usmeno izjasni o rezultatima ispitnog postupka (br. 03-UPI-526/1 od 14.03.2023.godine). Nositelj projekta, "PB AGRO" D.O.O., Bijelo Polje, nije imao primjedbi na rezultate ispitnog postupka.

Razmatranjem predmetnog zahtjeva nosioca projekta i podataka o predmetnoj lokaciji, karakteristikama i mogućim uticajima navedenog projekta na životnu sredinu, Agencija za zaštitu životne sredine utvrdila je potrebu procjene uticaja, iz sledećih razloga:

- Lokacija za planirani preradno poslovni objekat, nalazi se južno od centra Pljevalja oko 5 km u naselju Zabrdje. Na katastarskoj parceli broj 470/2 i KO Šumane II, prema Listu nepokretnosti br. 470 KO Šumani II, evidentirano sljedeće: Livada 3. klase, površine $P=1.191\text{m}^2$; Porodična stambena zgrada $P=54\text{m}^2$; a na katastarskoj parceli 471 KO Šumane II, prema Listu nepokretnosti br. 470 KO Šumani II, evidentirano je: Njiva 3. klase $P=680\text{m}^2$.
- Novoprojektovani objekat je u funkciji poslovanja, odnosno za preradu industrijske konoplje. Objekat je prizemne spratnosti (P). Prizemlje je u funkciji poslovanja tj. prerade i sastoji se od ulaza, prostora za preradu i skladišta. Svi koeficijenti dati urbanističko tehničkim uslovima, računati su u odnosu na površinu kat. parcela 470/2 i 471 (1.925,00m²).
- Tehnologija prerade industrijske konoplje je jedan u potpunosti ekološki čist zatvoreni ciklus, bez nus proizvoda, jer se svaki dio konoplje koristi za različite proizvode kojih je na listi Evropske Unije. Predmetni projekt planira preradu nekoliko proizvoda od kojih su glavni: čaj od cvijeta i lista industrijske konoplje, kapi od cvijeta industrijske konoplje.
- Prilikom branja cvijeta na polju, cvijet se bere ručno kao na fotografiji 1. poslije toga cvijet se suši u prirodnim uslovima i određenom temperaturnom režimu u plastenicima na polju gdje je ubran. Poslije sušenja vrši se odvajanje cvijeta od stabiljke, koje se obavlja isto u plastenicima na polju gdje je ubran. Poslije čišćenja dobija se čist cvijet koji se pakuje u papirne džakove i prevozi u fabriku, gdje se vaga i ručno pakuje u odgovarajuću ambalažu i potom u prodaju.
- Prilikom proizvodnje kapi od industrijske konoplje postupak branja, sušenja, čišćenja, pakovanja, tasnporta do fabrike je u potpunosti isti, s tim što se u ovom slučaju čist cvijet (ocišćen od stabiljke), kuva u električnom kotlu, i tim postupkom se dobijaju kapi od industrijske konoplje koje se potom pakuju u bočice i idu u prodaju.
- Poslije branja cvijeta sa stabiljke, ista se kosi sa rotacionom sitnilicom koja dijelove stabiljke sitni i razbacuje po zemljištu i služi kao najkvalitetnije udobrenje. Isto važi za dijelove stabiljke očišćene od cvijeta koji se razbacuju po zemljištu, da bi istruile i poslužile kao udobrenje zemljišta.
- U sklopu opisa lokacije nijesu dobro opisani relativne zastupljenosti, dostupnosti, kvaliteta i regenerativnog kapaciteta prirodnih resursa (uključujući tlo, zemljište, vodu i biodiverzitet) tog područja i njegovog podzemnog dijela. Dalje u poglaviju Karakteristike (opis) projekta nijesu detaljno objašnjeni planirani proizvodni proces kao i postupak proizvodnje, počev od ulaznih sirovina do finalnog proizvoda, uključujući prateću infrastrukturu, organizaciju proizvodnje, organizaciju transporta, broj i strukturu zaposlenih; korišćenju prirodnih resursa i energije, naročito tla, zemljišta, vode i biodiverziteta; stvaranju otpada i tehnologiji tretiranja otpada (prerada, reciklaža, odlaganje i slično); zagađivanju, štetnim djelovanjima i izazivanju neprijatnih

mirisa, uključujući emisije u vazduh, ispuštanje u vodotoke, odlaganje na zemljište, buku, vibracije, toplotu, jonizujuća i nejonizujuća zračenja; riziku nastanka udesa i/ili velikih katastrofa, koje su relevantne za projekat, uključujući one koje su uzrokovane promjenom klime, u skladu sa naučnim saznanjima. Kako navedena poglavља nisu detaljno objašnjena to se nijesu mogli predvidjeti svi uticaji a samim tim ni adekvatne mjere za ublažavanje istih.

Izradom Elaborata procjene uticaja obezbijediće se neophodni podaci, predvidjeti negativni uticaji projekta na životnu sredinu, utvrditi odgovarajuće mјere zaštite životne sredine i definisati program praćenja uticaja na životnu sredinu u toku izvođenja, funkcionisanja projekta kao i u slučaju havarije.

Imajući u vidu predhodno navedeno, odnosno činjenicu da je odlučeno o potrebi procjene uticaja, to je nosiocu projekta, utvrđena obaveza izrade Elaborata procjene uticaja kao što je odlučeno u tački 2 ovog rješenja.

Nosilac projekta, "PB AGRO" D.O.O., Bijelo Polje, može, shodno odredbama člana 15 Zakona, podnijeti Agenciji za zaštitu životne sredine zahtjev za određivanje obima i sadržaja Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu.

Nosilac projekta, "PB AGRO" D.O.O., Bijelo Polje, je dužan, shodno odredbama člana 17 Zakona, podnijeti Agenciji za zaštitu životne sredine zahtjev za davanje saglasnosti na Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu u roku od dvije godine od dana prijema rješenja o potrebi procjene uticaja.

Shodno navedenom, Agencija za zaštitu životne sredine je na osnovu sprovedenog postupka odlučivanja o potrebi izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu, po zahtjevu nosioca projekta, odlučila kao u dispozitivu ovog rješenja.

Uputstvo o pravnoj zaštiti: Protiv ovog rješenja može se izjaviti žalba Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma u roku od 15 dana od dana njegovog prijema, a preko ovog organa.

